

currículum educació primària

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

currículum **educació** **primària**

decret 119/2015, de 23 de juny,
d'ordenació dels ensenyaments
de l'educació primària

ordre ens/164/2016, de 14 de juny,
per la qual es determinen el procediment
i els documents i requisits formals del procés
d'avaluació en l'educació primària

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

© Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Edició: **Servei de Comunicació i Publicacions**

Elaboració: **Servei d'Ordenació Curricular d'Educació Infantil i Primària**

1a edició: **gener de 2017**

Índex

Presentació	7
Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària	8
Annex 1	24
Les competències bàsiques	24
Annex 2	26
Àmbit lingüístic	26
Àrees de llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura i llengües estrangeres	26
• Introducció	26
• Competències bàsiques pròpies de l'àmbit lingüístic	27
Àrees de llengua catalana i literatura i llengua castellana i literatura	27
• Dimensió comunicació oral	27
• Dimensió comprensió lectora	29
• Dimensió expressió escrita	30
• Dimensió literària	31
• Dimensió plurilingüe i intercultural	32
Àrea de llengua estrangera	33
• Dimensió comunicació oral	33
• Dimensió comprensió lectora	34
• Dimensió expressió escrita	35
• Dimensió literària	37
• Dimensió plurilingüe i intercultural	38
Continguts i criteris d'avaluació	39
• Continguts llengua catalana i literatura cicle inicial (1r i 2n)	40
• Continguts llengua castellana i literatura cicle inicial (1r i 2n)	42
• Continguts primera llengua estrangera cicle inicial (1r i 2n)	44
• Continguts comuns plurilingüisme i interculturalitat cicle inicial (1r i 2n)	46
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	47
• Continguts llengua catalana i literatura cicle mitjà (3r i 4t)	49
• Continguts llengua castellana i literatura cicle mitjà (3r i 4t)	52
• Continguts primera llengua estrangera cicle mitjà (3r i 4t)	55
• Continguts comuns plurilingüisme i interculturalitat cicle mitjà (3r i 4t)	57
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	58
• Continguts llengua catalana i literatura cicle superior (5è i 6è)	60
• Continguts llengua castellana i literatura cicle superior (5è i 6è)	64
• Continguts primera llengua estrangera cicle superior (5è i 6è)	68
• Continguts segona llengua estrangera cicle superior (5è i 6è)	71
• Continguts comuns plurilingüisme i interculturalitat cicle superior (5è i 6è)	72
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	73
Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa	77
• Orientacions metodològiques	77
• Orientacions d'avaluació	80

Àmbit de matemàtiques	81
Àrea de matemàtiques	81
• Introducció	81
• Competències bàsiques pròpies de l'àmbit matemàtic	81
• Dimensió resolució de problemes	82
• Dimensió raonament i prova	83
• Dimensió connexions	83
• Dimensió comunicació i representació	84
Continguts i criteris d'avaluació	85
• Continguts cicle inicial (1r i 2n)	86
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	90
• Continguts cicle mitjà (3r i 4t)	91
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	96
• Continguts cicle superior (5è i 6è)	97
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	102
Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa	103
• Orientacions metodològiques	103
• Orientacions d'avaluació	104
 Àmbit de coneixement del medi	 107
Àrees de coneixement del medi natural i de coneixement del medi social i cultural	107
• Introducció	107
• Competències bàsiques pròpies de l'àmbit de coneixement del medi	108
• Dimensió món actual	108
• Dimensió salut i equilibri personal	109
• Dimensió tecnologia i vida quotidiana	110
• Dimensió ciutadania	111
Continguts i criteris d'avaluació	112
• Continguts comuns de l'àmbit de coneixement del medi	112
• Continguts comuns cicle inicial (1r i 2n)	112
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	112
• Continguts comuns cicle mitjà (3r i 4t)	113
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	113
• Continguts comuns cicle superior (5è i 6è)	113
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	113
• Continguts específics de l'àrea de coneixement del medi natural	114
• Continguts de l'àrea de coneixement del medi natural cicle inicial (1r i 2n)	114
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	116
• Continguts de l'àrea de coneixement del medi natural cicle mitjà (3r i 4t)	116
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	118
• Continguts de l'àrea de coneixement del medi natural cicle superior (5è i 6è)	118
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	120
• Continguts específics de l'àrea de coneixement del medi social i cultural	121
• Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural cicle inicial (1r i 2n)	121
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	122
• Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural cicle mitjà (3r i 4t)	122
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	124
• Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural cicle superior (5è i 6è)	124
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	126
Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa	127
• Orientacions metodològiques	127
• Orientacions d'avaluació	128

Àmbit artístic	129
Àrea d'educació artística: visual i plàstica, música i dansa	129
• Introducció	129
• Competències bàsiques pròpies de l'àmbit artístic	129
• Dimensió percepció, comprensió i valoració	129
• Dimensió interpretació i producció	130
• Dimensió imaginació i creativitat	131
Continguts i criteris d'avaluació	132
• Continguts cicle inicial (1r i 2n)	132
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	134
• Continguts cicle mitjà (3r i 4t)	134
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	137
• Continguts cicle superior (5è i 6è)	137
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	140
Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa	140
• Orientacions metodològiques	140
• Orientacions d'avaluació	141
Àmbit d'educació física	141
Àrea d'educació física	141
• Introducció	141
• Competències bàsiques pròpies de l'àmbit d'educació física	141
• Dimensió activitat física	142
• Dimensió hàbits saludables	143
• Dimensió expressió i comunicació corporal	143
• Dimensió joc motor i temps de lleure	144
Continguts i criteris d'avaluació	145
• Continguts cicle inicial (1r i 2n)	146
• Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)	147
• Continguts cicle mitjà (3r i 4t)	147
• Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)	149
• Continguts cicle superior (5è i 6è)	149
• Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)	151
Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa	151
• Orientacions metodològiques	151
• Orientacions d'avaluació	152
Àmbit d'educació en valors	153
Àrea d'educació en valors socials i cívics	153
• Introducció	153
• Competències bàsiques pròpies de l'àmbit de l'educació en valors socials i cívics	154
• Dimensió personal	154
• Dimensió interpersonal	155
• Dimensió social	156
Continguts i criteris d'avaluació d'etapa	156
• Continguts	157
• Criteris d'avaluació	159
Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa	160
• Orientacions metodològiques	160
• Orientacions d'avaluació	161

Annex 3	162
Àmbit digital	162
• Dimensió instruments i aplicacions	162
• Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns digitals de treball	163
• Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració	163
• Dimensió hàbits, civisme i identitat digital	164
Orientacions metodològiques	164
Annex 4	165
Horaris mínims i globals d'etapa	165
Documents d'identificació i desplegament de les competències bàsiques a l'educació primària	166
Ordre ENS/164/2016, de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària	168

Presentació

L'article 53 de la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, estableix que correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya establir el currículum per a cadascuna de les etapes i ensenyaments del sistema educatiu català, en el marc dels aspectes que garanteixen l'assoliment de les competències bàsiques, la validesa dels títols i la formació comuna regulats per les lleis.

El Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, estableix la normativa vigent, la legislació de Catalunya, les orientacions europees i també els avenços de la neurociència.

El currículum guia les activitats educatives escolars, en concreta les intencions i proporciona guies d'acció adequades al professorat, que té la responsabilitat última a l'hora de concretar-ne l'aplicació ([Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació](#)).

El Govern de la Generalitat fa palesa la importància de l'educació primària en l'adquisició de les competències bàsiques i dels aprenentatges clau, en un context d'equitat, per a tots els alumnes.

La formació de ciutadans competents, lliures, crítics, autònoms, solidaris i responsables és consubstancial al progrés en l'escolarització i a l'èxit escolar. L'educació en el compromís individual i col·lectiu amb l'entorn social, cultural i natural afavoreix l'arrelament a la comunitat i contribueix a la construcció d'estils de vida més lliures, justos i saludables.

El Decret 119/2015 converteix els principals objectius generals de les diverses àrees en fites de caràcter competencial, l'aprenentatge no es concreta només en les àrees considerades tradicionalment bàsiques sinó que incorpora totes les dimensions de la persona, tant les individuals com les socials, i per tant inclou tot un conjunt de capacitats que afavoreixen l'assoliment d'objectius personals i socials que preparen els alumnes per donar respostes innovadores en una societat canviant i en evolució constant.

L'Ordre ENS/164/2016, de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària, dona resposta al Decret 119/2015 i planteja una avaluació de caire competencial que permet als alumnes i als mestres identificar les dificultats del procés d'aprenentatge i trobar estratègies per superar-los.

L'avaluació també ha de permetre identificar els continguts i les competències assolits pels alumnes en el marc de les seves diferències de ritmes i capacitats i ha de servir als mestres i als centres per analitzar, valorar i reorientar, si cal, la seva acció educativa i per prendre les mesures oportunes per garantir que tots els alumnes assoleixin les competències bàsiques previstes.

Les propostes i orientacions curriculars que es fan des del Departament d'Ensenyament estan en la línia de considerar que, tal com assenyala Jaume Sarramona en l'article publicat a EDU 21 el 6 de març de 2016, "L'administració ha de garantir un mínim per a tothom, que situï cada alumne en condicions de seguir aprenent i desenvolupant-se d'acord amb les seves qualitats i desitjos; el desenvolupament al màxim de les possibilitats de cadascú és responsabilitat dels docents i dels centres".

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària

L'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix a l'article 131 que correspon a la Generalitat de Catalunya la competència compartida per a l'establiment dels plans d'estudi corresponents a l'educació obligatòria, incloent-hi l'ordenació curricular.

L'article 53 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya establir el currículum per a cadascuna de les etapes i ensenyaments del sistema educatiu català, en el marc dels aspectes que garanteixen l'assoliment de les competències bàsiques, la validesa dels títols i la formació comuna regulats per les lleis.

El Govern determina, en els termes que estableix la legislació vigent, el currículum, que inclou les dimensions, les competències bàsiques i els continguts clau propis de cada àmbit, els continguts i els criteris d'avaluació de cada àrea i les orientacions metodològiques i d'avaluació, sens perjudici de l'autonomia pedagògica que la llei atorga als centres educatius.

Aquest Decret estableix l'ordenació i els ensenyaments corresponents a l'educació primària i inclou el currículum bàsic establert d'acord amb la Llei orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'educació, i la normativa de desplegament.

La Unió Europea, en el marc per a la cooperació en matèria d'educació, defineix estratègies comunes amb objectius, àmbits d'actuació i recomanacions específiques orientades a la millora dels sistemes educatius i de formació com a element clau per aconseguir que els ciutadans europeus puguin realitzar-se perso-

L'educació primària en un context d'equitat.

nalment, social i professional, i alhora fer possible la prosperitat econòmica sostenible, l'ocupabilitat i la cohesió social. L'Estratègia Educació i Formació 2020 (*Education and Training 2020*) i la Comunicació Repensar l'Educació de 2012 (*Rethinking Education*) insten els estats membres a prendre mesures per garantir que tots

els joves desenvolupin les capacitats i competències necessàries per afavorir l'assoliment dels objectius personals i socials en matèria de creixement i ocupació.

D'altra banda, els estudis i informes que analitzen els sistemes educatius suggereixen abordar les reformes necessàries per aprofundir en aspectes de qualitat, d'equitat i d'excel·lència.

D'acord amb aquestes recomanacions, el Govern fa palesa la importància de l'educació primària en l'adquisició de les competències bàsiques i dels diferents aprenentatges, en un context d'equitat, per a tots els alumnes. La formació de ciutadans competents, lliures, crítics, autònoms, solidaris i responsables és consubstancial al progrés en l'escolarització i a l'èxit escolar. L'educació en el compromís individual i

S'ha de preparar els alumnes per donar respostes innovadores.

col·lectiu amb l'entorn social, cultural i natural afavoreix l'arrelament a la comunitat i contribueix a la construcció d'estils de vida més lliures, justos i saludables. Aquests principis constitueixen el marc conceptual del present Decret.

L'educació primària ha de preparar els alumnes per donar respostes innovadores en una societat canviant i en evolució constant.

Els nens han d'aprendre a pensar i actuar de manera integrada, considerant les interconnexions i interrelacions entre els aprenentatges. S'ha de promoure, de manera transversal, l'adquisició d'hàbits i valors per resoldre problemes i situacions des de qualsevol de les àrees curriculars, s'ha de fomentar la iniciativa, la creativitat, l'esperit crític i el gust per aprendre, i s'ha de desenvolupar la capacitat de l'esforç i la cultura del treball.

El currículum de l'educació primària que s'estableix en aquest Decret esdevé la guia de les activitats educatives escolars, n'explicita les intencions i proporciona línies d'acció adequades als mestres i a altres professionals com a responsables últims de la seva concreció, procurant desvetllar la motivació, la curiositat i la imaginació dels infants.

Aquest Decret aprofundeix en l'enfocament competencial del currículum de l'educació primària, especialment en la conceptualització de les competències bàsiques, per garantir que tots els professionals del sistema educatiu català la incorporin a la seva pràctica docent.

Els continguts de les àrees com a element fonamental per a l'assoliment de les competències s'organitzen en un enfocament integral, multifuncional i transferible de coneixements, destreses i actituds que tots els individus necessiten per al seu desenvolupament personal, la seva realització i inclusió. Aquests continguts degudament combinats i contextualitzats permeten assolir en acabar l'ensenyament obligatori les competències bàsiques, que són la base per continuar l'aprenentatge al llarg de la vida i per poder desenvolupar projectes individuals i col·lectius.

Els centres, d'acord amb la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, exerceixen l'autonomia pedagògica, a partir del marc curricular establert, i en poden concretar els objectius, les competències bàsiques, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació.

Per fer-ho, disposen d'orientacions i materials del Departament d'Ensenyament on s'identifiquen i es desenvolupen les competències bàsiques pròpies per a cada àmbit, i es proposen els continguts que es consideren clau. També s'ofereixen orientacions de tipus metodològic i d'avaluació. Els principis pedagògics del projecte educatiu de centre o el projecte educatiu de ZER són el marc de referència per als mestres i els equips docents i per a l'exercici de la seva professió.

*Equitat, qualitat
i excel·lència.*

La recerca i l'aprofitament eficient dels recursos que ofereix l'entorn més proper, així com l'establiment de sinergies positives entre l'escola i aquest entorn, han de facilitar els aprenentatges proposats en el currículum.

Els principis d'equitat, qualitat i d'excel·lència determinen i condicionen l'acció educativa ja que els processos d'ensenyament i aprenentatge s'han de personalitzar al màxim i han de tenir en compte la diversitat de tots els alumnes en el marc d'un sistema inclusiu.

Els mestres i els equips docents han d'emprar estratègies per conèixer el ritme d'aprenentatge dels alumnes amb l'objectiu d'adaptar-se, progressivament i de forma immediata a les necessitats que aquests tenen.

*El treball en equip
un factor imprescindible
per a l'èxit personal
i col·lectiu.*

Els mestres, hereus de la llarga tradició pedagògica del nostre país, representen l'actiu més important del sistema educatiu per aconseguir la seva transformació i avançar en la seva qualitat. L'enfocament competencial del currículum condiona i orienta la professió docent en la seva globalitat per-

què afecta la manera de programar, les metodologies d'aula, l'avaluació, la forma d'interactuar amb l'alumne, amb els companys de professió i amb l'organització escolar. El treball en equip esdevé en aquest escenari un factor imprescindible per a l'èxit personal i col·lectiu.

*L'avaluació ha de ser
continuada, formadora
i formativa.*

L'avaluació dels aprenentatges ha de ser continuada, formadora i s'organitza en avaluacions internes i externes al centre. Aquestes avaluacions han de donar informació del progrés dels alumnes i l'anàlisi dels processos i dels resultats ha de promoure els canvis adients per a la millora. L'avaluació en la seva perspectiva formativa constitueix un element fonamental del procés d'aprenentatge i permet a l'alumne fer-se protagonista de la seva formació.

Aquest Decret impulsa la formació humana, científica, tècnica i cultural dels alumnes basada en l'equitat, el respecte, en un marc de valors convivencials compartits, a la diferència cultural i religiosa, la igualtat, la solidaritat, la llibertat, el pluralisme, la responsabilitat cívica i els valors que fonamenten la convivència democràtica.

Està articulat de forma coordinada i coherent amb l'etapa anterior, l'educació infantil i amb l'etapa posterior, l'educació secundària obligatòria.

Aquest Decret s'ha tramitat d'acord amb el que disposa la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, i d'acord amb el dictamen del Consell Escolar de Catalunya.

En virtut d'això, a proposta de la Consellera d'Ensenyament, d'acord amb el Dictamen de la Comissió Jurídica Assessora, i amb la deliberació prèvia del Govern,

Decreto:

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. L'objecte del Decret és establir l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.
2. Els centres docents que imparteixen ensenyaments d'educació primària han d'ajustar la seva pràctica docent als elements curriculars que s'estableixen en aquest Decret, sens perjudici de l'autonomia pedagògica que tenen cadascun d'ells en aquells aspectes que marca la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
3. L'educació primària és una etapa de l'educació bàsica i té caràcter obligatori i gratuït, que té per finalitat proporcionar a tots els alumnes els elements necessaris que els permetin l'adquisició de les competències bàsiques fixades en aquest Decret, desenvolupar les seves capacitats i assolir l'èxit escolar.

4. Aquesta etapa comprèn sis cursos acadèmics, que s'han de cursar normalment entre els sis i els dotze anys. S'inicia, amb caràcter general, l'any natural que es compleixen els sis anys. S'organitza en tres cicles, de dos anys cadascun, per tal d'impartir els ensenyaments d'acord amb els diferents ritmes de maduració psicopedagògica dels infants d'aquestes edats.

Article 2

Principis generals

1. L'educació primària s'organitza d'acord amb els principis rectors del sistema educatiu de Catalunya previstos a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
2. La concreció i el desenvolupament del currículum de l'educació primària s'ha d'orientar a l'assoliment per part de tots els alumnes dels objectius d'etapa i a l'adquisició progressiva de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit.
3. S'ha de mantenir la coherència amb l'educació infantil i amb l'educació secundària obligatòria, garantint-ne la coordinació pedagògica, per tal d'assegurar la transició adequada de cada alumne entre etapes i facilitar la continuïtat del seu procés educatiu.
4. L'acció educativa s'emmarca en un sistema educatiu inclusiu que té en compte les diverses experiències i aprenentatges dels alumnes i s'ha d'adaptar de manera personalitzada als seus ritmes evolutius i característiques personals. S'ha de posar un èmfasi especial en la detecció precoç de les dificultats d'aprenentatge per tal que l'alumne rebi una resposta educativa adequada a les seves necessitats al més aviat possible.
5. La pràctica educativa es fonamenta en el treball col·laboratiu del conjunt dels mestres i en els acords presos per l'equip docent que atén un alumne o un grup d'alumnes, en el marc del projecte educatiu del centre o el projecte educatiu de ZER, amb la finalitat d'aconseguir una acció educativa sòlida, dinàmica i coresponsable.

*L'acció educativa
s'emmarca en un sistema
educatiu inclusiu.*

Article 3

Objectius

L'educació primària ha de contribuir a l'assoliment dels objectius establerts amb caràcter general a la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, i específicament dels objectius següents:

- a) Conèixer, valorar i aplicar els valors i les normes de convivència per ser un ciutadà lliure capaç de prendre compromisos individuals i col·lectius, respectar els drets humans i acceptar el pluralisme propi d'una societat democràtica.
- b) Tenir consciència del valor del treball individual i col·lectiu i desenvolupar hàbits d'esforç i treball en l'estudi, així com actituds de confiança, amb iniciativa personal i emprenedoria, autodisciplina, sentit crític, responsabilitat, curiositat, interès, plaer per aprendre i creativitat en l'aprenentatge.

*Assoliment d'objectius
d'etapa i adquisició
de competències.*

- c)** Adquirir habilitats per mantenir i millorar el clima de convivència i per prevenir i gestionar de forma positiva els conflictes, tant en l'àmbit familiar com en l'àmbit escolar i social.
- d)** Respectar el dret a la diferència de les persones i debatre críticament les diferències culturals i religioses des d'una perspectiva intercultural.
- e)** Adquirir autonomia personal i elaborar una imatge positiva i equilibrada d'un mateix per afavorir la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones i la no-discriminació de persones amb discapacitats; defensar l'aplicació dels drets humans en tots els àmbits de la vida personal i social, sense cap tipus de discriminació per raó de naixement, raça, sexe, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
- f)** Desenvolupar les competències lingüístiques bàsiques tant en llengua catalana, com en llengua castellana i, si escau, en aranès, per poder-se comunicar de manera eficaç oralment i per escrit.
- g)** Valorar la lectura, i l'hàbit lector, com una activitat bàsica per assolir objectius personals i participar en els temps de lectura que proposi el centre dins l'horari lectiu.
- h)** Adquirir, almenys en una llengua estrangera, la competència comunicativa bàsica que permeti expressar i comprendre missatges senzills i comunicar-se amb els altres en situacions quotidianes.
- i)** Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques, iniciar-se en la resolució de problemes que requereixin la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, i ser capaç d'aplicar-les a les situacions de la vida quotidiana.
- j)** Conèixer, valorar i estimar l'entorn natural, social i cultural més proper, reforçant així el sentiment de pertinença i arrelament al país i la capacitat d'extrapolar aquests coneixements a altres entorns i al món en general; comprendre, a partir de l'observació de fets i fenòmens senzills, els principals mecanismes que regeixen aquest entorn per tal de ser capaç de prendre compromisos responsables per mantenir-lo o introduir elements de millora.
- k)** Utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals.
- l)** Desenvolupar les competències digitals per a la construcció i expressió dels aprenentatges adequats a l'edat.
- m)** Desenvolupar les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en la manera de relacionar-se amb els altres, i aquelles que fomentin la igualtat de gènere, així com una actitud contrària a la violència i als prejudicis de qualsevol mena.
- n)** Valorar la importància de la higiene i de la salut, acceptar el propi cos i el dels altres, respectar les diferències i utilitzar l'educació física per afavorir el desenvolupament personal i social.
- o)** Adquirir els elements bàsics d'una correcta educació vial i les actituds de respecte que afavoreixin la prevenció d'accidents de trànsit.
- p)** Aplicar, en contextos diversos, els diferents coneixements adquirits i els recursos propis, a fi de resoldre de manera creativa problemes, situacions personals i necessitats de la vida quotidiana.

Article 4

Règim lingüístic

1. El règim lingüístic de l'educació primària es regeix pels principis establerts al títol II de la Llei d'educació, i per les disposicions reglamentàries de desplegament.
2. Els centres estableixen en el projecte lingüístic, que s'ha de concretar a partir de la realitat sociolingüística de l'entorn, els criteris per a l'ensenyament i aprenentatge de les llengües i per al seu tractament i ús, els criteris per a la implementació d'estratègies orientades a l'adquisició de la competència plurilingüe dels alumnes, les mesures per fomentar l'estudi de llengües no curriculars i d'altres cultures presents en la comunitat educativa i els criteris per a l'acollida personalitzada de l'alumnat nouvingut.
3. En acabar l'ensenyament obligatori, el sistema educatiu a Catalunya ha de garantir que tots els alumnes, independentment del seu origen lingüístic familiar, tinguin un ple domini de les dues llengües oficials i el coneixement de, com a mínim, una llengua estrangera amb l'objectiu que assolixin les competències bàsiques que s'estableixen en el Marc europeu comú de referència per a les llengües. Els centres podran oferir opcionalment, la introducció d'una segona llengua estrangera.
4. La implantació d'estratègies educatives d'immersió lingüística s'ha d'ajustar al que estableix la Llei d'educació.
5. L'aranès, variant de la llengua occitana, s'imparteix a l'Aran amb les assignacions temporals i en els àmbits d'aprenentatge i les àrees que el Consell General d'Aran, d'acord amb el Departament d'Ensenyament, determini.

El sistema educatiu a Catalunya ha de garantir un ple domini de les dues llengües oficials i el coneixement d'una llengua estrangera.

CAPÍTOL II

Curriculum

Article 5

Organització curricular

1. El currículum s'organitza en àmbits que agrupen, segons la seva afinitat i el seu caràcter complementari, les àrees de coneixement, d'acord amb la normativa bàsica vigent.
2. Formen part del currículum els elements següents:
 - a) Les competències bàsiques pròpies de cada àmbit agrupades en dimensions: competències vinculades directament a un àmbit, que l'alumne ha d'assolir en acabar l'etapa i que contribueixen a l'assoliment de les competències bàsiques.
 - b) Els continguts clau de cada dimensió: continguts que contribueixen en major mesura al desenvolupament de les competències de cada una de les dimensions.

c) Els continguts de cada àrea establerts per cicles: objectes d'aprenentatge i sabers, coneixements, conceptes, procediments i actituds que degudament combinats i contextualitzats permeten assolir les competències bàsiques. Es presenten agrupats per blocs de continguts.

d) Els criteris d'avaluació de cada àrea establerts per cicles: enunciats que expressen el tipus i grau d'aprenentatge que s'espera que hagin obtingut els alumnes en un moment determinat i que han de ser el referent per les diferents avaluacions.

e) Les orientacions metodològiques de cada àmbit: criteris per dissenyar activitats d'aprenentatge de caràcter competencial. Fan referència a la tipologia d'activitats, a la temporització, als materials o recursos a utilitzar, a l'organització social de l'aula i a les mesures personalitzades per atendre la diversitat.

f) Les orientacions per a l'avaluació de cada àmbit: indicacions per a l'avaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge que inclouen criteris i instruments que permeten valorar l'assoliment de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit per part de l'alumne i contribuir a l'autoregulació del seu aprenentatge. Fan referència al caràcter formatiu de l'avaluació.

Article 6

Competències bàsiques

*Competència bàsica:
capacitat d'una persona
de resoldre problemes reals
en contextos diversos.*

1. S'entén per competència bàsica la capacitat d'una persona de resoldre problemes reals en contextos diversos integrant coneixements, habilitats pràctiques, actituds i altres components socials i de comportament que es mobilitzen conjuntament per assolir una acció eficaç i satisfactòria.

2. L'adquisició d'una determinada competència se sustenta en experiències d'aprenentatge interdisciplinars en les quals els coneixements i les habilitats interactuen per donar una resposta eficient en la tasca que s'executa. La competència comporta la integració harmònica de coneixements, habilitats i actituds.

3. Les competències bàsiques són aquelles que tots els alumnes han d'adquirir en un grau suficient en acabar la seva escolarització obligatòria i que li han de permetre poder incorporar-se a la societat com a un ciutadà actiu i assegurar els fonaments sobre els quals construirà el seu procés formatiu al llarg de la vida. A l'annex 1 es descriuen les competències bàsiques que cal assolir al final de l'educació obligatòria.

4. L'annex 2 identifica i desenvolupa les competències bàsiques pròpies dels diferents àmbits de l'educació primària.

5. La programació de totes les activitats del centre, tant d'aula com complementàries i extraescolars, ha de contribuir a l'adquisició de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit, fent èmfasi en la funcionalitat i utilitat dels aprenentatges sense excloure els de caire més conceptual.

Article 7

Àmbits i àrees de coneixement

1. Els alumnes han de cursar en cadascun dels cursos de l'etapa les àrees de coneixement següents:
 - a) Àmbit lingüístic
 - Àrea de llengua catalana i literatura.
 - Àrea de llengua castellana i literatura.
 - Àrea de l'aranès (a l'Aran).
 - Àrea de primera llengua estrangera.
 - b) Àmbit matemàtic
 - Àrea de matemàtiques.
 - c) Àmbit de coneixement del medi
 - Àrea de coneixement del medi natural.
 - Àrea de coneixement del medi social i cultural.
 - d) Àmbit artístic
 - Àrea d'educació artística: visual i plàstica, música i dansa.
 - e) Àmbit d'educació física
 - Àrea d'educació física.
 - f) Àmbit d'educació en valors
 - Àrea d'educació en valors socials i cívics o àrea de religió.
2. Els alumnes, en funció de l'elecció dels pares o tutors legals, podran cursar l'àrea de religió o l'àrea d'educació en valors socials i cívics de l'àmbit d'educació en valors.
3. Els centres educatius poden oferir una segona llengua estrangera en el marc del projecte lingüístic del centre.
4. L'annex 2 concreta el currículum de les àrees de coneixement corresponents a l'àmbit lingüístic, l'àmbit matemàtic, l'àmbit de coneixement del medi, l'àmbit artístic, l'àmbit d'educació física i l'àrea d'educació en valors socials i cívics.
5. L'annex 3 identifica i desenvolupa les competències de l'àmbit digital que requereixen, per a la seva adquisició, la participació i confluència de diferents àrees a causa del seu caràcter transversal.
6. A cada nivell escolar s'ha de realitzar, com a mínim, un treball o projecte interdisciplinari sobre un aspecte de la realitat, amb activitats que requereixin l'aplicació i la integració de coneixements de diverses àrees.

Els alumnes han de cursar en cadascun dels cursos totes les àrees de coneixement.

Article 8

Àrea de religió

La determinació del currículum de l'ensenyament de la religió catòlica i de les diferents confessions reli-

gioses que hagin subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència de les autoritats religioses corresponents. Aquest currículum haurà de respectar els principis, els valors, les llibertats, els drets i els deures constitucionals i estatutaris, i haurà de contribuir al desenvolupament de les competències pròpies de l'àmbit de l'educació en valors. El Departament d'Ensenyament vetllarà pel seu compliment.

Article 9

Distribució horària

1. La gestió del temps escolar i lectiu per part del centre s'ha de fonamentar en el projecte educatiu de centre o en el projecte educatiu de ZER i, anualment s'ha de concretar en la programació general. Les decisions en relació amb l'organització i la distribució del temps escolar han de ser coherents amb l'acció educativa i han d'estar orientades a l'èxit escolar de tots els alumnes.

Horaris lectius mínims i globals d'etapa.

2. En l'annex 4 s'estableixen els horaris lectius mínims i globals de l'etapa, per a cadascuna de les àrees del currículum, computant 35 setmanes lectives per curs a raó de 25 hores setmanals. Correspon als centres determinar l'horari per a les diferents àrees curriculars establertes, sens perjudici del caràcter global i integrador de l'etapa i garantir els mínims establerts.

3. En el marc horari establert en l'apartat anterior els centres han d'assegurar, a cada nivell, una dedicació diària mínima de 30' dedicats a la promoció de l'hàbit lector.

4. Els centres poden adaptar el currículum a les característiques dels alumnes, la seva realitat socioeconòmica i lingüística i al seu entorn social. Si s'escau, s'ha de preveure l'organització per projectes de treball interdisciplinaris, en funció de l'edat i dels interessos dels alumnes. Aquesta flexibilització ha de garantir l'assoliment dels objectius de l'etapa i de les competències bàsiques que aquest Decret estableix i ha de respectar els horaris lectius mínims establerts a l'annex 4.

5. En aquells centres públics que el Departament determini, s'ampliarà l'horari lectiu en una hora diària per a tots els alumnes, a fi de desenvolupar les habilitats que afavoreixen l'assoliment de les competències bàsiques.

6. L'esbarjo és una activitat educativa integrada en l'horari de tots els alumnes i, per tant, s'hi han de respectar també els principis del projecte educatiu de centre o del projecte educatiu de ZER.

CAPÍTOL III

Gestió pedagògica

Article 10

Autonomia pedagògica i organitzativa

1. Els centres disposen d'autonomia pedagògica i organitzativa d'acord amb el títol VII de la Llei d'educació, i amb el Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.

2. El projecte educatiu de centre o el projecte educatiu de ZER són la màxima expressió de la seva autonomia i d'acord amb la normativa vigent d'aplicació han de preveure el contingut mínim en relació amb l'aplicació dels criteris d'organització pedagògica, les prioritats i els plantejaments educatius, la concreció i el desenvolupament dels currículums, les mesures organitzatives i de gestió per atendre la diversitat i el projecte lingüístic.
3. Els centres han d'establir compromisos amb les famílies, mitjançant la carta de compromís educatiu per donar a conèixer el projecte educatiu de centre o el projecte educatiu de ZER, incentivar el treball de l'alumne i afavorir la coresponsabilització de la família i el centre respecte del procés educatiu de l'alumne. També han de donar a conèixer el seu projecte educatiu de centre o el projecte educatiu de ZER a la comunitat local i afavorir-ne la col·laboració.
4. El Departament d'Ensenyament ha d'afavorir i incentivar la coordinació entre els projectes educatius dels centres que imparteixen l'educació infantil, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria a fi de garantir la continuïtat educativa en l'ensenyament obligatori. Els centres han de definir mecanismes de coordinació per dur-ho a terme.
5. Els centres poden adoptar mesures organitzatives i de gestió específiques, desenvolupar projectes d'innovació pedagògica i curricular, estratègies didàctiques singulars i relacions específiques amb la comunitat local, dins el marc que estableixi el Departament d'Ensenyament.

Els centres poden adoptar mesures organitzatives i de gestió específiques.

Article 11

Atenció a la diversitat dels alumnes

1. L'atenció a la diversitat és el reconeixement i la valoració de les diferents característiques que presenten tots i cadascun dels alumnes, així com la consideració de les seves necessitats d'aprenentatge de forma singular, afavorint que puguin aprendre junts i col·laborar entre ells en experiències d'aprenentatge compartit, rebutjant la uniformitat com a valor.
2. L'atenció a la diversitat afecta el conjunt dels alumnes i de la comunitat educativa, però els centres han de fer un èmfasi especial en els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu i, més concretament, en l'alumnat amb necessitats educatives especials.
3. El projecte educatiu del centre o el projecte educatiu de ZER han d'incloure els elements curriculars, metodològics, tecnològics i organitzatius que permetin la participació de tots els alumnes, d'acord amb el règim jurídic vigent. Amb caràcter general les accions previstes als centres per atendre la diversitat han de tenir en compte els aspectes següents:
 - a) La planificació de les activitats generals de l'aula i del centre amb criteris d'accessibilitat universal, a fi de facilitar la participació de tots els alumnes en les activitats ordinàries i afavorir l'adquisició d'aprenentatges.
 - b) La detecció i prevenció de les dificultats d'aprenentatge, tan aviat com es detectin.

L'atenció a la diversitat és el reconeixement i la valoració de les diferents característiques que presenten els alumnes.

c) La planificació de les mesures i recursos per donar suport als alumnes que manifesten necessitats específiques d'atenció educativa de suport educatiu.

d) El seguiment del progrés i l'ajustament de les mesures i els recursos per a cadascun dels alumnes.

4. L'equip directiu ha de vetllar perquè els alumnes amb necessitats educatives especials vinculades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, de trastorns de l'espectre autista, de trastorns mentals, de trastorns greus de conducta, de malalties degeneratives o de malalties minoritàries que afecten substancialment el desenvolupament i l'aprenentatge que tenen un dictamen d'escolarització o que tinguin un informe de reconeixement de necessitats educatives especials, disposin d'un pla individualitzat en un termini màxim de dos mesos des de la seva escolarització, per tal d'assegurar les condicions adients de qualitat educativa i de benestar relacional.
5. Per als alumnes d'incorporació tardana al sistema educatiu, l'administració educativa ha d'establir i facilitar als centres recursos i mesures d'avaluació del coneixement de les llengües oficials i del grau d'adquisició de les competències, i també mesures d'acollida.
6. En relació amb els alumnes amb trastorns de l'aprenentatge o de la comunicació relacionats amb l'aprenentatge escolar i amb els alumnes d'altres capacitats, el projecte educatiu de cada centre o el projecte educatiu de ZER ha d'incloure els elements metodològics i organitzatius necessaris per a la seva correcta atenció i l'administració educativa ha d'establir protocols perquè el centre pugui identificar els senyals d'alerta el més aviat possible i garantir l'atenció adequada.
7. Els alumnes als quals fan referència els dos apartats anteriors poden disposar d'un pla individualitzat, sempre que es consideri necessari.

Article 12

Acció tutorial

1. L'acció tutorial té per finalitat contribuir, en col·laboració amb les famílies, al desenvolupament personal i social dels alumnes en els aspectes intel·lectual, emocional, ètic i moral, d'acord amb la seva edat, i en comporta el seguiment individual i col·lectiu per part de tot els mestres.
2. El projecte educatiu del centre o el projecte educatiu de ZER han de definir el model de tutoria establint les actuacions associades a l'acció tutorial que han de garantir:

El projecte educatiu ha de definir el model de tutoria.

a) Crear una cultura d'escola, com a únic sistema per a tot el centre que garanteixi als alumnes un entorn previsible, positiu, segur i coherent.

b) Vetllar pels processos educatius de l'alumnat, garantint el seguiment individual i col·lectiu i la detecció i atenció de les seves necessitats educatives en el moment que es produeixen.

c) Promoure la implicació de cada alumne en el seu procés d'aprenentatge, proporcionant-li una resposta educativa singular i adient.

d) Assegurar la coordinació de tots els mestres que intervenen en l'educació d'un mateix alumne.

- e) Dur a terme la informació i l'orientació de caràcter personal i acadèmic dels alumnes, tot evitant condicionants lligats al gènere.
 - f) Vetllar per la convivència del grup d'alumnes, creant una dinàmica positiva, i la seva participació en les activitats del centre.
 - g) Informar els pares o tutors sobre l'evolució educativa dels seus fills i oferir-los l'assessorament i l'atenció adequada. Els pares o tutors han de tenir accés a tota la documentació referida a l'avaluació del seu fill.
 - h) Facilitar a pares i tutors l'exercici del dret i el deure de participar i implicar-se en el procés educatiu dels seus fills. Cada centre ha de confeccionar la seva pròpia carta de compromís educatiu, que, entre els seus continguts específics, ha de recollir els compromisos del centre i la família pel que fa al seguiment de l'evolució dels alumnes.
 - i) Implicar els alumnes i les seves famílies en el procés educatiu i en la dinàmica del centre. S'ha de preveure en la programació general la planificació d'entrevistes, reunions col·lectives o altres actuacions que es considerin oportunes.
3. Tal com estableix la Llei d'educació, la tutoria dels alumnes és part de la funció docent. Tots els alumnes han de disposar d'un tutor, que és el responsable d'orientar el seu procés educatiu, tant en l'àmbit individual com en el col·lectiu. El mestre tutor ha de vetllar, especialment, pel desenvolupament personal dels alumnes i per l'assoliment progressiu de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit i ha de coordinar, a aquests efectes, tots els mestres que intervenen en aquest procés.
 4. Correspon al mestre tutor la relació amb les famílies o tutors dels alumnes i la formalització de la documentació, acadèmica i de tot tipus, que sigui necessària.
 5. A criteri de l'equip directiu un tutor pot romandre més d'un curs amb el mateix grup per tal de facilitar les tasques de tutoria i el seguiment del procés educatiu dels alumnes.

Article 13

Equips docents

1. A efectes de coordinació els mestres s'organitzaran en equips docents, que tindran les funcions següents:
 - a) Desenvolupar el currículum per concretar les activitats d'ensenyament i aprenentatge i altres actuacions que s'escaiguin.
 - b) Fer el seguiment del procés d'aprenentatge global dels alumnes del grup i establir les mesures necessàries per a la seva millora, tot revisant i valorant els processos d'ensenyament.
 - c) Fer col·legiadament l'avaluació dels alumnes, d'acord amb la normativa establerta, adoptar les corresponents decisions de promoció i avaluar la pròpia pràctica docent.
 - d) Qualsevol altra funció que estableixi el Departament d'Ensenyament o es determini en el projecte educatiu de centre o en el projecte educatiu de ZER.

Els equips docents han de col·laborar per prevenir i atendre les necessitats educatives dels alumnes.

2. Els equips docents col·laboraran per prevenir i atendre les necessitats educatives dels alumnes treballant de manera coordinada en el compliment de les seves funcions. A aquest efecte, els centres han de preveure horaris específics per a les reunions de coordinació dels equips docents dins del període de permanència del professorat en el centre.

Article 14

Material didàctic

1. Els materials didàctics que s'utilitzin als centres educatius han de tenir unes característiques de disseny i una varietat de possibilitats d'ús que permetin ajustar-se a la diversitat dels alumnes i facilitin l'èxit educatiu. Tots els materials, sense excepció, tindran els estàndards de qualitat establerts, per tal de respectar la seguretat, la privacitat i la salut dels alumnes.

Els materials didàctics han de respondre als principis d'accessibilitat.

2. Els materials didàctics han de respondre als principis d'accessibilitat amb la finalitat d'eliminar les barreres per a l'accés a l'aprenentatge i a la comunicació i donar resposta als requeriments del sistema educatiu inclusiu.

3. Els centres han de fomentar l'ús de les diferents tecnologies per a l'aprenentatge, la comunicació i el coneixement amb la finalitat d'enriquir les situacions d'aprenentatge i potenciar la participació activa i el compromís de l'alumnat. Les tecnologies permeten personalitzar els aprenentatges, afavorir l'autonomia i la cooperació dels alumnes, proporcionant múltiples formats d'accés als continguts i a la producció del coneixement.

4. Els materials didàctics i els llibres de text que s'utilitzin han de respectar els principis, valors, llibertats, drets i deures constitucionals i estatutaris i s'han d'adequar al que estableix aquest Decret i a les normes de desplegament. En particular, cal vetllar perquè evitin actituds discriminatòries per raó de naixement, raça, sexe, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social i han d'incloure els principis i valors que recull la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

CAPÍTOL IV

Avaluació i promoció

Article 15

Avaluació

1. L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat serà contínua i global, de manera que es tindrà en compte el seu progrés en el nivell d'adquisició de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit i el conjunt d'àrees del currículum.
2. L'avaluació dels alumnes prendrà en consideració els diferents elements del currículum, el treball fet a classe i l'interès i l'esforç a progressar demostrat per l'alumne. Es posarà especial cura en el caràcter formatiu de l'avaluació. Per això es fomentaran les activitats d'autoavaluació i de coavaluació i es

facilitarà el coneixement previ dels criteris d'avaluació. Caldrà, a més, garantir als alumnes un retorn qualitatiu dels resultats assolits, per implicar-los en el seu procés d'aprenentatge.

3. El referent per determinar el grau d'assoliment de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit són els criteris d'avaluació proposats per a cada cicle i estan recollits a l'annex 2.
4. En el supòsit que el progrés de l'alumne no sigui l'adequat, s'establiran mesures i suports per atendre les seves necessitats educatives per poder seguir el procés educatiu. Aquestes mesures i suports s'adoptaran en qualsevol moment de l'etapa i, si escau, es procedirà a una valoració psicopedagògica de l'alumne per tal d'identificar les seves dificultats i ajustar la intervenció docent a les necessitats de l'alumne.

El referent per determinar el grau d'assoliment de les competències de cada àmbit són els criteris d'avaluació proposats per a cada cicle.

Article 16

Promoció

1. En finalitzar cada curs l'equip docent del grup prendrà les decisions oportunes sobre la promoció de cada alumne. Es tindrà en compte el criteri de l'equip docent del cicle corresponent i, de manera fonamental, la del mestre tutor de l'alumne.
2. Cada alumne accedirà al curs següent sempre que hagi assolit els aprenentatges corresponents o l'equip docent consideri que podrà seguir el curs següent amb aprofitament i amb les mesures i suports corresponents.
3. Quan no es compleixin aquestes condicions, l'alumne ha de romandre un any més en el mateix curs. Aquesta decisió es podrà adoptar una sola vegada al llarg de l'educació primària i els centres establiran mesures específiques de seguiment, sens perjudici del que estableix l'apartat següent.
4. Els alumnes amb necessitats educatives especials podran ampliar la seva permanència en l'etapa de l'educació primària fins a dos cursos, sempre que això afavoreixi la seva integració socioeducativa i l'evolució dels seus aprenentatges.
5. L'alumnat nouvingut que presenti un desfasament de més de dos anys en el seu nivell d'assoliment de les competències es pot escolaritzar en un curs inferior al que li correspondria per edat.
6. Els alumnes amb altes capacitats poden flexibilitzar la permanència en un curs o en tota l'etapa. Aquesta mesura es concretarà en un pla individualitzat.
7. En finalitzar l'etapa, l'equip docent avaluarà el grau d'assoliment de les competències bàsiques pròpies dels àmbits i el grau de maduresa adequat de l'alumne i ho farà constar en l'informe d'avaluació.
8. S'accedirà a l'educació secundària obligatòria si s'han assolit els objectius de l'etapa, un nivell satisfactori en les competències bàsiques pròpies de cada àmbit i un grau de maduresa adequat. S'hi accedirà, així mateix, sempre que els aprenentatges no assolits no impedeixin seguir amb aprofitament la nova

El centre informarà periòdicament els pares o tutors legals sobre el progrés educatiu.

etapa, en la qual l'alumne rebrà els ajuts i suport corresponent. Quan no es compleixin les condicions suara esmentades, es podrà accedir a l'etapa següent si s'han adoptat les mesures previstes en els apartats 3 i 4 anteriors.

9. El centre informarà periòdicament els pares o tutors legals sobre el progrés educatiu de l'alumne i dels seus resultats respecte als criteris d'avaluació de les diferents àrees.
10. El Departament d'Ensenyament ordena i desplega l'avaluació dels ensenyaments de l'educació primària i els documents oficials.

Article 17

Avaluació diagnòstica

1. Durant el tercer curs tots els alumnes realitzaran una avaluació diagnòstica, que no tindrà efectes en l'expedient acadèmic individual, sinó caràcter informatiu, formatiu i orientador per a l'alumne, la família i el centre, en el marc de l'acció tutorial.
2. L'avaluació diagnòstica mesura el nivell d'assoliment de les competències bàsiques per part dels alumnes.
3. Els resultats de l'avaluació diagnòstica han de servir als centres per prendre les mesures oportunes per garantir que tots els alumnes assoleixin les competències bàsiques previstes per a aquest nivell d'escolaritat i en particular per organitzar, en els cursos successius, les mesures i suports que permetin millorar els resultats de cadascun dels alumnes.
4. L'avaluació diagnòstica, conjuntament amb altres indicadors, permet analitzar, valorar i reorientar, si cal, l'acció educativa dels primers cursos de l'educació primària per aconseguir la formació i els aprenentatges previstos.
5. El Departament d'Ensenyament facilitarà als centres les proves, les instruccions i el suport necessari per dur a terme l'avaluació diagnòstica.

Article 18

Prova d'avaluació de sisè d'educació primària

1. Durant el sisè curs d'educació primària tots els alumnes, excepte aquells que siguin declarats exempts per la convocatòria corresponent, han de realitzar una prova d'avaluació externa que mesura les competències i els coneixements bàsics que han d'haver adquirit al final de l'etapa.
2. La prova, elaborada per l'òrgan responsable de l'avaluació, d'acord amb el títol XI de la Llei d'educació, té un caràcter informatiu, formatiu i orientador per a l'alumnat, les famílies i els centres.
3. Els resultats de la prova completen i enriqueixen les diferents fonts d'informació de què disposen els centres per identificar en cada alumne el grau d'assoliment de les competències i els coneixements bàsics i, si s'escau, els factors que li poden dificultar el seguiment de les activitats d'aprenentatge al llarg de l'educació secundària obligatòria.

4. Els resultats de la prova proporcionen al centre una informació rellevant per identificar elements de millora amb relació a la planificació, el desenvolupament i l'avaluació de les activitats d'ensenyament i aprenentatge, així com d'altres aspectes de l'organització i el funcionament del centre. Els resultats de la prova proporcionen als docents indicadors pedagògics que els han de servir per orientar i organitzar les propostes educatives.
5. Correspon al Departament d'Ensenyament, en el marc de la normativa vigent, definir l'estructura, el contingut, la implementació, la correcció i l'explotació dels resultats de l'avaluació final d'etapa.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Òrgan d'avaluació

Les referències fetes a l'òrgan responsable de l'avaluació s'entenen fetes al Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, d'acord amb l'article 4 del Decret 297/2011, de 22 de març, de reestructuració del Departament d'Ensenyament, en concordança amb el Decret 294/2011, de 8 de març, pel qual se suspèn l'activitat de l'Agència d'Avaluació i Prospectiva de l'Educació i la constitució del seu Consell Rector.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Es deroga el Decret 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, sens perjudici del calendari d'implantació establert a la disposició final.

DISPOSICIÓ FINAL

Calendari d'aplicació

Els ensenyaments d'educació primària han de quedar totalment implantats l'any acadèmic 2015-2016.

Barcelona, 23 de juny de 2015

Artur Mas i Gavarró

President de la Generalitat de Catalunya

Irene Rigau i Oliver

Consellera d'Ensenyament

Annex 1

LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Les competències bàsiques que s'han d'adquirir en finalitzar l'educació obligatòria són les següents:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual

És la capacitat d'expressar, interpretar i comunicar conceptes, pensaments, fets i opinions, oralment i per escrit, fent servir diferents suports i formats (escrit, audiovisual, gràfic...) atenent la diversitat de llengües, per interactuar lingüísticament de manera adequada i creativa en diferents contextos socials i culturals.

2. Competència matemàtica

És la capacitat per formular, emprar i interpretar les matemàtiques en diferents contextos. Inclou el raonament matemàtic, la resolució de problemes i la utilització de conceptes, procediments, dades i eines matemàtiques per descriure, explicar i predir fenòmens. Permet reconèixer el paper de les matemàtiques en el món actual i emetre judicis i prendre decisions ben fonamentades pròpies de ciutadans constructius, compromesos i reflexius.

3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

És la mobilització de sabers que han de permetre a l'alumnat comprendre les relacions que s'estableixen entre les societats i el seu entorn i fer un ús responsable dels recursos naturals, tenir cura del medi ambient, fer un consum racional i responsable i protegir la salut. Inclou també el desenvolupament i l'aplicació del pensament científicotècnic per interpretar la informació, predir i prendre decisions.

4. Competència artística i cultural

És el coneixement, la comprensió i la valoració crítica de diferents manifestacions culturals i artístiques, tradicionals o no, que s'utilitzen com a font d'enriquiment i gaudi. També inclou la capacitat de crear produccions artístiques pròpies o expressar experiències i emocions a través de diferents mitjans artístics.

5. Competència digital

És l'adquisició d'habilitats imprescindibles per interactuar amb normalitat en la societat digital en què es viu. Inclou destreses referides a instruments i aplicacions digitals; al tractament de la informació i organització dels entorns digitals de treball i d'aprenentatge; a la comunicació interpersonal i a la col·laboració en entorns digitals; i als hàbits, civisme i identitat digital.

6. Competència social i ciutadana

És la capacitat per comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic que es basa en els valors i pràctiques democràtiques i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi i sentit crític, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia i mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable davant el compliment dels drets i obligacions cívics.

7. Competència d'aprendre a aprendre

És la capacitat d'emprendre, organitzar i conduir un aprenentatge individualment o en grup, en funció dels objectius i necessitats, així com dominar els diferents mètodes i estratègies d'aprenentatges.

8. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

És l'adquisició de la consciència i l'aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals interrelacionades, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat d'elegir, d'imaginar projectes i de convertir les idees en les accions, d'aprendre de les errades, d'assumir riscos i de treballar en equip.

Les competències bàsiques es construeixen a partir d'una adequada selecció i combinació de continguts curriculars, d'una o diverses àrees, en funció del seu caràcter més o menys transversal. Hi ha moltes combinacions de continguts que contribueixen a l'adquisició d'una mateixa competència bàsica, tenint en compte que no tots els continguts del currículum tenen el mateix impacte potencial amb relació a una competència. Cada activitat d'aprenentatge s'ha de programar tenint en compte el contingut o continguts que han de ser utilitzats per resoldre un problema o situació que es presenta de forma contextualitzada amb l'objectiu d'arribar a un determinat resultat d'aprenentatge.

Cada centre educatiu, en l'exercici de l'autonomia establerta a la Llei d'educació, ha de definir en el projecte educatiu de centre o en el projecte educatiu de ZER els principis pedagògics que orienten la concreció i el desenvolupament del currículum i l'enfocament competencial.

Així mateix, el Departament d'Ensenyament posa a disposició dels centres els documents d'identificació i desplegament de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit graduades en tres nivells d'assoliment, agrupades en dimensions. Per a cada competència s'indiquen els continguts clau que contribueixen en major mesura al seu desenvolupament. Es proposen, també, unes orientacions metodològiques i unes orientacions i indicadors per a l'avaluació.

El caràcter transversal de les competències bàsiques implica que els centres hagin de potenciar el treball interdisciplinari. Aquest fet s'ha de tenir en compte en l'organització del centre i en la gestió dels espais i del temps escolar.

Annex 2

ÀMBIT LINGÜÍSTIC

Àrees de llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura i llengües estrangeres

Introducció

L'objectiu central de l'educació és preparar els alumnes perquè siguin capaços de desenvolupar-se com a persones en la societat plural, multilingüe i multicultural del segle XXI. Aquest fet implica, entre d'altres qüestions, educar les nenes i els nens perquè desenvolupin aquelles competències comunicatives i lingüístiques que facin possible que tant personalment com socialment siguin capaços d'actuar i reeixir en el seu entorn i construir els fonaments de la ciutadania, del coneixement, del que és la condició humana, de la comprensió d'altri.

Per aconseguir-ho, cal plantejar, en l'educació primària, el desenvolupament integral i harmònic dels aspectes intel·lectuals, afectius i socials de la persona, entre els quals l'educació lingüística i comunicativa ocupa un lloc preferent. Per formar parlants plurilingües i interculturals cal, en primer lloc, l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, i en castellà, com a garantia que l'escola proporciona als alumnes la competència que els cal per tenir les mateixes oportunitats. També l'escola ha de fomentar el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i d'aprendre de totes les llengües i cultures. Durant l'educació primària es farà un tractament integrat de les diferents llengües del centre a l'hora de planificar-ne els aprenentatges i el tractament metodològic i didàctic.

D'aquesta manera, els alumnes esdevindran capaços de dur a terme les tasques de comunicació que els permetin expressar la seva comprensió de la realitat, relacionar-se amb persones de la seva edat i adultes, integrar, comprendre, valorar i comunicar la seva cultura i sentiments, amb la utilització del llenguatge verbal, oral i escrit, i el no verbal, amb la possibilitat d'emprar els mitjans audiovisuals i les tecnologies digitals.

En el desenvolupament de la seva competència comunicativa, l'alumne fa o acompanya accions amb propòsits diversos segons la situació. En aquest sentit, l'ensenyament i aprenentatge de la llengua s'emmarca en l'enfocament orientat en l'acció, que es recull i es desenvolupa àmpliament en el document *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*, elaborat pel Consell d'Europa.

El desenvolupament de la competència comunicativa no ha de ser un afer exclusiu de l'àrea de llengua. Atès que la llengua i la comunicació són la base de la captació, elaboració i comunicació del coneixement, totes les àrees esdevenen també responsables del desenvolupament de les capacitats comunicatives dels alumnes. És a dir, totes les àrees s'han de comprometre des de la seva especificitat i des de les maneres peculiars d'explicar el món en la construcció de les competències de comunicació. Tanmateix, l'àrea lingüística se centra també en la literatura, en el desenvolupament de la competència del lector literari.

La lectura és un aprenentatge fonamental per al desenvolupament de les competències bàsiques i ha d'estar inclosa en el desenvolupament de totes les àrees. Els centres, en organitzar la seva pràctica docent, han de garantir que s'hi destini un temps diari.

La finalitat de l'ensenyament de les llengües és el progressiu domini de llengües, essencial en la vivència de la cultura i l'obertura al món, i un dels factors que contribueix més plenament a la identitat individual, social i personal.

Aquest currículum preveu la possibilitat que els centres imparteixin una segona llengua estrangera en el cicle superior. No obstant això, i en funció del seu projecte educatiu de centre o el projecte educatiu de ZER, els centres podran considerar la introducció d'aquest aprenentatge en qualsevol dels altres cicles de l'etapa. A aquest efecte hauran de fer les adequacions oportunes als continguts i criteris d'avaluació que estan establerts per al cicle superior.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit lingüístic

L'alumne haurà d'assolir en acabar l'etapa les competències de l'àmbit lingüístic que es relacionen a continuació. Les competències es presenten agrupades en cinc dimensions. Al final de cada dimensió s'enumeren uns continguts clau que contribueixen en major mesura al desenvolupament de les competències.

Àrees de llengua catalana i literatura i llengua castellana i literatura

Dimensió comunicació oral

La comunicació oral consisteix en la capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa. Escoltar i parlar, en la major part dels casos s'associen, perquè es produeixen en un context d'interacció en el qual els interlocutors són alternativament emissors i receptors. Hi actuen, per tant, les capacitats de comprendre, expressar-se i dialogar o conversar.

La comprensió de textos orals és una de les habilitats que els alumnes necessiten per comunicar-se en situacions habituals, formals i no formals, i per aprendre i adquirir la llengua estrangera.

La competència oral constitueix un factor d'integració social de les persones; saber escoltar i saber parlar bé són qualitats imprescindibles per poder desenvolupar unes bones relacions personals i socials en els nostres alumnes i també els facilitarà un millor aprenentatge i un bon desenvolupament professional al llarg de la vida.

Aquesta competència facilita, a través dels intercanvis amb els altres, l'elaboració i l'expressió d'idees, opinions i sentiments, i la construcció del propi pensament.

L'expressió oral implica el coneixement d'un lèxic, i d'unes estructures morfosintàctiques i textuales. Les paraules, amb el seu significat, amb els seus matisos i les seves accepcions, i amb les seves característiques morfològiques, permeten que el parlant elabori unes oracions que segueixen unes lleis organitzatives pròpies de cada llengua. Les frases poden matissar i completar el seu significat en organitzar-se en una estructura textual que proporciona una informació més complexa.

Cal preparar els alumnes per als dos tipus de discurs existents: el produït per una sola persona, com en el cas d'una xerrada, una ponència o un recital de poesia i per al plurigestionat, és a dir, quan intervenen diferents persones que intercanvien contínuament els papers d'emissor i receptor del missatge.

En la interacció oral és on es posen en joc els processos de la comprensió i l'expressió de forma conjunta. És molt important practicar-ho en contextos relacionats amb la vida escolar i de l'entorn, per tal que els alumnes s'expressin amb claredat i rigor. També és important que els mestres cerquin espais i temps per portar a terme activitats ben planificades que facin que l'alumne pugui avançar en el seu discurs oral i s'adoni del seu progrés.

Un comunicador competent també utilitza elements comunicatius no verbals i aplica els coneixements lèxics, gramaticals i textuals per interpretar i expressar missatges orals.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 1.** Comprendre textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars.
- **Competència 2.** Produir textos orals de tipologia diversa adequats a la situació comunicativa.
- **Competència 3.** Interactuar oralment d'acord amb la situació comunicativa utilitzant estratègies conversacionals.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Estratègies per a la comprensió.
- Tema, idees principals i rellevants.
- Morfosintaxi textual: connectors.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat...
- Gestió i tractament de la informació.
- Organització del text: coherència i cohesió.
- Correcció lingüística.
- Adequació del registre.
- Elements expressius: prosòdics i no verbals.
- Estratègies per estructurar l'expressió oral.
- Estratègies de participació activa i col·laborativa.
- Normes que regeixen la interacció oral: torn de paraula...

Dimensió comprensió lectora

La comprensió lectora és la capacitat d'una persona per entendre, valorar i emprar textos escrits, per tal d'assolir objectius personals, desenvolupar el propi coneixement i potenciar-lo, així com també per poder participar en la societat.

Per comprendre, el lector necessita reconèixer les lletres, les paraules, les frases, però també interpretar el missatge que porta el text. Per això, un lector competent adequa la manera de llegir utilitzant estratègies lectores en funció del tipus de text, dels diferents formats i suports, i del propòsit de la lectura que l'ha motivat a llegir-lo. En tots aquests aspectes, hi intervenen diversos processos: localitzar i obtenir informació del text, saber integrar-la i interpretar-la, i reflexionar-hi i valorar-la.

La lectura apareix profundament relacionada amb la capacitat per aprendre i pensar; formar aprenents autònoms capaços d'aprendre al llarg de la vida, implica preparar lectors que gaudeixin amb la lectura i que puguin utilitzar-la per aprendre. L'actitud envers la lectura és la disposició per llegir de manera plaent —que porta a la pràctica lliure i voluntària—, per omplir la curiositat i el desig de saber, així com per obtenir satisfacció personal.

Aquesta dimensió està integrada per quatre competències:

- **Competència 4.** Llegir amb fluïdesa per comprendre textos de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i escolars en diferents suports i formats.
- **Competència 5.** Aplicar estratègies de comprensió per obtenir informació, interpretar i valorar el contingut d'acord amb la tipologia i la complexitat del text i el propòsit de la lectura.
- **Competència 6.** Utilitzar, per comprendre un text, l'estructura i el format de cada gènere textual i el component semàntic de les paraules i de les estructures morfosintàctiques més habituals.
- **Competència 7.** Aplicar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement propi.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Lectura en veu alta.
- Lectura silenciosa.
- Estratègies per a la comprensió.
- Tema, idees principals i rellevants.
- Hàbit lector.
- Connectors.
- Signes de puntuació.
- Estratègies de cerca.
- Fonts d'informació en paper i suport digital.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.

- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat...
- Gestió i tractament de la informació.

Dimensió expressió escrita

L'expressió escrita és la capacitat d'utilitzar l'escriptura com una activitat que permet comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat. Implica un suport i un sistema de representació gràfica del llenguatge que té la qualitat de fixar el missatge i mantenir-lo en el temps.

L'escriptura és una activitat que permet participar en situacions comunicatives amb diverses finalitats concretes. Escrivim per demanar informació, per transferir coneixement, per intentar convèncer, per comunicar sentiments i vivències, per plaer... per tant, en qualsevol escrit s'hi reflecteix la intenció i la contextualització.

En el procés d'escriure s'hi troben implicats, a més, els coneixements sobre el tema del qual es vol escriure, els coneixements previs sobre els continguts lingüístics i l'organització del text que té l'alumne. L'escriptura s'ha de plantejar a partir de textos significatius o propers als alumnes. També és important plantejar situacions d'escriptura col·laborativa, tenint en compte que l'ensenyant pot modelar les habilitats, les estratègies i els coneixements que es necessiten perquè l'alumne esdevingui competent com a escriptor.

Un escriptor competent dedica temps a pensar abans d'escriure, planifica formulant els objectius, generant i organitzant idees, selecciona la informació interessant i la més rellevant per començar a produir. Redacta el text i el revisa en funció de la situació comunicativa, del context, del destinatari, de l'objectiu que es tingui i de les convencions i normes gramaticals. Escriu en diferents formats i suports, paper i digital, textos continus i discontinus, però sempre de manera coherent, cohesionada i d'acord amb les convencions de la llengua.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 8.** Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa i el destinatari.
- **Competència 9.** Produir textos de tipologies diverses amb un lèxic i estructura que s'adeqüin al tipus de text, a les intencions i al destinatari.
- **Competència 10.** Revisar el text per millorar-lo i tenir cura de la seva presentació formal en funció de la situació comunicativa.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Connectors.
- Signes de puntuació.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat...
- Gestió i tractament de la informació.

- Estratègies i recursos per a la producció de textos.
- Elements per a la planificació d'un text.
- Organització del text: coherència i cohesió.
- Correcció lingüística.
- Adequació del registre.
- Revisió ortogràfica: diccionaris i correctors de textos.
- Presentació formal.
- Hàbit d'escriure.

Dimensió literària

La literatura és una font estètica i cultural, ajuda a comprendre el món que ens envolta i inclou els diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals, des dels més tradicionals als més actuals.

L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i vinculació a la llengua i cultura pròpia i d'altri. A més d'estimular la creativitat, desenvolupa el sentit crític.

Per poder gaudir del fet literari, el lector ha de tenir accés a obres ben diverses. Ha de poder interpretar correctament els recursos lingüístics i estilístics que els autors utilitzen i ha de conèixer de manera bàsica el context i les circumstàncies en què una obra ha estat produïda. Una persona amb competència literària també ha de ser capaç de produir textos (narracions, poemes...) en què predomini la dimensió artística i estètica i en què apliqui els coneixements sobre els recursos i les estructures pròpies de cada gènere.

Un dels objectius que s'haurien d'aconseguir en finalitzar l'educació primària és que la majoria dels alumnes hagin adquirit l'hàbit lector. És a dir, que la lectura formi part de les seves rutines i que aquesta activitat tingui una presència important en l'àmbit personal.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 11.** Llegir fragments i obres i conèixer alguns autors i autores significatius de la literatura catalana, castellana i universal.
- **Competència 12.** Crear textos amb recursos literaris per expressar sentiments, realitats i ficcions.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Lectura en veu alta.
- Lectura silenciosa.
- Hàbit lector.

- Estratègies i recursos per a la producció de textos.
- Correcció lingüística.
- Hàbit d'escriure.
- Dades bàsiques d'un llibre.
- Obres significatives d'autors vinculats a l'entorn.
- Recursos retòrics.
- Ritme i rima.

Dimensió plurilingüe i intercultural

Les competències d'aquesta dimensió plantegen continguts relacionats amb les habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'enteniment entre les persones basats en els usos socials de les llengües en contextos multilingües. Es parteix de la idea que aprendre llengües és, abans que una altra cosa, aprendre a comunicar-se amb altres persones, a prendre contacte amb realitats diverses i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

Per aquest motiu, aquesta dimensió se subdivideix en dues competències. Una primera se centra en l'ús de la llengua catalana en una realitat multilingüe com és la Catalunya actual. Per entendre per què és necessari aquest ús, un alumne d'aquest país ha de tenir la informació suficient per poder conèixer, críticament, la realitat social de la llengua catalana en els diversos territoris on aquesta es parla. En aquest sentit, també s'haurà de conèixer la pròpia diversitat interna de la llengua, com a element bàsic de respecte entre les diverses variants del català, que trobarà reflectida, bàsicament, en els diversos textos literaris que l'alumne es pugui anar trobant al llarg de la vida escolar i en els mitjans de comunicació propis dels diferents territoris.

Una segona competència se centra en el coneixement de la diversitat lingüística de la nostra societat. Partint de la realitat més immediata, també s'introduirà la diversitat, en aquest cas geogràfica, principalment de l'Estat, però també d'Europa i del món. Per fomentar l'interès per aquesta diversitat i per l'aprenentatge de llengües, especialment les llengües més properes a la nostra, és a dir, les llengües romàniques, es treballarà la intercomprensió entre aquestes llengües, com a pas previ per tal que l'alumne s'interessi en el seu aprenentatge.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 13.** Ser conscient de la pertinença a la comunitat lingüística i cultural catalana, i mostrar interès per l'ús de la llengua catalana.
- **Competència 14.** Conèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural de Catalunya, l'Estat espanyol, d'Europa i del món.

Continguts clau:

- Dades bàsiques sobre la comunitat lingüística catalana i sobre les variants de la llengua.
- Recursos per analitzar la situació de les llengües en la nostra societat.

- Usos no discriminatoris del llenguatge.
- Dades bàsiques sobre la diversitat sociolingüística.
- Prejudicis lingüístics.
- Llengües romàniques diverses.
- Dades bàsiques sobre les llengües familiars.

Àrea de llengua estrangera

Dimensió comunicació oral

La comunicació oral és l'activitat més freqüent i universal que els parlants de qualsevol llengua duen a terme i consisteix en la capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa. Escoltar i parlar s'associen en la major part dels casos, perquè es produeixen en un context d'interacció en el qual els interlocutors són alternativament emissors i receptors que construeixen significats.

Hi actuen, per tant, les capacitats de comprendre, expressar-se i conversar. En el cas de les llengües estrangeres, la comunicació oral és una dimensió fonamental per aprendre-les i adquirir-les. L'atenció als significats i la forma i la seva negociació té un vincle directe amb l'aprenentatge i l'adquisició. El treball sobre aquesta dimensió ha de servir principalment per preparar els aprenents a comunicar-se dins i fora de l'aula i participar amb èxit en la comunitat universal.

La comprensió de textos orals és un dels procediments que els alumnes més necessiten en situacions habituals, formals i no formals, i s'utilitza per aprendre i adquirir la llengua estrangera. La pràctica en l'àmbit escolar els prepara per a la comprensió en àmbits diversos. Un aprenent que sigui competent en la comprensió de textos orals serà capaç de participar amb èxit en situacions comunicatives diverses.

Saber escoltar i saber parlar bé són habilitats imprescindibles per poder desenvolupar unes bones relacions personals i socials i facilita l'aprenentatge i el desenvolupament professional al llarg de la vida. En el cas de les llengües estrangeres, el domini d'aquesta dimensió vertebrà la resta de dimensions.

L'expressió oral en llengües estrangeres implica el coneixement d'un lèxic, d'uns elements morfosintàctics i textuals i d'uns elements fonètics que contribueixen a la fluïdesa de la parla. Les paraules, amb el seu significat i les seves característiques morfològiques, permeten que el parlant elabori unes oracions que segueixen unes lleis organitzatives pròpies de cada llengua. Especialment en llengües estrangeres, prendre consciència de les estratègies comunicatives i utilitzar-les és fonamental per ser competent en la comunicació oral, i cal treballar-les de manera sistemàtica.

Ser competent en una llengua estrangera implica utilitzar elements comunicatius no verbals i aplicar els coneixements lèxics, gramaticals i textuals per interpretar i expressar missatges orals.

Al mateix temps, l'ús de les tecnologies digitals per a la comunicació facilita i dona suport a la comprensió, l'expressió i la interacció orals.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 1.** Obtenir informació bàsica i comprendre textos orals senzills o adaptats de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i de l'àmbit escolar.

- **Competència 2.** Planificar i produir textos orals breus i senzills adequats a la situació comunicativa.

- **Competència 3.** Interactuar oralment d'acord amb la situació comunicativa utilitzant estratègies conversacionals bàsiques.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Estratègies per a la comprensió.
- Estratègies per a l'expressió: planificació, producció i revisió.
- Estratègies i fórmules per a la interacció oral.
- Organització i estructura discursiva del text: adequació, coherència i cohesió.
- Morfosintaxi textual: connectors.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat, falsos amics.
- Elements expressius: prosòdics i no verbals.
- Fluïdesa oral.
- Gestió i comunicació de la informació.
- Ús dels recursos digitals.

Dimensió comprensió lectora

La comprensió lectora és la capacitat d'entendre i valorar textos escrits, per tal d'assolir objectius personals i desenvolupar el propi coneixement. La lectura ocupa un lloc destacat en l'aprenentatge d'una llengua estrangera, en la mesura que posa l'alumne en contacte amb textos on es presenten, en un tot integrat, el lèxic i els elements morfosintàctics i discursius. L'exposició abundant a textos variats i comprensibles afavoreix els processos d'adquisició de la llengua estrangera.

La lectura de textos en llengua estrangera ofereix a l'alumne l'accés a informació i aprofundeix i amplia els seus coneixements i aprenentatges alhora que li proporciona l'oportunitat de conèixer i interactuar amb altres cultures i experiències. Per a molts alumnes una de les fonts principals d'input lingüístic fora de l'aula és la lectura digital. Aquest tipus de lectura requereix estratègies i habilitats diferents de les requerides pels textos impresos.

Cal afavorir que l'alumne transfereixi a la lectura de textos en llengua estrangera les estratègies i recursos que empra habitualment en la lectura de textos en les llengües principals d'aprenentatge. Cal tenir en compte que el lector aplica estratègies de comprensió global o de comprensió específica en funció del propòsit que té.

En aquesta dimensió hi intervenen diverses habilitats, com ara les perceptives, la memòria, les habilitats de descodificació, la inferència, l'anticipació, la imaginació, l'exploració ràpida i la identificació de les referències anteriors i posteriors.

En l'àmbit escolar, qualsevol tasca de lectura en llengües estrangeres ha de tenir una finalitat i una contextualització comunicativa clara. Els textos s'han de presentar en diferents suports (impresos i digitals) i formats (continus, discontinus i multimodals) per promoure el gust per la lectura i el llegir per aprendre. Així mateix el seu nivell de dificultat lèxica, morfosintàctica o discursiva ha d'estar en funció dels coneixements de l'alumne, de manera que la seva comprensió no suposi una dificultat insalvable.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 4.** Aplicar estratègies per obtenir informació bàsica i comprendre textos escrits senzills o adaptats de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i de l'àmbit escolar.
- **Competència 5.** Utilitzar els trets visuals, discursius i lingüístics bàsics d'un text d'estructura clara per comprendre'l.
- **Competència 6.** Utilitzar eines de consulta per accedir a la comprensió de textos.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Estratègies per a la comprensió.
- Lectura en veu alta.
- Lectura silenciosa.
- Organització i estructura discursiva del text.
- Morfosintaxi textual: connectors, signes de puntuació.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat, falsos amics.
- Estratègies de cerca.
- Fonts d'informació en suport paper i digital.
- Estratègies per adquirir i transmetre coneixement.
- Ús dels recursos digitals.

Dimensió expressió escrita

L'expressió escrita és la capacitat d'utilitzar l'escriptura com una activitat que permet comunicar-se, organitzar-se, aprendre i participar en la societat. Implica un suport i un sistema de representació gràfica del llenguatge que té la qualitat de fixar el missatge i mantenir-lo en el temps.

L'escriptura és una activitat que permet participar en situacions comunicatives amb diverses finalitats sense que l'emissor i el receptor hagin de coincidir simultàniament en l'espai ni en el temps. Per escriu-

re, cal reconèixer la situació comunicativa, el format i el tipus de text. Ara bé, escriure en una llengua estrangera en aquesta etapa comporta també focalitzar l'aprenentatge en els aspectes formals (construcció de les frases, selecció del lèxic...). S'ha de tenir present que en l'educació primària cal partir de la producció de paraules i expressions per arribar a produir frases i textos.

En el procés d'escriure s'hi troben implicats tant els coneixements sobre el tema del qual es vol escriure com els coneixements previs que es tenen sobre els continguts lingüístics i discursius del text. En aquest sentit, la qualitat de la producció escrita està condicionada pel domini que l'escriptor té del codi. L'aprenentatge de l'escriptura en llengües estrangeres s'ha de plantejar a partir de situacions comunicatives viscudes o imaginables per part de l'alumne i en les quals es pugui sentir implicat.

En l'àmbit escolar, les tasques d'expressió escrita en llengües estrangeres han de tenir una finalitat, una contextualització comunicativa clara, amb indicació explícita del destinatari (audiència a la qual s'adreça) i del propòsit. Cal promoure tasques que requereixen la difusió i la publicació posterior dels escrits en fòrums, blocs, pòsters, revistes... per tal de situar-les en un context d'ús real de la llengua. D'altra banda, la tasca escrita ha d'estar inserida en una seqüència d'aprenentatge que inclogui altres habilitats com ara parlar, escoltar, interactuar i llegir.

Un aprenent de llengües estrangeres ha de ser capaç de transferir els aprenentatges adquirits en les altres llengües curriculars, especialment pel que fa a les estratègies de producció de textos i al coneixement discursiu.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 7.** Planificar textos senzills a partir de la identificació dels elements més rellevants de la situació comunicativa.
- **Competència 8.** Produir textos senzills amb adequació a la situació comunicativa i amb ajut de suports.
- **Competència 9.** Revisar el text per millorar-lo en funció de la situació comunicativa amb l'ajut de suports específics.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Estratègies i recursos per a l'expressió: planificació, producció i revisió.
- Estratègies específiques per a la producció i revisió de textos en llengua estrangera.
- Organització i estructura discursiva del text: adequació, coherència i cohesió.
- Morfosintaxi textual: connectors, signes de puntuació.
- Estructura textual.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat, falsos amics.
- Ortografia de paraules conegudes i d'ús freqüent.
- Correcció lingüística i ortogràfica.

- Recursos per a la producció i la revisió en suport imprès i digital.
- Presentació formal.
- Ús dels recursos digitals.

Dimensió literària

La literatura s'entén com l'activitat creativa de comprensió i producció de textos, tant orals com escrits i audiovisuals, que busca causar en el receptor una reacció emocional i estètica. Des del punt de vista educatiu, la literatura col·labora en la construcció de l'experiència emocional, cultural i lingüística dels alumnes.

El paper de la dimensió literària és important en l'aprenentatge de les llengües estrangeres. El gaudi que senten els infants en llegir o en escoltar històries adequades a la seva edat i interessos, en cantar lletres suggeridores, en el joc lingüístic, fa que els textos, les frases i les paraules que es fan servir siguin memorables i, per tant, recordats al llarg de la vida.

La literatura inclou tant la tradició oral, els textos que arriben al receptor mitjançant la paraula dita amb una funció expressiva i/o lúdica (contes, acudits, dramatitzacions...) com la tradició escrita, l'ampli repertori de textos fets públics en diversos tipus de suports impresos o manuscrits (poemes, cançons, contes, vinyetes, còmics, àlbums, anuncis, etc.). També incorpora la tradició audiovisual, el ventall d'obres que integren la imatge amb la paraula oral i/o escrita.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 10.** Comprendre i valorar textos literaris senzills, adaptats o autèntics, adequats a l'edat.
- **Competència 11.** Reproduir oralment i reescriure textos literaris senzills per gaudir-ne i fomentar el gaudi dels altres.

Continguts clau:

- Textos de tipologia diversa en diferents formats i suports.
- Lectura en veu alta.
- Lectura silenciosa.
- Organització i estructura discursiva del text: adequació, coherència i cohesió.
- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, sentit figurat, comparació.
- Elements expressius: prosòdics i no verbals.
- Valoració de textos literaris.
- Idees rellevants i secundàries.
- Elements literaris (rima, estrofa, tornada...).

- Reescriptura de textos literaris.
- Ús dels recursos digitals.

Dimensió plurilingüe i intercultural

D'acord amb el Marc europeu comú de referència per a les llengües, s'entén per plurilingüisme el coexistència de més d'una llengua en una societat determinada. Amb la competència plurilingüe, l'individu desenvolupa una habilitat comunicativa que mobilitza tota la seva experiència lingüística integrada, en la qual els coneixements que té de diverses llengües s'interrelacionen i interactuen en un determinat context cultural.

En la societat actual es fa evident la presència i el contacte cada cop més gran d'una gran diversitat de llengües i cultures, fruit de la intensificació dels moviments migratoris i de l'expansió de la tecnologia de les comunicacions. L'individu que està envoltat d'una sola llengua al llarg de la seva vida és cada cop més una excepció. És per això que el domini d'aquesta competència plurilingüe i, per tant, el coneixement de les estratègies que la conformen és un objectiu que l'escola ha de garantir als seus alumnes per tal que puguin desenvolupar les seves capacitats de creixement personal, social i professional.

Per a l'eficàcia en la competència és necessari tenir en compte els aspectes culturals que acompanyen cada una de les llengües per tal com aquests matisen i determinen sovint els significats; cal, com a pas previ, ser conscient de la diversitat que ens envolta i respectar-la i valorar-la com a element de riquesa.

L'àrea de llengües estrangeres té un paper imprescindible a l'hora de posar l'accent en l'enfocament plurilingüe ja que facilita la posada en contacte d'estructures i conceptes entre les llengües conegudes per l'alumne i les que va aprenent.

La dimensió de plurilingüisme i interculturalitat preveu la competència següent:

- **Competència 12.** Utilitzar estratègies plurilingües per a la comunicació.

Continguts clau:

- Lèxic: vocabulari usual i específic.
- Component semàntic de la llengua: comparació, derivació, sentit figurat, falsos amics.
- Elements prosòdics (entonació, pronúncia i ritme) i fonètics.
- Elements no verbals.
- Elements morfosintàctics bàsics.
- Morfosintaxi textual.
- Estratègies de comparació fonètica, gràfica i lèxica.
- Aspectes sociolingüístics i culturals bàsics.
- Famílies de llengües.

Continguts i criteris d'avaluació

La presentació unitària del currículum de l'àmbit lingüístic es fa per afavorir el desenvolupament de les competències plurilingües i interculturals. Així es facilita la necessària coordinació de les propostes de totes les llengües ensenyades a l'aula, i la prioritització d'aquestes propostes derivades del diferent estatus que té cada llengua i el domini que en tenen les nenes i els nens.

La coordinació dels ensenyaments de les diferents llengües caldrà completar-la amb els continguts dels llenguatges audiovisuals que es treballen en les diferents àrees curriculars. L'elaboració del projecte lingüístic del centre, en el qual hi han de participar tots els mestres, té un paper clau en la definició del currículum, tant en el de les àrees lingüístiques com en el de les altres.

Els continguts de les àrees lingüístiques s'organitzen al voltant de cinc blocs per a cada àrea:

- Comunicació oral.
- Comprensió lectora.
- Expressió escrita.
- Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge.
- Educació literària.

Hi ha un sisè bloc comú a totes les àrees de l'àmbit:

- Plurilingüisme i interculturalitat.

Els quatre primers blocs són la base dels aprenentatges de l'àrea, com ho són de tots els aprenentatges escolars, per la qual cosa caldrà atendre'ls en totes les àrees, mentre que restaran com a específics de l'àmbit lingüístic els continguts del bloc d'educació literària. Els continguts referits al funcionament de la llengua i el seu aprenentatge cal introduir-los i exercitar-los amb la finalitat de millorar la comunicació, defugint un tractament gramaticalista de l'ensenyament de les llengües.

Els blocs de la comunicació oral, la comprensió lectora, l'expressió escrita i el coneixement i el funcionament de la llengua i del seu aprenentatge han de contribuir al treball dels continguts del bloc de l'educació literària. De la mateixa manera els textos literaris són models que ajuden a desenvolupar la competència comunicativa. Cal posar atenció especial a la cultura tradicional i les obres de referència de la nostra cultura escrita que són adequades a l'edat.

Finalment, el bloc de plurilingüisme i interculturalitat planteja continguts relacionats amb els usos socials en contextos multilingües. Aquests continguts s'han de tenir en compte en totes les accions docents, però en aquest àmbit cal fer-hi una aproximació més reflexiva i organitzada per atendre totes les habilitats necessàries per a la comunicació en contextos plurals. Donada la peculiaritat d'aquests continguts plurilingües, es presenten unitàriament en un únic bloc per a cada cicle i precedint els criteris d'avaluació: serà funció de l'equip docent que, en el projecte lingüístic, s'articulin els ensenyaments d'aquest àmbit en els de les diferents llengües, àrees curriculars i activitats escolars.

Hi ha un conjunt de continguts que són comuns a totes les llengües ensenyades. No té sentit que cada llengua torni a plantejar-los des de l'inici com si fossin específics, ben al contrari, cal introduir-los més sistemàticament i reflexivament en la llengua de l'escola per ser aplicats en les altres, i facilitar, així, la transferència necessària d'aprenentatges entre llengües. Aquests continguts comuns són més freqüents

entre la llengua catalana, la castellana, la francesa o qualsevol altra llengua romànica, però també n'hi ha, i força, que es donen respecte a l'anglès, l'alemany o altres llengües.

No és possible fer un llistat exhaustiu ni exclusiu d'aquests continguts; caldrà però considerar, entre d'altres, a més dels que apareixen explícitament en el bloc de plurilingüisme i interculturalitat, la majoria dels recursos comunicatius, com són les estratègies lectores o la redacció de resums i esquemes; els aspectes més globals com els tipus de text o altres de més concrets com la puntuació o la terminologia gramatical.

Cal que els mestres de llengües es posin d'acord, en primer lloc, en quins són els aspectes que es consideraran en aquest apartat; també caldrà acord en com s'introdueix el treball d'aquests continguts; qui ho fa, i com es farà en les altres llengües, per explicitar les diferències i assegurar la interiorització dels recursos; i, com ja s'ha dit, afavorir la transferència a noves situacions comunicatives. Aquest plantejament posa l'accent en el desenvolupament de les competències i evita les repeticions innecessàries que són sovint la marca d'un ensenyament gramaticalista.

Continguts llengua catalana i literatura cicle inicial (1r i 2n)

Comunicació oral

- Interaccions amb el grup o mestre en qualsevol situació comunicativa de l'aula.
- Normes bàsiques que regeixen la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres...
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions).
- Producció de textos propis (exposicions, explicacions) amb diferents suports, si s'escau, com les eines TAC.
- Entonació, pronúncia, to de veu i gest: adequats a la situació comunicativa.
- Estratègies per a la comprensió i la producció orals: comprensió del lèxic, identificació de la tasca comunicativa, planificació...
- Comprensió de textos orals de tipologia diversa en diferents formats i mitjans.

Comprensió lectora

- Comprensió de les informacions escrites en diferents formats més habituals de l'aula i de la vida quotidiana.
- Comprensió de textos escrits en diferents formats i de tipologia diversa, entre els quals els vinculats a continguts curriculars.
- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, identificació de mots, inferències, relació entre fragments, capacitat d'autocorrecció a partir del sentit global, identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).
- Lectura individual silenciosa o en veu alta.

- Comprensió reflexiva dels textos de tipologia diversa, entre els quals els audiovisuals (publicitat de joguines i de productes d'alimentació, entre altres).
- Utilització dels textos escrits i audiovisuals com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació.
- Interès i curiositat per mirar o llegir contes o llibres de coneixements.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula i del centre, per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.

Expressió escrita

- Estratègies per a la producció de textos escrits: planificar, escriure i revisar.
- Producció de textos escrits de tipologia diversa, en diferents formats i suports.
- Utilització de programari informàtic per escriure textos curts, especialment de tractament de textos, d'edició gràfica i de presentacions.
- Normes bàsiques per a la bona presentació dels textos escrits.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua en la producció de textos escrits.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita.
- Reflexió lingüística bàsica sobre la construcció de paraules, frases i textos.
- Discriminació fonètica de sons, síl·labes i accents en les paraules.
- Correspondències entre els sons i les grafies.
- Separació correcta de les paraules.
- Normes ortogràfiques més senzilles i d'ús més freqüent.
- Escriptura de paraules d'ús habitual a la classe, en els aprenentatges i en els textos propis.
- Mecanismes de derivació i composició.
- Ordre adequat i concordança (gènere i nombre) dels mots en una frase.
- Categories gramaticals bàsiques (nom, verb, article).
- Sinònims i antònims: coneixement i ús.
- Sentit literal i sentit figurat dels mots i les expressions.
- Signes de puntuació més bàsics (punt final, coma, interrogant, admiració).
- Valoració del progrés del dia a dia en escriptura. Opinió ajustada de les pròpies capacitats, sense infravalorar-se ni sobrevalorar-se.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris (contes, poemes, cançons...) aplicant les estratègies de lectura treballades.
- Coneixement de la literatura de tradició oral: rondalles, llegendes, cançons, dites...
- Comprensió de les figures literàries més bàsiques així com del llenguatge figurat.
- Reproducció oral de textos literaris memoritzats.
- Lectura expressiva en veu alta de textos literaris marcant el ritme i la rima en el cas dels poemes.
- Dramatització de contes i altres textos literaris.
- Producció de textos literaris a partir dels models observats i analitzats.
- Elements fonamentals d'un relat (personatges, espais, accions).
- Utilització de la biblioteca d'aula i del centre per a la cerca de textos literaris d'interès propi de tot tipus i format (àlbums il·lustrats, còmics, contes, poemes...) i en diferents suports.
- Comunicació de les preferències personals sobre els temes i textos literaris.
- Gust per la lectura i l'escriptura de textos literaris.

Continguts llengua castellana i literatura cicle inicial (1r i 2n)

Comunicació oral

- Interaccions amb el grup o mestre en qualsevol situació comunicativa de l'aula.
- Normes bàsiques que regeixen la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres...
- Reproducció de textos orals memoritzats (cançons, poemes, dramatitzacions).
- Producció de breus exposicions a classe amb l'ajut de diferents suports si s'escau, com les eines TAC.
- Entonació, pronúncia, to de veu i gest: adequats a la situació comunicativa.
- Estratègies per a la comprensió i la producció orals: comprensió del lèxic, identificació de la tasca comunicativa, planificació...
- Comprensió de textos orals de tipologia diversa en diferents formats i mitjans.

Comprensió lectora

- Comprensió de les informacions escrites en diferents formats més habituals de l'aula i de la vida quotidiana.
- Comprensió de textos escrits breus en diferents formats i de tipologia diversa, entre els quals els vinculats a continguts curriculars.

- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, identificació de mots, inferències, relació entre fragments, capacitat d'auto-correcció a partir del sentit global, identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).
- Lectura individual silenciosa o en veu alta.
- Comprensió reflexiva dels textos de tipologia diversa, entre els quals els audiovisuals (publicitat de joguines i de productes d'alimentació, entre altres).
- Utilització dels textos escrits i audiovisuals com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació.
- Interès i curiositat per mirar o llegir contes o llibres de coneixements.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula i del centre, per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.

Expressió escrita

- Estratègies per a la producció de textos escrits senzills: planificar, escriure i revisar.
- Producció de textos escrits senzills de tipologia diversa, en diferents formats i suports.
- Utilització de programari informàtic per escriure textos senzills, especialment de tractament de textos, d'edició gràfica i de presentacions.
- Normes bàsiques per a la bona presentació dels textos escrits senzills.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua en la producció de textos escrits senzills.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita.
- Reflexió lingüística bàsica sobre la construcció de paraules, frases i textos.
- Discriminació fonètica de sons, síl·labes i accents en les paraules.
- Correspondències entre els sons i les grafies.
- Semblances i diferències entre els sons castellans i els catalans i les seves grafies: c/z, j/g, ix, ç, ch, ñ...
- Separació correcta de les paraules.
- Normes ortogràfiques més senzilles i d'ús més freqüent.
- Escriptura de paraules d'ús habitual a la classe, en els aprenentatges i en els textos propis.
- Mecanismes de derivació i composició.
- Ordre adequat i concordança (gènere i nombre) dels mots en una frase.
- Categories gramaticals bàsiques (nom, verb, article).

- Sinònims i antònims: coneixement i ús.
- Sentit literal i sentit figurat dels mots i les expressions.
- Diferències entre els signes de puntuació en català i en castellà (interrogant, admiració).

Educació literària

- Comprensió de textos literaris senzills (contes, poemes, cançons...) aplicant les estratègies de lectura treballades.
- Coneixement de la literatura de tradició oral: rondalles, llegendes, cançons, dites...
- Comprensió de les figures literàries més bàsiques així com del llenguatge figurat.
- Reproducció oral de textos literaris senzills memoritzats.
- Lectura expressiva en veu alta de textos literaris senzills marcant el ritme i la rima en el cas dels poemes.
- Dramatització de contes i altres textos literaris senzills.
- Producció de textos literaris senzills a partir dels models observats i analitzats.
- Elements fonamentals d'un relat (personatges, espais, accions).
- Utilització de la biblioteca d'aula i del centre per a la cerca de textos literaris d'interès propi de tot tipus i format (àlbums il·lustrats, còmics, contes, poemes...) i en diferents suports.
- Comunicació de les preferències personals sobre els temes i textos literaris.
- Gust per la lectura i l'escriptura de textos literaris.

Continguts primera llengua estrangera cycle inicial (1r i 2n)

Comunicació oral

- Comprensió d'instruccions simples de treball i d'actuació a l'aula.
- Comprensió de missatges quotidians d'intercanvi social —saludar, acomiadar-se, presentar-se—, i missatges d'ús habitual a l'aula: la data, el temps, l'assistència, localització d'objectes.
- Reconeixement i identificació de mots i textos orals breus acompanyats de suport visual i/o audiovisual.
- Comprensió global d'un text oral d'estructura repetitiva, amb un contingut fàcil d'entendre i de predir amb ajut d'elements gestuals i icònics.
- Comprensió específica del lèxic bàsic per entendre el contingut de narracions, descripcions i situacions, amb ajut d'elements gestuals i icònics.
- Normes bàsiques que regeixen la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les intervencions orals dels altres...

- Reproducció de textos breus orals memoritzats com ara cançons, poemes, rimes, amb la utilització de diferents suports.
- Reproducció del lèxic bàsic i dels missatges relacionats amb les situacions comunicatives habituals de l'aula.

Comprensió lectora

- Reconeixement i identificació de mots i textos breus acompanyats de suport visual o audiovisual.
- Comprensió de mots i frases senzilles conegudes i treballades àmpliament en els contextos orals de l'aula.
- Estratègies de lectura: ús del context visual i verbal i dels coneixements previs sobre el tema o la situació.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula per mirar i llegir llibres (en diferents suports) escrits en la llengua estrangera.

Expressió escrita

- Escripció de mots i textos breus a partir de produccions orals relacionades amb les vivències, les experiències i les activitats a l'aula.
- Producció de textos breus seguint un model treballat oralment.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i la de llengua escrita.
- Aspectes fonètics, de ritme, accentuació i entonació. Importància per a la millora de la comprensió i producció orals.
- Reconeixement i ús de mots i estructures senzilles pròpies de la llengua estrangera.
- Correspondències entre els sons i les grafies.
- Escripció de paraules d'ús habitual a la classe.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris senzills d'estructura repetitiva (contes, poemes, cançons...), preferiblement amb suport àudio.
- Reproducció oral de textos literaris senzills memoritzats amb la utilització d'imatges sempre que l'activitat ho requereixi.
- Dramatització de contes i altres textos literaris senzills d'estructura repetitiva.
- Utilització de la biblioteca d'aula i del centre per a la cerca de textos literaris d'interès propi de tot tipus i format (àlbums il·lustrats, còmics, contes, poemes...) i en diferents suports.
- Interès i curiositat per mirar contes o llibres (en diferents suports) escrits en la llengua estrangera...

Continguts comuns plurilingüisme i interculturalitat cicle inicial (1r i 2n)

- Valoració del fet que totes les llengües serveixen per comunicar-se, per aprendre i per aproximar-se a d'altres cultures.
- Valoració de la necessitat de conèixer més d'una llengua per poder comunicar-se amb més gent.
- Reconeixement de la pròpia identitat lingüística i cultural, i la de la resta de la classe.
- Actitud receptiva cap a persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent a la pròpia.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Coneixement de la diversitat de llengües que es parlen a l'escola, i consciència que al món hi ha llengües molt diverses i que s'escriuen amb grafies diferents.
- Sensibilitat per a les diferències i les semblances entre llengües diferents.
- Consciència de la realitat multilingüe i pluricultural de les famílies i l'entorn dels alumnes identificant semblances i diferències.
- Percepció de la realitat multilingüe i pluricultural de les famílies i l'entorn dels alumnes.
- Semblances i diferències entre les llengües ensenyades a l'escola, o de la família romànica.
- Interès per escoltar cançons, contes i altres produccions tradicionals o actuals en altres llengües de l'entorn no conegudes i interès per percebre-hi semblances i diferències.
- Ús d'elements verbals i no verbals per comunicar-se en situacions multilingües.
- Participació en les diferents activitats culturals i lingüístiques del centre en què s'utilitzen llengües diferents del català.
- Actitud positiva d'interès i de confiança davant de l'aprenentatge de les llengües i motivació per conèixer altres llengües i cultures.

Criteria d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)

Llengua catalana i literatura

1. Comprendre tot tipus de missatges orals que es produeixen en activitats d'aula, situacions d'aprenentatge i vida quotidiana, i en diferents suports.
2. Participar de forma adequada en les situacions comunicatives habituals en el context escolar i social, respectant les normes d'interacció oral i mostrar interès i respecte quan parlen els altres.
3. Realitzar exposicions orals de textos memoritzats o de producció pròpia referits a coneixements, vivències o fets, adaptant el to de veu o el gest a la situació comunicativa, i amb utilització d'imatges o audiovisuals, si la situació ho requereix.
4. Aplicar a les lectures individuals algunes estratègies treballades col·lectivament, començant per les més senzilles, com mirar les imatges i llegir el títol per fer hipòtesis.

5. Comprendre i extreure informacions rellevants de textos escrits i audiovisuals adequats a l'edat i presentats en diferents suports.
6. Conèixer el funcionament bàsic de la biblioteca de centre.
7. Mostrar interès per la lectura en general i pels textos tradicionals i de literatura adequats a l'edat.
8. Escriure textos de diferents tipologies i que responguin a diferents situacions (notícies, experiències, descripcions, textos imaginatius, entre altres) a partir de models o de creació pròpia, escrits a mà o amb eines informàtiques.
9. Haver mecanitzat que abans d'escriure s'ha de pensar i, un cop escrit, s'ha de revisar. Aplicar-ho a tot tipus de textos.
10. Mostrar coneixement de l'ortografia de base i de les normes ortogràfiques més bàsiques en algunes o en la majoria de les produccions.
11. Ser capaç d'observar el funcionament de la llengua: canvis d'ordre dels elements, formació de paraules, formes literàries, analogia, entre altres.
12. Mostrar interès per aplicar els coneixements apresos a la lectura i a l'escriptura i per la bona presentació dels treballs.
13. Escriure textos narratius de caràcter poètic (contes, poemes, endevinalles, refranys, rodolins) basant-se en models observats i analitzats.
14. Saber utilitzar algun recurs propi del llenguatge poètic per explicar sentiments, emocions, estats d'ànim: sentit figurat, sinònims, comparacions, entre altres.
15. Comprendre que la llengua és un instrument de comunicació, per aprendre i apropar-se a altres cultures, que hi ha diversitat de llengües i mostrar respecte per totes.
16. Percebre algunes característiques de les semblances entre les llengües que hi ha a l'aula o a l'entorn més proper.
17. Tenir una actitud crítica cap a tota mena d'estereotips que reflecteixen prejudicis racistes, classistes, religiosos o sexistes.

Llengua castellana i literatura

1. Comprendre i extreure informació rellevant de produccions orals adequades a l'edat, i de diferents suports utilitzats a l'aula.
2. Participar adequadament en interaccions a classe amb les nenes i els nens i els mestres en diferents situacions comunicatives.
3. Respectar les normes d'interacció oral i mostrar interès i respecte quan parlen els altres.
4. Mostrar l'actitud i l'atenció adequades quan s'explica o es llegeix un conte, un poema, una cançó.
5. Realitzar breus exposicions orals sobre coneixements, vivències o fets.
6. Comprendre informacions rellevants de missatges escrits breus i mostrar comprensió per mitjà d'ex-

plicacions orals o altres representacions que s'hagin treballat a classe: contestar preguntes, completar un text, escollir un dibuix.

7. Mostrar interès i llegir contes adequats a la seva competència lectora.
8. Escriure missatges relacionats amb temes d'aprenentatge i experiències pròpies. Redactar amb claredat i ortografia adequada als seus aprenentatges.
9. Conèixer les paraules dels temes treballats a l'aula.
10. Mostrar coneixement en la correspondència so-grafia i tenir assolida l'ortografia de base i algunes regles bàsiques d'ortografia en els escrits fets a l'aula.
11. Ser capaç d'escriure textos curts amb intenció literària.
12. Comprendre que la llengua és un instrument de comunicació, per aprendre i apropar-se a altres cultures, que hi ha diversitat de llengües i mostrar respecte per totes.
13. Percebre algunes característiques de les semblances entre les llengües que hi ha a l'aula o a l'entorn més proper.
14. Tenir una actitud crítica cap a estereotips lingüístics que reflecteixen prejudicis racistes, classistes, religiosos o sexistes.

Primera llengua estrangera

1. Captar el missatge global de les produccions orals amb suport visual i no visual més treballades a l'aula.
2. Entendre i participar activament de les interaccions orals treballades.
3. Reconèixer mots i expressions orals en la seva forma escrita i usar-les oralment.
4. Reproduir textos orals tenint en compte l'entonació, el ritme, i l'entonació segons el model ofert.
5. Reconèixer i comprendre paraules i expressions escrites més treballades a l'aula.
6. Escriure paraules, expressions conegudes i frases a partir de models i amb una finalitat específica.
7. Captar el missatge global de textos literaris orals senzills d'estructura repetitiva amb suport visual.
8. Reproduir oralment textos literaris senzills memoritzats amb la utilització d'imatges.
9. Percebre algunes característiques de les semblances entre les llengües que hi ha a l'aula o a l'entorn més proper.
10. Comprendre que la llengua és un instrument de comunicació, per aprendre i apropar-se a altres cultures, que hi ha diversitat de llengües i mostrar respecte per totes.
11. Mostrar interès i valorar la utilització d'una llengua estrangera per a la comunicació dins de l'aula i en les activitats d'ensenyament-aprenentatge que es creïn dins de l'aula.

Continguts llengua catalana i literatura cicle mitjà (3r i 4t)

Comunicació oral

- Interaccions amb el grup o mestre en qualsevol situació comunicativa de l'aula i l'escola.
- Normes que regeixen la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres.
- Reproducció de textos orals memoritzats: cançons, poemes, dramatitzacions...
- Interacció en els diàlegs o debats, aportant i defensant idees pròpies i defensant o contradient, si cal, les dels altres amb arguments raonats.
- Estratègies per a les produccions de textos orals: planificació, memorització, assaig.
- Producció de textos orals de l'àmbit personal i escolar (exposicions, descripcions, explicacions, justificacions...), utilitzant suports adequats (to de veu, gesticulació, suports visuals i audiovisuals), de manera ordenada i comprensible.
- Adequació del llenguatge i els elements no verbals a la situació comunicativa.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i que respecti les diferències de gènere.
- Estratègies per a la comprensió de textos orals: identificació de la tasca comunicativa, comprensió del lèxic clau, retenció de la informació, comprensió del sentit global...
- Comprensió de textos orals de diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea, i en la vida quotidiana.
- Comprensió i interpretació de textos orals de diferents mitjans de comunicació audiovisual i digitals.
- Reelaboració i síntesi d'exposicions orals.
- Interès, respecte i audició reflexiva davant les intervencions dels altres.

Comprensió lectora

- Comprensió global i específica de textos escrits en diferents formats i de tipologia diversa.
- Comprensió de textos escrits en diferents formats vinculats a continguts curriculars.
- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, idea principal, identificació de mots, inferències, relació entre fragments, capacitat d'autocorrecció a partir del sentit global, identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).
- Comprensió i anàlisi de textos procedents de documents digitals i de mitjans de comunicació.
- Reelaboració del text a partir de la comprensió explícita i inferencial i amb relació als coneixements i objectius de lectura.
- Entonació i fluïdesa en la lectura expressiva de textos.

- Interès i curiositat per llegir contes, llibres de coneixements, notícies d'un diari, informacions d'Internet...
- Utilització de diccionaris bàsics en diferents formats per a la comprensió de mots.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula i del centre, per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.
- Estratègies per a les cerques d'informació a Internet (cerca de mots claus, ús de cercadors...).
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació.
- Sentit crític davant d'informacions procedents de textos diversos: publicitat, informatius, relats de ficció, premsa...

Expressió escrita

- Estratègies per a la producció de textos escrits: planificar (organització de les idees a partir d'esquemes), escriure (organització de la informació en paràgrafs) i revisar (utilització d'eines com ara diccionaris, correctors de textos...).
- Producció de textos escrits de tipologia diversa en diferents formats i suports: per narrar, descriure, explicar fets o fenòmens...
- Coherència i cohesió en l'organització del text.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua (lèxics, morfosintàctics i ortogràfics) en la producció de textos escrits.
- Utilització de programari informàtic per escriure textos, especialment de tractament de textos, d'edició gràfica i de publicacions.
- Utilització d'eines de consulta i revisió per a la producció de textos escrits.
- Normes per a la bona presentació dels textos escrits.
- Convencions pròpies de la comunicació digital.
- Valoració dels avenços de cadascú en escriptura i consciència de les mancances.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita en situacions comunicatives reals o simulades.
- Reflexió lingüística sobre la construcció de paraules, frases i textos.
- Organització i estructura d'un text segons la seva tipologia.
- Elements específics bàsics dels textos digitals i audiovisuals.
- Normes ortogràfiques treballades a 1r i 2n.
- Normes ortogràfiques constants (que no tenen excepcions).
- Escriptura de mots amb dificultat ortogràfica d'ús habitual.

- Normes bàsiques sobre l'accentuació gràfica: reconeixement de les síl·labes d'un mot, accent greu i agut, paraules agudes, planes i esdrúixoles.
- Reconeixement del valor social de les normes ortogràfiques en la comunicació.
- Mecanismes de derivació, composició, famílies de paraules, sentit figurat...
- Ordre adequat dels mots i concordança (gènere, nombre, persona i temps) en una frase.
- Categories gramaticals: article, nom (classes), pronom, adjectiu, verb (present, passat i futur) i ad-
verbi.
- Sinònims, antònims i paraules polisèmiques: coneixement i ús.
- Signes de puntuació (punt final, punt i seguit, coma, interrogant, admiració, dos punts i guió).
- Relació del significat amb la puntuació i els connectors.
- Reflexió sobre el procés, l'organització i la planificació del treball, acceptació de l'error. Autocorrecció i autoavaluació de tot el procés.
- Confiança en la pròpia capacitat per aprendre llengua i en les situacions d'aprenentatge compartit.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris aplicant estratègies específiques per aprofundir en el sentit del text.
- Audició, lectura, memorització i recitació de textos, poemes, cançons, llegendes, refranys o dites.
- Interpretació del llenguatge literari: derivació, composició, sentit figurat, interpretació de locucions, frases fetes o refranys; ritme i rima, si es tracta de poesia o cançó.
- Anàlisi i reconeixement dels elements clau dels textos literaris.
- Lectura expressiva (pronunciació, to de veu, entonació, pauses...) i entenedora de textos literaris.
- Escriptura de poemes per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records, utilitzant llenguatge poètic: adjectius, comparacions, sentits figurats.
- Escriptura de contes i textos narratius amb l'estructura adequada: inici, nus i desenllaç.
- Escriptura de jocs lingüístics: embarbussaments, cal·ligrames, rodolins...
- Producció de textos creatius mitjançant associacions d'imatges, i d'imatges i sons.
- Dramatització de contes i altres textos literaris.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre: autor, adaptador, traductor, il·lustrador, editorial, col·lecció...
- Reconeixement dels principals agents de producció d'un text teatral o audiovisual: director, guió, actors, música...
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula o del centre. Consulta del catàleg digital.
- Comunicació de les preferències literàries personals i recomanacions de textos literaris.

- Gust per la lectura i l'escriptura de textos literaris.
- Interpretació del sentit de les il·lustracions i elements tipogràfics en referència al text.

Continguts llengua castellana i literatura cicle mitjà (3r i 4t)

Comunicació oral

- Interaccions amb el grup o mestre en qualsevol situació comunicativa de l'aula.
- Normes que regeixen la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres.
- Reproducció de textos orals memoritzats: cançons, poemes, dramatitzacions...
- Interacció en els diàlegs i en converses preparades entorn d'un tema, aportant idees pròpies i contestant les dels altres.
- Estratègies per a les produccions de textos orals: planificació, memorització, assaig.
- Producció de textos orals de l'àmbit personal i escolar (exposicions, descripcions, explicacions, justificacions...), utilitzant suports adequats (to de veu, gesticulació, suports visuals i audiovisuals), de manera ordenada i comprensible.
- Adequació del llenguatge i els elements no verbals a la situació comunicativa.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i que respecti les diferències de gènere.
- Estratègies per a la comprensió de textos orals: identificació de la tasca comunicativa, comprensió del lèxic clau, retenció de la informació, comprensió del sentit global...
- Comprensió de textos orals de diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge i en la vida quotidiana.
- Comprensió i interpretació de textos orals de diferents mitjans de comunicació audiovisual i digitals.
- Reelaboració i síntesi d'exposicions orals senzilles.
- Interès, respecte i audició reflexiva davant les intervencions dels altres.

Comprensió lectora

- Comprensió global i específica de textos escrits en diferents formats i de tipologia diversa.
- Comprensió de textos escrits en diferents formats vinculats a continguts curriculars.
- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, idea principal, identificació de mots, inferències, relació entre fragments, capacitat d'autocorrecció a partir del sentit global, identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).
- Comprensió i anàlisi de textos procedents de documents digitals i de mitjans de comunicació.

- Reelaboració del text a partir de la comprensió explícita i inferencial i amb relació als coneixements i objectius de lectura.
- Entonació i fluïdesa en la lectura expressiva de textos.
- Interès i curiositat per llegir contes, llibres de coneixements, notícies d'un diari, informacions d'Internet...
- Utilització de diccionaris bàsics en diferents formats per a la comprensió de mots.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula i del centre, per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.
- Estratègies per a les cerques d'informació a Internet (cerca de mots claus, ús de cercadors...).
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació.
- Sentit crític davant d'informacions procedents de textos diversos: publicitat, informatius, relats de ficció, premsa...

Expressió escrita

- Estratègies per a la producció de textos escrits: planificar (organització de les idees a partir d'esquemes), escriure (organització de la informació en paràgrafs) i revisar (utilització d'eines com ara diccionaris, correctors de textos...).
- Producció de textos escrits de tipologia diversa en diferents formats i suports: per narrar, descriure, explicar fets o fenòmens...
- Coherència i cohesió en l'organització del text.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua (lèxics, morfosintàctics i ortogràfics) en la producció de textos escrits.
- Utilització de programari informàtic per escriure textos, especialment de tractament de textos, d'edició gràfica i de publicacions.
- Utilització d'eines de consulta i revisió per a la producció de textos escrits.
- Normes per a la bona presentació dels textos escrits.
- Convencions pròpies de la comunicació digital.
- Valoració dels avenços de cadascú en escriptura i consciència de les mancances.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita en situacions comunicatives reals o simulades.
- Reflexió lingüística sobre la construcció de paraules, frases i textos.
- Organització i estructura d'un text segons la seva tipologia.
- Elements específics bàsics dels textos digitals i audiovisuals.

- Normes ortogràfiques treballades a 1r i 2n.
- Normes ortogràfiques constants (que no tenen excepcions).
- Escriptura de mots amb dificultat ortogràfica d'ús habitual.
- Normes bàsiques sobre l'accentuació gràfica: de les síl·labes d'un mot, paraules agudes, planes i esdrúixoles.
- Normes d'ortografia diferencials respecte del català (absència d'apòstrof i d'accent obert, y...).
- Reconeixement del valor social de les normes ortogràfiques i de la necessitat de cenyir-s'hi en els escrits.
- Mecanismes de derivació, composició, famílies de paraules, sentit figurat...
- Ordre adequat dels mots i concordança (gènere, nombre, persona i temps) en una frase.
- Categories gramaticals: article, nom (classes de noms), pronom, adjectiu, verb (present, passat i futur) i adverbi.
- Sinònims, antònims i paraules polisèmiques: coneixement i ús.
- Signes de puntuació (punt final, punt i seguit, coma, interrogant, admiració, dos punts i guió).
- Relació del significat amb la puntuació i els connectors.
- Reflexió sobre el procés, l'organització i planificació del treball, acceptació de l'error. Autocorrecció i autoavaluació de tot el procés.
- Confiança en la pròpia capacitat per aprendre llengua i en les situacions d'aprenentatge compartit.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris aplicant estratègies específiques per aprofundir en el sentit del text.
- Audició, lectura, memorització i recitació de textos, poemes, cançons, llegendes, refranys o dites.
- Interpretació del llenguatge literari: derivació, composició, sentit figurat, interpretació de locucions, frases fetes o refranys; ritme i rima, si es tracta de poesia o cançó.
- Anàlisi i reconeixement dels elements clau dels textos literaris.
- Lectura expressiva (pronunciació, to de veu, entonació, pauses...) i entenedora de textos literaris.
- Escriptura de poemes per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records, utilitzant llenguatge poètic: adjectius, comparacions, sentits figurats.
- Escriptura de contes i textos narratius amb l'estructura adequada: inici, nus i desenllaç.
- Escriptura de jocs lingüístics: embarbussaments, cal·ligrames, rodolins...
- Producció de textos creatius mitjançant associacions d'imatges, i d'imatges i sons.
- Dramatització de contes i altres textos literaris.

- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre: autor, adaptador, traductor, il·lustrador, editorial, col·lecció...
- Reconeixement dels principals agents de producció d'un text teatral o audiovisual: director, guió, actors, música...
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula o del centre. Consulta del catàleg digital.
- Comunicació de les preferències literàries personals i recomanacions de textos literaris.
- Gust per la lectura i l'escriptura de textos literaris.
- Interpretació del sentit de les il·lustracions i elements tipogràfics en referència al text.

Continguts primera llengua estrangera cicle mitjà (3r i 4t)

Comunicació oral

- Comprensió d'instruccions simples i encadenades d'actuació a l'aula.
- Comprensió i participació en situacions d'intercanvi social a l'aula: saludar, acomiadar-se, la data, el temps (atmosfèric i l'hora), l'assistència i informacions personals.
- Comprensió global de textos orals de tipologia diversa, en diferents suports i formats (diàleg, relat, descripció).
- Reproducció i memorització de textos breus orals com ara cançons, poemes, rimes, amb acompanyament d'elements no verbals.
- Formulació de preguntes i respostes en simulacions i diàlegs, en el context de l'aula i pròxims als alumnes.
- Identificació del lèxic bàsic d'un tema específic amb ajut d'il·lustracions o sense.
- Estratègies de comprensió: anticipació del contingut, formulació d'hipòtesis, verificació, identificació de paraules clau.
- Pronunciació, entonació i ritme adequats en les interaccions orals habituals.
- Normes que regeixen la comunicació oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les intervencions dels altres...
- Ús de les estructures pròpies de la llengua estrangera en les produccions orals més habituals.
- Producció de missatges breus orals que permetin parlar sobre la vida quotidiana al centre o en els entorns més propers dels alumnes tant en activitats individuals com en grup.
- Respecte i esforç d'atenció, comprensió i valoració per les intervencions orals dels altres.

Comprensió lectora

- Comprensió de textos senzills en suport paper i digital i de temàtica variada per copsar el sentit general i extreure'n informació.

- Estratègies de lectura apreses en les altres llengües curriculars que ajuden a la comprensió del text i que permeten la deducció del significat de mots i expressions.
- Utilització de diccionaris il·lustrats en format paper i digital per a la comprensió de mots.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula i del centre per llegir llibres en diferents suports escrits en llengua estrangera.
- Interès per la lectura de textos com a font d'informació i de plaer.

Expressió escrita

- Estratègies i recursos de producció escrita apreses de les altres llengües curriculars.
- Producció de textos breus relacionats amb situacions de la vida quotidiana, a partir dels models treballats oralment a l'aula, utilitzant recursos TAC.
- Utilització de textos escrits breus d'expressions i frases senzilles conegudes i treballades oralment.
- Ús d'eines de consulta com ara diccionaris il·lustrats per a la producció de textos escrits breus.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua estrangera (lèxics, morfosintàctics i ortogràfics) en la producció de textos escrits breus.
- Normes per a la bona presentació dels textos escrits.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita en situacions comunicatives reals o simulades.
- Associació de grafia, pronunciació i significat a partir de models escrits i d'expressions orals. Ús intuïtiu de la descodificació.
- Habilitats i estratègies per aprendre nou lèxic, expressions i estructures (repetició, memorització, associació, utilització de suports multimèdia) de forma individual però també en grup.
- Reconeixement i ús de lèxic, formes i estructures bàsiques pròpies de la llengua estrangera, prèviament utilitzades.
- Recursos TAC per al treball de vocabulari bàsic i d'ampliació i d'estructures lingüístiques de la llengua estrangera.
- Recursos que ajuden a l'aprenentatge de la llengua (memorització, recitació, associació de mots) i reflexió sobre el propi aprenentatge, especialment per captar els petits avenços que s'assoleixen.
- Aplicació dels coneixements sobre aspectes lingüístics coincidents apresos de les altres llengües curriculars.
- Valoració i confiança en la pròpia capacitat per aprendre una llengua estrangera com a instrument per a la realització de tasques, com a eina d'aprenentatge i d'accés al coneixement i com a llengua de comunicació dins i fora de l'aula.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris senzills reals o adaptats.
- Audició, lectura, memorització i recitació de textos senzills (poemes, cançons, llegendes, refranys o dites).
- Reproducció oral de textos literaris breus memoritzats com ara cançons, poemes, rimes, amb acompanyament d'elements no verbals.
- Lectura en veu alta, tot fent atenció a la pronunciació, al to de veu i a l'entonació.
- Escriptura de jocs lingüístics senzills i textos literaris senzills a partir d'un model.
- Dramatitzacions, explicació de contes dialogats i recitacions de poemes o cançons.
- Respecte per les produccions dels altres.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula o del centre per a la cerca de textos literaris en diferents suports.
- Interès i curiositat per llegir contes o llibres (en diferents suports) escrits en la llengua estrangera.

Continguts comuns plurilingüisme i multiculturalitat cicle mitjà (3r i 4t)

- Valoració de la llengua com a instrument de comunicació, d'aprenentatge i d'aproximació a d'altres cultures i obertura a la diversitat de llengües i cultures del món.
- Valoració de la llengua i cultura catalanes, així com de les altres llengües i cultures presents a l'aula.
- Valoració de la necessitat de conèixer altres llengües per poder comunicar-se amb més gent, buscar informació i conèixer altres cultures.
- Valoració de la pròpia identitat lingüística.
- Actitud crítica davant estereotips lingüístics que reflecteixen prejudicis racistes, classistes o sexistes.
- Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Coneixement i respecte per la varietat lingüística (llengües diferents o varietat d'una mateixa llengua) existent en el context familiar, escolar i social.
- Coneixement i valoració positiva de la diversitat lingüística d'Espanya.
- Coneixement de la diversitat lingüística en el món i de l'existència de diversos alfabetos.
- Interès i motivació per conèixer el funcionament de distintes llengües i comparar-les per observar semblances i diferències especialment en el cas de les llengües romàniques.
- Coneixement d'algunes semblances i diferències en els costums quotidians i ús de les formes bàsiques de relació social als països on es parlen les llengües curriculars i presents en el centre.
- Percepció de les dificultats de la comunicació plurilingüe i aplicació d'estratègies verbals i no verbals per resoldre les situacions.

- Participació en les diferents activitats culturals i lingüístiques del centre on s'utilitzen diverses llengües.
- Actitud positiva d'interès i de confiança davant de l'aprenentatge de les llengües.

Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

Llengua catalana i literatura

1. Comprendre i extreure informació rellevant de produccions orals, presentades en qualsevol mitjà, distingint entre les idees principals i les secundàries.
2. Participar activament en les converses de classe i utilitzar un llenguatge comprensible per a les funcions bàsiques.
3. Exposar temes de manera ordenada i comprensible a partir d'un guió i utilitzant els recursos adequats (to de veu, gesticulació) i suports audiovisuals sempre que sigui convenient.
4. Aplicar estratègies afavoridores del procés de comprensió abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, idea principal, inferències, entre altres).
5. Comprendre i extreure informació rellevant de textos presentats en qualsevol mitjà, distingint entre idees principals i secundàries.
6. Conèixer el funcionament d'una biblioteca escolar i iniciar-se en l'ús de les virtuals.
7. Llegir de manera autònoma i comprensiva, mostrant interès per tot tipus de textos.
8. Parlar de l'argument o el significat de novel·les, contes i poemes llegits mostrant-ne comprensió.
9. Escriure textos de diferent tipologia a mà i amb ordinador aplicant-hi els coneixements ortogràfics i textuals treballats.
10. Revisar el text que s'ha escrit i millorar-ne la coherència i la cohesió, el lèxic i la puntuació.
11. Valorar els avenços en escriptura i tenir consciència de les mancances.
12. Mostrar seguretat en l'ortografia de base i coneixement de les normes ortogràfiques que responen a lleis constants.
13. Tenir capacitat per observar el funcionament de la llengua: els canvis de significat quan s'hi fan transformacions, la formació de les paraules, la relació entre puntuació i sentit o el llenguatge literari.
14. Mostrar autonomia progressiva en l'aprenentatge: reflexió en el procés, organització i planificació del treball, acceptació de l'error, autocorrecció.
15. Participar en lectures conjuntes per aprofundir en el sentit del text, practicar algunes estratègies lectores i aprendre a interpretar el llenguatge literari.
16. Escriure poemes i textos narratius fent atenció a l'estructura i al llenguatge.
17. Conèixer i valorar la diversitat lingüística (entre llengües diferents o dintre d'una mateixa llengua) i cultural de l'entorn, amb actitud de respecte cap a les persones que parlen altres llengües i tenir interès per comprendre-les.

18. Comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències.
19. Tenir una actitud crítica cap als estereotips lingüístics i audiovisuals que reflecteixen prejudicis racistes, classistes, religiosos o sexistes.

Llengua castellana i literatura

1. Comprendre i extreure informació rellevant de produccions orals adequades a l'edat, provinents de diferents mitjans (explicacions, lectures, missatges audiovisuals), diferenciant entre idees principals i secundàries.
2. Participar de forma adequada en situacions comunicatives diverses, respectant les normes d'interacció oral.
3. Realitzar exposicions orals (coneixements, vivències, fets, idees), prèviament preparades, amb ordre i claredat, i utilitzant adequadament recursos no lingüístics, si escau.
4. Identificar informacions rellevants de textos escrits diversos, comprendre-les per mitjà d'explicacions, reescriptures, resposta a preguntes que impliquin raonament i relació del que diu el text i els coneixements dels alumnes.
5. Tenir interès i llegir amb rapidesa suficient per comprendre textos tradicionals i de la literatura infantil adequats a la seva edat.
6. Escriure textos descriptius, expositius, narratius i poètics amb coherència, cohesió i correcció lingüística adequada a l'edat, utilitzant estratègies de planificació i revisió.
7. Conèixer les paraules dels temes treballats a l'aula i les seves derivacions, o el seu ús amb diferents significats (polisèmia).
8. Mostrar correcció en l'ortografia bàsica i coneixement de les lleis constants en les seves produccions. Revisar el text que s'ha escrit i millorar-ne la coherència i la cohesió, el lèxic i la puntuació.
9. Parlar de l'argument o el significat de novel·les, contes i poemes llegits mostrant-ne comprensió.
10. Escriure contes clars i ben estructurats, i poemes.
11. Participar en representacions teatrals, aprendre el paper i declamar-lo bé.
12. Conèixer i valorar la diversitat lingüística (entre llengües diferents o dintre d'una mateixa llengua) i cultural de l'entorn, amb actitud de respecte cap a les persones que parlen altres llengües i tenir interès per comprendre-les.
13. Comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències.
14. Reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge, detectant avenços i errades.
15. Tenir una actitud crítica cap als estereotips lingüístics que reflecteixen prejudicis racistes, classistes, religiosos o sexistes.

Primera llengua estrangera

1. Captar el missatge global i específic de les produccions i interaccions orals més habituals que es produeixen a l'aula.

2. Emprar oralment la llengua estrangera en situacions pròpies d'aula.
3. Produir textos orals seguint un model i atenent a la pronunciació, ritme, entonació per explicar fets i conceptes relacionats amb un mateix i el món que l'envolta o per transmetre informació d'altres àrees curriculars.
4. Captar el sentit global de missatges escrits sobre temes familiars, coneguts i d'interès.
5. Extreure informació de textos escrits lligats a temes coneguts i amb una finalitat comunicativa concreta.
6. Escriure frases i textos curts significatius en situacions quotidianes i escolars a partir de models amb una finalitat determinada i amb un format establert, tant en suport paper com digital.
7. Reproduir oralment poemes, cançons o breus textos dramàtics atenent a la pronunciació, ritme, entonació.
8. Comprendre oralment poemes, cançons, llegendes, refranys o dites.
9. Comprendre poemes, cançons, llegendes, refranys o dites escrits.
10. Comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències.
11. Valorar la llengua estrangera com a instrument de comunicació amb altres persones i cultures, i participar amb interès en les activitats en què s'usa la llengua estrangera.
12. Usar algunes estratègies per aprendre a aprendre, com demanar aclariments, comunicar amb gestos, utilitzar diccionaris il·lustrats, i identificar alguns aspectes personals que ajudin a aprendre millor.
13. Mostrar un cert grau d'autonomia a l'hora de resoldre les situacions d'aprenentatge.
14. Conèixer i valorar la diversitat lingüística (entre llengües diferents o dintre d'una mateixa llengua) i cultural de l'entorn, amb actitud de respecte cap a les persones que parlen altres llengües i tenir interès per comprendre-les.
15. Tenir una actitud crítica cap als estereotips lingüístics que reflecteixen prejudicis racistes, classistes, religiosos o sexistes.

Continguts llengua catalana i literatura cicle superior (5è i 6è)

Comunicació oral

- Interaccions amb el grup o mestre en qualsevol situació comunicativa de l'aula i de l'escola.
- Normes que regeixen la interacció oral: torns de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres.
- Reproducció de textos orals memoritzats: cançons, poemes, dramatitzacions...
- Interacció en diàlegs o debats, de manera coherent i estructurada, aportant i defensant idees pròpies i justificant-les amb arguments i contra arguments raonats.
- Estratègies per a la producció de textos orals: planificació a partir d'un guió o esquema, utilització de suports digitals, memorització, assaig...

- Producció de textos orals de diferents tipus i formats de l'àmbit personal i escolar amb preparació prèvia, i adaptant l'entonació, el to de veu o el gest a la situació comunicativa.
- Adequació del registre (formal o informal) a la situació comunicativa.
- Ús de llenguatges (verbal, gestual, icònic...) no discriminatòris i que respectin les diferències de gènere.
- Estratègies per a la comprensió de textos orals: identificació de la tasca comunicativa, comprensió del lèxic clau, retenció de la informació, comprensió del sentit global i específic...
- Comprensió de textos orals en diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea, en la vida quotidiana i en els mitjans de comunicació.
- Reelaboració i síntesi de textos orals de tipologia diversa.
- Comprensió i interpretació crítica i raonada de textos orals.
- Interès per participar en les converses i per expressar-se amb claredat i bona pronúncia.

Comprensió lectora

- Comprensió del sentit global i específic d'un text de tipologia diversa en diferents formats i suports identificant les informacions literals i inferencials.
- Comprensió de textos escrits en diferents formats vinculats a continguts curriculars.
- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura: identificació de les intencions de l'autor del text, comprensió de vocabulari en el seu context, realització d'inferències; formulació, comprovació i reelaboració d'hipòtesis, captació de les idees principals.
- Lectura i interpretació d'esquemes, gràfics i mapes conceptuals per saber extreure'n la idea principal i les relacions entre els elements.
- Comprensió, reflexió i anàlisi de textos procedents de documents digitals i de mitjans de comunicació per desenvolupar una actitud crítica.
- Reelaboració de la informació d'un text a partir de la comprensió explícita i inferencial i amb relació als coneixements i objectius de lectura.
- Entonació, fluïdesa, velocitat en la lectura expressiva de textos d'acord amb la situació comunicativa.
- Estratègies per a la cerca d'informacions en fonts impreses (índexs i glossaris) o a Internet (mots clau, cercadors, fiabilitat de les fonts, referències a les fonts...).
- Utilització de diccionaris en diferents formats per a la comprensió de mots i expressions.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre i de la localitat per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i aprenentatge i com a mitjà de comunicació.
- Valoració crítica de la capacitat lectora d'un mateix.

- Sentit crític davant d'informacions procedents de textos diversos: publicitat, informatius, relats de ficció, premsa...

Expressió escrita

- Estratègies per a la producció de textos escrits: planificar (intencions, destinatari, contingut possible), escriure (organització de la informació en paràgrafs, ús de connectors, relectura contínua dels fragments escrits...) i revisar (comprovar si respon a la intenció primera, fer-ne una lectura global per comprovar-ne la coherència i la cohesió, i modificar el text a partir de treure, afegir-hi o inserir-hi fragments).
- Producció de textos escrits de tipologia diversa en diferents formats i suports: narracions, explicacions, descripcions, diàlegs, notícies, receptes, còmics...
- Coherència i cohesió en l'organització i estructura del text, segons la seva tipologia específica.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua (lèxics, morfosintàctics i ortogràfics) en la producció de textos escrits.
- Expressió d'idees de forma sintètica a través d'un esquema.
- Elaboració del resum d'un text o fragment vinculat als continguts curriculars, dels mitjans de comunicació...
- Utilització de programari informàtic per escriure textos, especialment de tractament de textos, d'edició gràfica i de publicacions.
- Utilització d'eines de consulta i revisió per a la producció de textos escrits.
- Convencions pròpies de la comunicació digital.
- Normes per a la bona presentació dels textos escrits.
- Interès per aplicar en la producció de textos escrits els coneixements apresos.
- Valoració dels avenços de cadascú en escriptura i consciència de les mancances i confiança en un mateix per poder millorar.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita en situacions comunicatives reals o simulades segons el tipus de text.
- Elements específics bàsics dels textos digitals i audiovisuals.
- Reflexió sobre la construcció de paraules, frases i textos.
- Organització i estructura d'un text segons la seva tipologia (lèxic i organització i estructura del text).
- Normes ortogràfiques treballades en cursos anteriors.
- Normes ortogràfiques constants i introducció de normes d'excepció i excepcions.
- Escriptura de mots amb dificultat ortogràfica.
- Normes sobre l'accentuació gràfica.

- Reconeixement del valor social de les normes ortogràfiques en la comunicació.
- Aplicació d'instruments personals per revisar l'ortografia dels textos: regles conegudes, deducció per comparació, bases d'orientació...
- Funcionament semàntic i morfològic de la llengua: mecanismes de derivació i composició, famílies de paraules, sentit figurat, comparació, metàfora, polisèmia...
- Sinònims, antònims i paraules polisèmiques: coneixement i ús.
- Categories gramaticals: determinants (articles i quantitatius, demostratius i possessius), nom (classes), adjectiu, pronom (funció de cohesió en els enunciats i en els textos, referents, normes fonamentals de funcionament), verb (temps i persona, aspectes perfectius i imperfectius), adverbi, preposicions i conjuncions.
- Ordre adequat dels mots i concordança (gènere, nombre, persona i temps) en una frase.
- Reconeixement en un enunciat del grup nominal i del grup verbal: nom i complements, verb i complements.
- Aplicació de la complementació a la descripció de persones, objectes, situacions, estats d'ànim, o paisatges.
- Signes de puntuació: punt final, punt i a part, punt i seguit, punts suspensius, dos punts, coma, cometes, interrogant, admiració, guió i parèntesis.
- Connectors per enllaçar oracions (i, però, perquè, sinó encara que, no obstant...).
- Relació del significat amb la puntuació i els connectors.
- Revisió dels textos pel que fa a l'estructura i l'organització, la puntuació, el lèxic, i els elements paratextuals a partir d'algun tipus de suport.
- Reflexió sobre el procés, l'organització i la planificació del treball, l'acceptació de l'error. Autocorrecció i autoavaluació de tot el procés.
- Confiança en la pròpia capacitat per aprendre llengua i en les situacions d'aprenentatge compartit.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris aplicant estratègies específiques per aprofundir en el sentit del text.
- Audició, lectura, memorització i recitació de tot tipus de textos literaris (narracions, poemes, cançons, llegendes...).
- Interpretació del llenguatge literari: derivació, composició, sentit figurat, comparacions, metàfores, interpretació de locucions, frases fetes o refranys; ritme i rima, si es tracta de poesia o cançó.
- Anàlisi i reconeixement dels elements clau dels textos literaris: tema, trama, protagonistes, narrador...
- Estratègies lectores per a la comprensió del text. Contextualització de l'autor, identificació del propòsit, lectura crítica...

- Interpretació del sentit de les il·lustracions i elements tipogràfics en referència al text.
- Lectura expressiva (pronunciació, to de veu, entonació, pauses...) i entenedora de textos literaris en lectures públiques.
- Escriptura de poemes per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records, utilitzant alguns recursos retòrics.
- Escriptura de contes i textos narratius amb l'estructura adequada: inici, nus i desenllaç.
- Creació de jocs lingüístics amb paraules, sons o rimes, embarbussaments, cal·ligrames, rodolins entre altres).
- Producció de textos creatius mitjançant associacions d'imatges, i d'imatges i sons.
- Dramatització de contes, poemes i altres textos literaris.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre: autor, adaptador, traductor, il·lustrador, editorial, col·lecció, localitat i any d'edició.
- Reconeixement dels principals agents de producció d'un text teatral o audiovisual: director, guionista, actors, músics, productor, escenògraf, càmeres...
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre o de la localitat. Consulta del catàleg digital.
- Expressió d'impressions personals després de les lectures i adopció d'una posició crítica.
- Gust per la lectura i l'escriptura de textos literaris.
- Valoració del text literari com a vehicle de comunicació i d'interacció, com a fet cultural i com a possibilitat de gaudiment personal.

Continguts llengua castellana i literatura cicle superior (5è i 6è)

Comunicació oral

- Interaccions amb el grup o mestre en qualsevol situació comunicativa de l'aula i l'escola.
- Normes que regeixen la interacció oral: torns de paraula, to de veu, respecte per les opinions dels altres.
- Reproducció de textos orals memoritzats: cançons, poemes, dramatitzacions...
- Interacció en diàlegs o debats, de manera coherent i estructurada, aportant i defensant idees pròpies i justificant-les amb arguments i contra arguments raonats.
- Estratègies per a la producció de textos orals: planificació a partir d'un guió o esquema, utilització de suports digitals, memorització, assaig...
- Producció de textos orals de diferents tipus i formats de l'àmbit personal i escolar amb preparació prèvia, i adaptant l'entonació, el to de veu o el gest a la situació comunicativa.
- Adequació del registre (formal o informal) a la situació comunicativa.

- Ús de llenguatges (verbal, gestual, icònic...) no discriminatoris i que respectin les diferències de gènere.
- Estratègies per a la comprensió de textos orals: identificació de la tasca comunicativa, comprensió del lèxic clau, retenció de la informació, comprensió del sentit global i específic...
- Comprensió de textos orals en diferents contextos: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea, en la vida quotidiana i en els mitjans de comunicació.
- Reelaboració i síntesi de textos orals de tipologia diversa.
- Comprensió i interpretació crítica i raonada de textos orals.
- Interès per participar en les converses i per expressar-se amb claredat i bona pronúncia.

Comprensió lectora

- Comprensió del sentit global i específic d'un text de tipologia diversa en diferents formats i suports identificant les informacions literals i inferencials.
- Comprensió de textos escrits en diferents formats vinculats a continguts curriculars.
- Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura: identificació de les intencions de l'autor del text, comprensió de vocabulari en el seu context, realització d'inferències; formulació, comprovació i reelaboració d'hipòtesis, captació de les idees principals.
- Lectura i interpretació d'esquemes, gràfics i mapes conceptuals per saber extreure'n la idea principal i les relacions entre els elements.
- Comprensió, reflexió i anàlisi de textos procedents de documents digitals i de mitjans de comunicació per desenvolupar una actitud crítica.
- Reelaboració de la informació d'un text a partir de la comprensió explícita i inferencial i amb relació als coneixements i objectius de lectura.
- Entonació, fluïdesa, velocitat en la lectura expressiva de textos d'acord amb la situació comunicativa.
- Estratègies per a la cerca d'informacions en fonts impreses (índex i glossaris) o a Internet (mots clau, cercadors, fiabilitat de les fonts, referències a les fonts...).
- Utilització de diccionaris generals i bilingües en diferents formats per a la comprensió de mots i expressions.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre i de la localitat per a la cerca d'informació i adquisició de coneixements.
- Interès pels textos escrits com a font d'informació i aprenentatge i com a mitjà de comunicació.
- Valoració crítica de la capacitat lectora d'un mateix.
- Sentit crític davant d'informacions procedents de textos diversos: publicitat, informatius, relats de ficció, premsa...

Expressió escrita

- Estratègies per a la producció de textos escrits: planificar (intencions, destinatari, contingut possible), escriure (organització de la informació en paràgrafs, ús de connectors, relectura continua dels fragments escrits...) i revisar (comprovar si respon a la intenció primera, fer-ne una lectura global per comprovar-ne la coherència i la cohesió, i modificar el text a partir de treure, afegir-hi o inserir-hi fragments).
- Producció de textos escrits de tipologia diversa en diferents formats i suports: narracions, explicacions, descripcions, diàlegs, notícies, receptes, còmics...
- Coherència i cohesió en l'organització i estructura del text, segons la seva tipologia específica.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua (lèxics, morfosintàctics i ortogràfics) en la producció de textos escrits.
- Expressió d'idees de forma sintètica a través d'un esquema.
- Elaboració del resum d'un text o fragment vinculat als continguts curriculars, dels mitjans de comunicació...
- Utilització de programari informàtic per escriure textos, especialment de tractament de textos, d'edició gràfica i de publicacions.
- Utilització d'eines de consulta i revisió per a la producció de textos escrits.
- Convencions pròpies de la comunicació digital.
- Normes per a la bona presentació dels textos escrits.
- Interès per aplicar en la producció de textos escrits els coneixements apresos.
- Valoració dels avenços de cadascú en escriptura i consciència de les mancances i confiança en un mateix per poder millorar.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita en situacions comunicatives reals o simulades segons el tipus de text.
- Elements específics bàsics dels textos digitals i audiovisuals.
- Reflexió sobre la construcció de paraules, frases i textos.
- Organització i estructura d'un text segons la seva tipologia (lèxic i organització i estructura del text).
- Normes ortogràfiques treballades en cursos anteriors.
- Normes ortogràfiques constants i introducció de normes d'excepció i excepcions.
- Escriptura de mots amb dificultat ortogràfica.
- Normes sobre l'accentuació gràfica.
- Normes d'ortografia diferencials respecte del català (pronoms enclítics, numerals...).

- Reconeixement del valor social de les normes ortogràfiques en la comunicació.
- Aplicació d'instruments personals per revisar l'ortografia dels textos: regles conegudes, deducció per comparació, bases d'orientació...
- Funcionament semàntic i morfològic de la llengua: mecanismes de derivació i composició, famílies de paraules, sentit figurat, comparació, metàfora, polisèmia...
- Sinònims, antònims i paraules polisèmiques: coneixement i ús.
- Categories gramaticals: determinants (articles i quantitatius, demostratius i possessius), nom (classes), adjectiu, pronom (funció de cohesió en els enunciats i en els textos, referents, normes fonamentals de funcionament), verb (temps i persona, aspectes perfectius i imperfectius), adverbi, preposicions i conjuncions.
- Ordre adequat dels mots i concordança (gènere, nombre, persona i temps) en una frase.
- Reconeixement en un enunciat del grup nominal i del grup verbal: nom i complements, verb i complements.
- Aplicació de la complementació a la descripció de persones, objectes, situacions, estats d'ànim, o paisatges.
- Signes de puntuació: punt final, punt i a part, punt i seguit, punts suspensius, dos punts, coma, cometes, interrogant, admiració, guió i parèntesis.
- Connectors per enllaçar oracions (y, pero, porqué, aunque, a pesar de...).
- Relació del significat amb la puntuació i els connectors.
- Revisió dels textos pel que fa a l'estructura i l'organització, la puntuació, el lèxic, i els elements paratextuals a partir d'algun tipus de suport.
- Reflexió sobre el procés, l'organització i la planificació del treball, l'acceptació de l'error.
- Autocorrecció i autoavaluació de tot el procés.
- Confiança en la pròpia capacitat per aprendre llengua i en les situacions d'aprenentatge compartit.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris aplicant estratègies específiques per aprofundir en el sentit del text.
- Audició, lectura, memorització i recitació de tot tipus de textos literaris (narracions, poemes, cançons, llegendes...).
- Interpretació del llenguatge literari: derivació, composició, sentit figurat, comparacions, metàfores, interpretació de locucions, frases fetes o refranys; ritme i rima, si es tracta de poesia o cançó.
- Anàlisi i reconeixement dels elements clau dels textos literaris: tema, trama, protagonistes, narrador...
- Estratègies lectores per a la comprensió del text. Contextualització de l'autor, identificació del propòsit, lectura crítica...

- Interpretació del sentit de les il·lustracions i elements tipogràfics en referència al text.
- Lectura expressiva (pronunciació, to de veu, entonació, pauses...) i entenedora de textos literaris en lectures públiques.
- Escriptura de poemes per comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records, utilitzant alguns recursos retòrics.
- Escriptura de contes i textos narratius amb l'estructura adequada: inici, nus i desenllaç.
- Creació de jocs lingüístics amb paraules, sons o rimes, embarbussaments, cal·ligrames, rodolins, entre altres.
- Producció de textos creatius mitjançant associacions d'imatges, i d'imatges i sons.
- Dramatització de contes, poemes i altres textos literaris.
- Reconeixement de les dades bàsiques d'un llibre: autor, adaptador, traductor, il·lustrador, editorial, col·lecció, localitat i any d'edició.
- Reconeixement dels principals agents de producció d'un text teatral o audiovisual: director, guionista, actors, músics, productor, escenògraf, càmeres...
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre o de la localitat. Consulta del catàleg digital.
- Expressió d'impressions personals després de les lectures i adopció d'una posició crítica.
- Gust per la lectura i l'escriptura de textos literaris.
- Valoració del text literari com a vehicle de comunicació i d'interacció, com a fet cultural i com a possibilitat de gaudiment personal.

Continguts primera llengua estrangera cycle superior (5è i 6è)

Comunicació oral

- Comprensió d'instruccions de treball i d'actuació a l'aula.
- Comprensió i participació en situacions d'intercanvi social a l'aula: saludar, acomiadar-se, felicitar, disculpar-se, demanar permís, donar les gràcies... i de textos orals relacionats amb temes curriculars.
- Identificació del lèxic i d'expressions bàsiques d'un tema específic.
- Comprensió global i específica de textos orals de tipologia diversa en diferents suports i formats, i extracció d'informació per a la realització d'una tasca concreta o com a reforç/ampliació dels coneixements.
- Memorització i reproducció de textos orals com ara cançons, poemes, rimes, narracions, textos breus relacionats amb continguts curriculars d'altres àrees, emprant el llenguatge verbal i no verbal.
- Pronunciació, entonació i ritme adequats en les interaccions orals habituals seguint les pautes de la llengua estrangera.

- Reconeixement per l'entonació de la modalitat de la frase (interrogació, exclamació...).
- Producció de missatges d'intercanvi social a l'aula i relacionats amb contingut temàtic: preguntes, respostes, instruccions de treball...
- Normes que regeixen la comunicació i la interacció oral: torn de paraula, to de veu, respecte per les intervencions dels altres...
- Ús de les estructures pròpies de la llengua estrangera en les produccions orals.
- Exposició oral individual o en grup de temes treballats i utilitzant suports visuals i digitals.
- Disposició per superar les dificultats que poden sorgir en una interacció tot utilitzant estratègies que facilitin la comunicació (repetició, utilització d'exemples, gest, imatges).
- Interès i esforç per comprendre les produccions orals a l'aula.
- Valoració de les produccions orals com a expressió del propi aprenentatge.

Comprensió lectora

- Comprensió d'informacions relacionades amb continguts de diferents àrees curriculars i presentades en diferents suports.
- Estratègies de lectura apreses de les altres llengües del centre que ajuden a la comprensió del text i que permeten la deducció del significat dels mots i expressions (predicció, suposició).
- Lectura de textos de tipologia diversa, en suport paper i digital, per copsar el sentit general i extreure'n informació específica.
- Entonació, seguint les pautes rítmiques de la llengua estrangera, en la lectura expressiva de textos senzills.
- Utilització de diccionaris en format paper i digital per a la comprensió de mots i expressions.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre i de la localitat com a font d'informació en diferents suports escrits en llengua estrangera.
- Ús d'eines digitals per a la recerca guiada de la informació en la realització de tasques específiques.
- Interès per la lectura de textos reals i adaptats, com a font d'informació i de plaer.

Expressió escrita

- Estratègies i recursos de producció escrita apreses de les altres llengües curriculars, per a la producció de textos escrits de tipologia diversa.
- Producció de textos breus relacionats amb situacions de la vida quotidiana.
- Utilització d'expressions i frases treballades a l'aula en la producció de textos escrits (descripcions, diàlegs, narracions, poemes) amb el suport, quan calgui, dels recursos TAC.
- Ús de les estructures pròpies de la llengua estrangera en les produccions escrites.
- Aplicació dels coneixements sobre el funcionament de la llengua estrangera (lèxics, morfosintàctics i ortogràfics) en la producció de textos escrits.

- Utilització de sistemes de comunicació digitals segurs i adequats a l'edat per establir canals de comunicació en la llengua estrangera i per a la presentació, edició i publicació de textos.
- Normes per a la bona presentació dels textos escrits.

Coneixement del funcionament de la llengua i del seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita en situacions comunicatives reals o simulades segons el tipus de text.
- Associació de grafia, pronunciació i significat.
- Habilitats i estratègies per aprendre nou lèxic, expressions i estructures (repetició, memorització, associació, utilització de suports multimèdia) i reflexió sobre el propi aprenentatge.
- Reconeixement i ús de lèxic, formes i estructures bàsiques pròpies de la llengua estrangera.
- Recursos TAC per al treball de vocabulari bàsic i d'ampliació i d'estructures lingüístiques de la llengua estrangera.
- Aplicació dels coneixements sobre aspectes lingüístics coincidents apresos de les altres llengües curriculars: signes de puntuació.
- Normes ortogràfiques bàsiques.
- Escriptura de mots habituals amb dificultat ortogràfica.
- Connectors bàsics: and, but, then, because...
- Similituds i irregularitats bàsiques i formes gramaticals pròpies de la llengua estrangera: reconeixement i ús des d'una visió comunicativa.
- Formes verbals (present, passat, futur) adequades al tipus de text.
- Valoració i confiança en la pròpia capacitat per aprendre una llengua estrangera com a instrument per a la realització de tasques, com a eina d'aprenentatge i d'accés al coneixement i com a llengua de comunicació dins i fora de l'aula.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris senzills reals o adaptats.
- Audició, lectura, memorització i recitació de textos literaris senzills (poemes, cançons, llegendes, refranys o dites).
- Lectura en veu alta de textos literaris senzills, tot fent atenció a la pronunciació, al to de veu i a les pautes bàsiques d'entonació de la llengua estrangera.
- Reproducció oral de textos literaris breus memoritzats com ara cançons, poemes, rimes, amb acompanyament d'elements no verbals.
- Escriptura de jocs lingüístics i textos literaris senzills: cançons, poemes, còmics, petites narracions... a partir de models.
- Dramatitzacions, explicació de contes dialogats i recitacions de poemes o cançons.

- Respecte per les produccions dels altres.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula, del centre o de la localitat per a la cerca de textos literaris en diferents suports.
- Interès i curiositat per llegir contes o llibres (en diferents suports) escrits en la llengua estrangera.

Continguts segona llengua estrangera cicle superior (5è i 6è)

Comunicació oral

- Comprensió d'instruccions simples de treball i d'actuació a l'aula.
- Comprensió de missatges quotidians d'intercanvi social —saludar, acomiadar-se, presentar-se—; i missatges d'ús habitual a l'aula: la data, el temps, l'assistència, localització d'objectes.
- Reconeixement i identificació de mots i textos orals breus acompanyats de suport visual i/o audio-visual.
- Comprensió global d'un text oral, amb un contingut fàcil d'entendre i de predir amb ajut d'elements gestuals i icònics.
- Comprensió específica del lèxic bàsic per entendre el contingut de narracions, descripcions i situacions, amb ajut d'elements gestuals i icònics.
- Normes bàsiques que regeixen la interacció oral (torn de paraula, to de veu, respecte per les intervencions orals dels altres...).
- Reproducció de textos breus orals memoritzats com ara cançons, poemes, rimes, amb la utilització de diferents suports.
- Reproducció del lèxic bàsic i dels missatges relacionats amb les situacions comunicatives habituals de l'aula.
- Interès i respecte per les intervencions orals dels altres.

Comprensió lectora

- Reconeixement i identificació de mots i textos breus acompanyats de suport visual o audiovisual.
- Comprensió de mots i frases senzilles conegudes i treballades àmpliament en els contextos orals de l'aula.
- Estratègies de lectura: ús del context visual i verbal i dels coneixements previs sobre el tema o la situació i altres estratègies apreses en les altres llengües curriculars que ajuden a la comprensió del text i que permeten la deducció del significat de mots i expressions.
- Utilització dels recursos de la biblioteca d'aula per mirar i llegir llibres (en diferents suports) escrits en la llengua estrangera.
- Interès per conèixer llibres escrits en aquesta llengua estrangera.

Expressió escrita

- Escriptura de mots i textos breus a partir de produccions orals relacionades amb les vivències, les experiències i les activitats a l'aula.
- Producció de textos breus seguint un model treballat oralment.

Coneixements del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge

- Diferències d'ús de la llengua oral i de la llengua escrita.
- Aspectes fonètics, de ritme, accentuació i entonació. Importància per a la millora de la comprensió i producció orals.
- Reconeixement i ús de mots i estructures senzilles pròpies de la llengua estrangera.
- Correspondències entre els sons i les grafies.
- Escriptura de paraules d'ús habitual a la classe.
- Estratègies que ajuden a l'aprenentatge de la llengua (memorització, recitació, associació de mots) i reflexió sobre el propi aprenentatge.
- Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a la realització de tasques i com a llengua de comunicació dins l'aula.

Educació literària

- Comprensió de textos literaris senzills (contes, poemes, cançons...), preferiblement amb suport àudio.
- Reproducció oral de textos literaris senzills memoritzats amb la utilització d'imatges sempre que l'activitat ho requereixi.
- Dramatització de contes i altres textos literaris senzills.
- Utilització de la biblioteca d'aula i del centre per a la cerca de textos literaris del propi interès de tot tipus i format (àlbums il·lustrats, còmics, contes, poemes...) i en diferents suports.
- Interès i curiositat per mirar contes o llibres (en diferents suports) escrits en la llengua estrangera...

Continguts comuns plurilingüisme i interculturalitat cicle superior (5è i 6è)

- Valoració del coneixement de llengües per a la comunicació i per millorar la comprensió dels altres i del món i per valorar la pròpia llengua i cultura.
- Valoració de la necessitat de conèixer altres llengües per poder comunicar-se amb més gent, buscar informació i conèixer altres cultures.
- Valoració de la pròpia identitat lingüística i cultural i assumpció d'una realitat multilingüe.
- Coneixement de la varietat lingüística existent en el context social i escolar.
- Valoració, actitud receptiva i de respecte cap a les persones que parlen altres llengües o variants del català i el castellà i tenen una cultura diferent a la pròpia.

- Actitud crítica davant missatges discriminatoris i estereotips que reflecteixen prejudicis racistes, clasistes o sexistes.
- Ús de llenguatges no discriminatoris i respectuosos amb les diferències.
- Coneixement i valoració de les varietats lingüístiques del català i del castellà.
- Valoració positiva de la varietat lingüística existent en el context social escolar i de les llengües que es parlen al món.
- Coneixement i valoració de la diversitat de llengües que hi ha al món.
- Motivació per comparar i estudiar el funcionament de les distintes llengües.
- Identificació de les semblances i diferències en la manera de veure i entendre el món.
- Comparació i identificació de les semblances i diferències entre diferents llengües (manlleus, “falsos amics”, aspectes fonètics...).
- Coneixement d'algunes semblances i diferències en els costums quotidians i ús de les formes bàsiques de relació social als països on es parlen les llengües curriculars i presents en el centre.
- Percepció de les dificultats de la comunicació plurilingüe i aplicació d'estratègies verbals i no verbals per resoldre les situacions i adaptar-se a l'interlocutor en contextos multilingües.
- Participació en les diferents activitats culturals i lingüístiques del centre on s'utilitzen diverses llengües.

Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)

Llengua catalana i literatura

1. Comprendre produccions orals (conferències, exposicions, explicacions) provinents de diferents mitjans. Tenir capacitat per fer-ne una síntesi també oral a partir de les idees principals que s'hi han exposat.
2. Participar activament en les converses de classe i utilitzar un llenguatge comprensible per a les funcions bàsiques, com ara relacionar-se, aprendre, expressar experiències viscudes, imaginar. Saber escoltar els altres i respectar els torns de paraula.
3. Exposar temes de producció pròpia oralment (exposicions, processos, comentaris d'actualitat, entre altres) amb preparació prèvia, i adaptant l'entonació, el to de veu o el gest a la situació comunicativa. Utilització de material gràfic.
4. Aplicar tot tipus d'estratègies per comprendre el sentit global i la informació específica de textos escrits de tipologia diversa i en diferents formats.
5. Elaborar síntesis en forma d'esquema o mapa conceptual.
6. Respondre i formular preguntes referides als textos que s'han llegit (contes, poemes, articles, fullets informatius, entre d'altres) mostrant comprensió.
7. Conèixer el funcionament d'una biblioteca —incloses les virtuals—, per localitzar llibres de coneixements i lectures literàries.

8. Llegir de manera autònoma i comprensiva, mostrant interès per tot tipus de textos.
9. Escriure textos de gèneres diversos i en diferents formats (contes, poemes, còmics, diaris personals, notícies...) amb coherència, cohesió i correcció lingüística i amb riquesa de llenguatge, partint del procés de pensar, escriure o elaborar i revisar.
10. Saber escriure textos de totes les tipologies amb un lèxic i estructura que s'avingui al tipus de text, a les intencions i al registre. Tenir capacitat per revisar i millorar els textos d'un mateix o dels altres i millorar-ne la coherència i la cohesió, el lèxic i la puntuació.
11. Saber sintetitzar informació provinent de webs utilitzant el format hipertext.
12. Conèixer i aplicar l'estructura que determina la tipologia dels textos.
13. Expressar idees a través d'esquemes.
14. Utilitzar sistemes de comunicació digitals segurs i adequats a l'edat per comunicar-se amb d'altres.
15. Mostrar seguretat en l'ortografia de base, bon coneixement de les normes ortogràfiques que responen a lleis constants i haver après algunes normes d'excepció i algunes excepcions; haver memoritzat les paraules d'ús freqüent.
16. Aplicar l'accentuació gràfica en la majoria de casos en els textos de producció.
17. Conèixer els mecanismes de la llengua per crear significat, com ara derivació, composició, sentit figurat i tots els treballats durant el curs. Aplicació en els textos de producció pròpia.
18. Conèixer la terminologia gramatical bàsica i la funció de cada element en un enunciat.
19. Mostrar progressiva autonomia en l'aprenentatge: reflexió sobre el procés, organització i planificació del treball, acceptació dels errors, autocorrecció i autoavaluació de tot el procés.
20. Mostrar comprensió dels llibres de literatura llegits: saber explicar com són els protagonistes, la trama, els escenaris. Valorar el llenguatge i la il·lustració. Saber-ne fer una valoració global.
21. Conèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural de Catalunya, d'Espanya i del món, amb actitud de respecte cap a les persones que parlen altres llengües i interès a comprendre-les.
22. Tenir interès per solucionar els problemes de comprensió i comunicació que es produeixen en contextos multilingües sabent adaptar els missatges.
23. Saber comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències i canviar el punt de vista personal per poder comprendre altres maneres de veure el món.
24. Usar un llenguatge no discriminatori i respectuós amb els altres i ser crític amb els prejudicis racistes, sexistes, religiosos i classistes.

Llengua castellana i literatura

1. Comprendre i extreure la informació rellevant de textos i produccions adequades a l'edat, provinents de diferents mitjans (explicacions, lectures, audiovisuals), diferenciant idees principals i secundàries, identificant idees, opinions i valors no explícits.
2. Participar de forma adequada en les situacions comunicatives, respectant les normes d'interacció oral.

3. Realitzar exposicions orals amb ordre, coherència i claredat (coneixements, vivències, fets, idees, opinions), utilitzant adequadament recursos no lingüístics (gesticulació, suports visuals).
4. Comprendre autònomament textos escrits (contes, poemes, articles, fullets informatius, entre d'altres) i audiovisuals (pel·lícules, anuncis, informatius). Saber respondre i formular preguntes referides als textos que s'han llegit.
5. Escriure textos de gèneres diversos i en diferents formats (contes, poemes, còmics, diaris personals, notícies...) amb coherència, cohesió i correcció lingüística i amb riquesa de llenguatge, partint del procés de pensar, escriure o elaborar i revisar.
6. Extreure i contrastar informacions de textos escrits diversos i mostrar la comprensió per mitjà de la lectura en veu alta.
7. Aplicar a les lectures les estratègies de comprensió treballades.
8. Conèixer les paraules dels temes treballats a l'aula i les seves derivacions, o el seu ús amb diferents significats (polisèmia).
9. Conèixer les normes ortogràfiques, apreciar el seu valor social.
10. Conèixer i aplicar l'organització dels textos llegits i escrits a l'aula: descripcions, exposicions, instruccions, diàlegs, notícies, entre altres.
11. Utilitzar els connectors per precisar el significat dels textos.
12. Revisar el text que s'ha escrit i millorar-ne la coherència i la cohesió, el lèxic i la puntuació.
13. Conèixer la terminologia gramatical bàsica i la funció de cada element en un enunciat.
14. Gaudir amb la lectura de textos tradicionals i de la literatura infantil adequats a l'edat.
15. Escriure contes clars i ben estructurats, i poemes.
16. Participar en representacions teatrals, aprendre el paper i declamar-lo bé.
17. Conèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural de Catalunya, d'Espanya i del món, amb actitud de respecte cap a les persones que parlen altres llengües i interès a comprendre-les.
18. Saber comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències i canviar el punt de vista personal per poder comprendre altres maneres de veure el món.
19. Tenir interès per solucionar els problemes de comprensió i comunicació que es produeixen en contextos multilingües sabent adaptar els missatges.
20. Reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge, detectant errors i avenços.
21. Usar un llenguatge no discriminatori i respectuós amb els altres i ser crític amb els prejudicis racistes, sexistes, religiosos i classistes.

Primera llengua estrangera

1. Captar el missatge global i específic de produccions i interaccions orals variades procedents de diferents contextos relacionats amb els alumnes i el seu entorn més proper.

2. Expressar-se amb certa fluïdesa en les produccions i interaccions orals més habituals en l'àmbit escolar i personal.
3. Participar amb naturalitat en les interaccions orals (fer preguntes, demanar aclariments o disculpes, donar les gràcies) i mostrar interès en les produccions orals pròpies i respecte per les produccions orals dels altres.
4. Emprar la llengua estrangera amb correcció tenint en compte l'entonació, el ritme i les estructures pròpies per transmetre informacions diverses d'acord amb una finalitat comunicativa i emprant els recursos disponibles.
5. Fer petites exposicions orals individuals o en grup de temes relacionats amb les diferents àrees del coneixement.
6. Comprendre el sentit global i la informació específica de textos escrits de tipologia diversa i en diferents suports i formats.
7. Elaborar textos escrits senzills tant en suport paper com digital segons un model i tenint en compte el destinatari, el tipus de text i la finalitat comunicativa.
8. Mostrar cura i interès per les produccions escrites així com dels elements que en són propis (correcció, planificació, contextualització, revisió).
9. Reproduir oralment poemes, cançons o breus textos dramàtics atenent a la pronunciació, ritme, entonació.
10. Comprendre poemes, cançons, llegendes, refranys o dites escrits.
11. Saber comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències i canviar el punt de vista personal per poder comprendre altres maneres de veure el món.
12. Tenir interès per solucionar els problemes de comprensió i comunicació que es produeixen en contextos multilingües, sabent adaptar els missatges.
13. Valorar la llengua estrangera com a instrument de comunicació amb altres persones i cultures, interessant-se per les produccions tradicionals i actuals en llengua estrangera.
14. Valorar i reconèixer les diferents estratègies que ajuden a prendre consciència del propi aprenentatge i mostrar un cert grau d'autonomia a l'hora de resoldre situacions d'aprenentatge.
15. Actitud de respecte cap a les persones que parlen altres llengües i interès per comprendre-les.
16. Usar un llenguatge no discriminatori i respectuós amb els altres i ser crític amb els prejudicis racistes, sexistes, religiosos i classistes.

Segona llengua estrangera

1. Captar el missatge global de les produccions orals més treballades a l'aula, amb suport visual i no visual.
2. Entendre i participar activament de les interaccions orals a l'aula.
3. Reconèixer mots i expressions orals en la seva forma escrita i usar-los oralment.

4. Reproduir textos orals seguint un model i relacionats amb els alumnes o el món que els envolta.
5. Reproduir textos orals tenint en compte l'entonació i el ritme, segons el model ofert.
6. Extreure informació de textos escrits breus i senzills de temes coneguts i amb una finalitat comunicativa concreta.
7. Escriure paraules, expressions conegudes i frases a partir de models i amb una finalitat específica.
8. Comprendre textos literaris senzills orals: contes, poemes, cançons...
9. Comprendre textos literaris senzills escrits: contes, poemes, cançons... preferiblement amb suport àudio.
10. Saber comparar produccions de diferents llengües per trobar-hi semblances i diferències i canviar el punt de vista personal per poder comprendre altres maneres de veure el món.
11. Tenir interès per solucionar els problemes de comprensió i comunicació que es produeixen en contextos multilingües, sabent adaptar els missatges.
12. Mostrar interès i valorar la utilització d'una llengua estrangera nova per a la comunicació dins l'aula i per participar activament en les diferents situacions d'aprenentatge.
13. Usar un llenguatge no discriminatori i respectuós amb els altres i ser crític amb els prejudicis racistes, sexistes, religiosos i classistes.

Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa

Orientacions metodològiques

Les llengües, en totes les seves dimensions, s'aprenen en l'ús social i les necessitats pragmàtiques de comunicació són les que van orientant i afavorint l'assentament del codi. Aquesta vessant social i pragmàtica és més eficient que l'ensenyament directe i explícit de les formes i normes (enfocaments gramaticals) o l'ensenyament aïllat de cada llengua que s'apren.

Per tant, per ensenyar adequadament llengües i la comunicació cal dissenyar situacions d'aprenentatge globals en què l'ús motivat i reflexiu de les estratègies lingüístiques i comunicatives porti a la solució dels problemes que s'hi plantegen. Atesa la realitat social, lingüística i cultural de la nostra societat, cal un ensenyament integrat de les llengües, que coordini els continguts que s'aprenen i les metodologies en les diferents situacions d'aula, a fi que les nenes i els nens avancin cap a l'assoliment d'una competència comunicativa en més d'una llengua.

Una part important de l'èxit dels programes d'immersió lingüística es relaciona amb la manera de tractar la llengua familiar dels alumnes. Per això, cal tenir-la en compte, en especial la dels alumnes immigrants, tant a nivell simbòlic com en la pràctica educativa, cosa que, a més, afavorirà que el català esdevingui la llengua comuna i una eina de cohesió social.

L'activitat dialògica, la conversa entre les nenes i els nens i entre els alumnes i els mestres ha d'impregnar totes les activitats d'ensenyament i aprenentatge. Això comporta una manera diferent d'actuar a l'aula i una organització diferent dels alumnes. Cal potenciar espais de comunicació suficientment variats per

fer possible la seva adequació a tots els estils i característiques d'aprenentatge, una escola per a tothom que afavoreixi que cada alumne arribi a ser cada vegada més autònom en el seu aprenentatge i, alhora, aprengui a treballar cooperativament.

Es tracta d'ensenyar les llengües amb un enfocament comunicatiu, que se centra en la construcció social dels significats. La qual cosa vol dir que, per donar sentit a tots els aprenentatges del currículum, cal organitzar el centre educatiu com un espai comunicatiu on la biblioteca (mediateca), del centre, la revista de l'escola, la ràdio escolar o altres elements facilitin l'intercanvi dintre de l'escola i l'obertura del centre al seu entorn. La inclusió de la tecnologia digital en els centres educatius facilita aquest enfocament i garanteix el desplegament de la competència digital dels alumnes.

Cal també educar en els valors i actituds respecte de la llengua, per introduir l'obertura i sensibilitat envers la diversitat lingüística i cultural, present a l'aula o a l'entorn o bé aportant experiències externes, per tal de produir la necessària flexibilitat de pensament, perquè tothom respecti i s'interessi pels altres i així evitar la transmissió de valors negatius d'etnofòbia, de sexisme o d'intolerància.

En la comunicació oral, la comprensió és prèvia a l'expressió tant pel que fa al lèxic com a les estructures. Cal desenvolupar l'hàbit de l'escolta activa i atenta per part dels alumnes. Per tal de comprendre un text oral, cal posar en joc els coneixements previs i, a partir d'aquests i del missatge rebut, fer les deduccions necessàries i relacionar i integrar la informació del text oral. En el cas de les llengües estrangeres, els textos orals autèntics haurien de ser senzills o adaptats per facilitar la comprensió.

El discurs del docent és un dels models lingüístics més importants. Per això aquest haurà de tenir una especial cura en la correcció fonètica i en la riquesa expressiva.

L'alumne també ha de poder emetre una opinió i valorar el text que ha escoltat. Però la varietat de situacions comunicatives fa que cada situació requereixi l'aplicació d'unes estratègies de comprensió diferents. Cal aprendre a planificar i a organitzar el discurs i els textos orals han de ser de diferents tipologies i treballar-los en diferents contextos comunicatius. Per això caldrà planificar diferents tipus d'activitats, programades en un nivell progressiu de dificultat: activitats que simulen o recreen situacions comunicatives quotidianes, que es generen dins la dinàmica pròpia de l'aula i que es planifiquen en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels continguts curriculars.

Les competències de la comprensió lectora han de permetre als alumnes adquirir fluïdesa lectora que els faciliti l'adquisició de coneixements i a la vegada fomentar el gust per la lectura. Cal planificar ajudes per aconseguir una autonomia de l'alumne per tal de realitzar activitats abans de llegir un text, mentre s'està llegint i després de la lectura. Les fases d'aquesta planificació haurien de preveure el modelatge (proporcionar bons models), la pràctica guiada i la pràctica independent per tal d'aplicar les estratègies de lectura quan fa lectura autònoma. En el cas de les llengües estrangeres, les activitats de lectura haurien d'anar acompanyades d'un suport àudio preferiblement.

Cal que els alumnes practiquin estratègies concretes de planificació, cerca, selecció i tractament de la informació (utilitzin eines digitals, per emmagatzemar, seleccionar i representar-la) que els duguin a poder relacionar els coneixements que tenen amb la informació que troben en els textos que llegeixen, de manera que integrin la informació recollida, tot establint connexions amb els coneixements previs, fent inferències i formulant conclusions per elaborar informacions noves per a ells. És així quan l'alumne llegeix i aprèn. Cal treballar amb textos de tipologia diversa, de manera gradual tot reforçant i ampliant el lèxic. Aquesta competència també és clau per a totes les àrees del currículum, i responsabilitat de tots els mestres.

Les competències de l'expressió escrita han de permetre als alumnes aprendre a planificar i organitzar el text per seqüenciar les idees abans d'escriure'l (elaboració d'un esborrany, d'un esquema, mapa semàntic...), per tal de transformar les idees en frases organitzades semànticament i sintàcticament, i agrupades en paràgrafs cohesionats. En el cas de les llengües estrangeres, les activitats d'escriptura requeriran un major suport en forma de bastides lingüístiques.

Els mestres han de ser un bon model en el procés d'escriptura i han de facilitar recursos que donin als alumnes autonomia en el procés de producció de textos. Cal que aquests s'acostumin a rellegir els fragments a mesura que redacten i facin els canvis necessaris per tal d'ajustar el text a l'objectiu d'escriptura i fer-lo entenedor al lector. Es pot millorar el text des de diferents perspectives: pel que fa a la coherència, a la cohesió, a l'adequació i a la correcció lingüística. També cal treballar els aspectes de presentació del text escrit. S'ha de tenir cura que el text estigui net, amb grafia clara, entenedora i proporcionada, amb marges i títols, subtítols i altres formats adequats al tipus de text. La tecnologia digital facilita el procés de producció de l'escriptura des de la planificació fins a la revisió i presentació.

L'escriptura es dona en una situació comunicativa i amb una finalitat concreta, per això cal aprofitar totes les situacions d'escriptura que proporcionen les àrees d'aprenentatge i el mateix centre com a espai de comunicació.

Les competències de la dimensió literària han d'incloure una aproximació a les obres literàries per desenvolupar l'hàbit lector i escriptor, a la vegada que estimular la creativitat i desenvolupar l'esperit crític. Cal donar un bon model de lectura expressiva, i assegurar la comprensió del text, valorar-ne els recursos literaris, establir lligams i connexions amb experiències viscudes i amb altres obres. La biblioteca del centre és un bon espai per consolidar el gust per la lectura, fent que el grup classe esdevingui una comunitat lectora, on es llegeix, es comparteixen les lectures i es parla molt dels llibres. En el cas de les llengües estrangeres, els textos literaris autèntics han de ser senzills o adaptats al nivell de coneixement dels alumnes.

Els mestres han de proposar activitats de producció literària variades relacionades amb els diversos gèneres i subgèneres: contes, narracions, còmics, diaris personals, poemes, endevinalles, acròstics, descripcions, diàlegs, guions teatrals... Aquestes activitats poden ser individuals o col·lectives. També han de proposar activitats d'escriptura guiada per tal d'incorporar diversos aspectes sistemàtics (estructures, lèxic específic, recursos estilístics...) i completar amb d'altres que desenvolupin la creativitat de l'alumne. És interessant millorar un text amb la revisió col·lectiva, tenir espais per compartir les produccions literàries i fer lectures expressives dels textos dels alumnes.

Per garantir la competència lingüística i comunicativa plena dels alumnes, cal afavorir a l'aula i en els diversos espais escolars no curriculars l'ús adequat de la llengua catalana a tots els nivells. També és bàsic aprofitar la realitat del centre i de l'entorn més immediat per reflexionar sobre les llengües i el seu ús.

La presència d'alumnes que tenen com a llengua familiar altres llengües diferents al català o al castellà també ens ha de permetre fer conèixer als altres alumnes la diversitat del nostre país. També és útil aprofitar la pròpia realitat de l'entorn més immediat per reflexionar sobre les llengües. En l'aprenentatge de les llengües estrangeres cal aprofitar les activitats d'ensenyament i aprenentatge perquè els alumnes puguin transferir coneixements adquirits en les altres llengües i així poder valorar la riquesa que comporta el coneixement plurilingüe.

Orientacions d'avaluació

Pel que fa a l'avaluació, cal concebre-la fonamentalment com a activitat comunicativa que regula (i autoregula) els processos d'aprenentatge i ús de la llengua, a fi de potenciar el desenvolupament de la competència comunicativa i l'assoliment de l'autonomia de l'aprenentatge. L'ús dels diferents tipus d'avaluació (autoavaluació, heteroavaluació, coavaluació, individual, col·lectiva) i instruments (pautes d'avaluació, qüestionaris, dossiers personals d'aprenentatge...) asseguraran l'eficàcia educativa.

Cal que el alumnes siguin conscients de tot el procés seguit, que siguin capaços d'usar funcionalment la reflexió sobre la llengua, revisant i reformulant les seves produccions, i que aprenguin a transferir el que han après en altres situacions. El paper del mestre com a mediador i assessor, o el treball cooperatiu amb els companys, poden donar als alumnes el protagonisme i la responsabilitat del seu aprenentatge ajudant-los a valorar el propi treball i a decidir com millorar-lo.

L'avaluació haurà de centrar especialment la seva atenció en les estratègies i els processos que utilitza l'alumne a l'hora d'expressar-se i comprendre i no es pot limitar, per tant, a l'observació i correcció dels resultats.

Per avaluar el domini de la comunicació oral serà útil la realització d'activitats de comprensió després d'escoltar un text (amb l'ajuda, si cal, de recursos digitals). També caldrà valorar mitjançant pautes d'observació l'expressió oral de l'alumne en produccions més o menys formals, tant si són unidireccionals (exposicions) o es produeixen amb interacció (diàlegs i debats) i que poden ser enregistrades.

Caldrà valorar la fluïdesa lectora a partir de la lectura en veu alta i també aprofitar entrevistes i tutories en les quals l'alumne expliciti les estratègies que utilitza per resoldre les dificultats textuais, de lèxic... Es poden plantejar activitats específiques per comprovar aquestes estratègies i el nivell de comprensió amb preguntes de tipus diferents.

Serà important, respecte dels textos escrits, avaluar també el procés de planificació recollint els esborranys i els esquemes i observant si l'alumne ha utilitzat les eines i estratègies treballades. La correcció del text no ha de fer referència només als aspectes ortogràfics o lingüístics sinó que cal fer referència a la seva organització (coherència i cohesió). Caldrà tenir en compte com l'alumne incorpora globalment tots els coneixements que té en la producció del text escrit més que no pas valorar-los de manera independent. L'autoavaluació i la coavaluació són recursos imprescindibles perquè l'alumne prengui consciència del seu "nivell escriptor" i l'han d'ajudar a millorar la seva competència a l'hora de revisar les produccions escrites.

Moltes activitats de comprensió i d'expressió serviran també per avaluar les capacitats literàries dels alumnes, la seva capacitat per analitzar, parlar i escriure sobre una obra així com la qualitat estètica de les seves produccions i la incorporació dels recursos literaris treballats. Cal mencionar l'ús de portafolis de lectura o escriptura com a eines adequades per recollir i valorar els aprenentatges dels alumnes.

També caldrà observar fins a quin punt els usos lingüístics dels alumnes incorporen actituds de respecte a la diversitat lingüística i la seva actitud envers les altres llengües.

Els coneixements i habilitats considerats seran els corresponents al nivell B1 (usuari independent) del Marc europeu comú de referència per a les llengües per a català i castellà i A1 (usuari bàsic), com a mínim, per a la llengua estrangera. Durant l'educació primària es farà un tractament metodològic de les dues llengües oficials, tenint en compte el context sociolingüístic, per garantir-ne el coneixement per part de tot l'alumnat, independentment de les llengües familiars.

ÀMBIT DE MATEMÀTIQUES

Àrea de matemàtiques

Introducció

Les matemàtiques són un instrument de coneixement i d'anàlisi de la realitat i al mateix temps constitueixen un conjunt de sabers d'un gran valor cultural, el coneixement dels quals ha d'ajudar a totes les persones a raonar, de manera crítica, sobre les diferents realitats i problemàtiques del món actual. Per això l'educació matemàtica en les etapes obligatòries ha de contribuir a formar ciutadans que coneguin el món en què viuen i que siguin capaços de fonamentar els seus criteris i les seves decisions, així com adaptar-se als canvis, en els diferents àmbits de la vida.

L'ensenyament de les matemàtiques té la finalitat de desenvolupar la capacitat de raonament i la facultat d'abstracció aportant un conjunt de models i procediments d'anàlisi, càlcul i estimació que, aplicats en diferents contextos de la realitat, han de possibilitar la comprensió dels conceptes i el seu domini competencial per resoldre situacions i problemes.

El currículum de matemàtiques a l'educació primària es planteja amb la perspectiva d'un aprenentatge de les matemàtiques per a la vida diària que ajudi a interpretar el món que ens envolta, facilitant la quantificació i la mesura de fets i processos naturals i socials, per tal de poder-los comparar, ordenar, classificar i per tant conèixer-los millor; organitzant la situació dins de l'espai i del temps; permetent descobrir semblances i regularitats en l'observació de l'entorn; modelitzant problemes de la vida real, per tal de cercar-hi solucions; fomentant la comunicació de coneixements i d'informació; i facilitant la fonamentació de criteris i la presa de decisions.

Els continguts matemàtics afavoreixen, pel seu caràcter instrumental, el desenvolupament de les capacitats, habilitats i destreses de l'alumne pròpies de l'àrea i, a més, oportunitats de progrés en altres àrees de coneixement. Per això, s'han de promoure espais per al treball interdisciplinari necessaris per a un desenvolupament competencial integrat.

El Departament d'Ensenyament ha definit un model de desplegament de les competències bàsiques a l'etapa d'educació primària que orienta el desenvolupament del currículum de l'àrea de matemàtiques.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit matemàtic

L'enfocament competencial del currículum de matemàtiques evidencia l'especial importància dels processos que es desenvolupen al llarg de tot treball matemàtic com són la resolució de problemes, el raonament i la prova, les connexions, la comunicació i la representació, més enllà dels tradicionals blocs de continguts com la numeració i el càlcul, les relacions i el canvi, l'espai i la forma, la mesura i l'estadística i l'atzar.

Les competències matemàtiques de l'educació primària incorporen quatre dimensions competencials que es corresponen amb els processos inherents al treball matemàtic: resolució de problemes, raonament i prova, connexions i comunicació i representació.

En acabar l'etapa l'alumne haurà d'assolir les competències de l'àmbit matemàtic que es relacionen a continuació. Al final de cada dimensió s'enumeren uns continguts clau que contribueixen en major mesura al desenvolupament de les competències.

Dimensió resolució de problemes

La resolució de problemes és una de les activitats més genuïnes del treball matemàtic. S'hi posen en joc i prenen significat pràcticament tots els aspectes treballats en educació matemàtica. Un problema és una proposta d'enfrontament amb una situació desconeguda que es planteja a través d'un conjunt de dades dins d'un context per a la qual, en principi, no es disposa d'una resposta immediata i que requereix reflexionar, prendre decisions i dissenyar estratègies. Cal distingir bé entre un problema i un exercici. Aquest últim pot portar-se a terme mitjançant la simple aplicació de tècniques, algorismes o rutines més o menys automatitzades. Un problema, en canvi, sempre convida a la recerca i, en la seva resolució, hi ha una espurna de descobriment que permet experimentar l'encant d'assolir la solució.

La resolució de problemes no és una tasca per fer al final d'un trajecte sinó que pot ser el desencadenant del procés. No tan sols cal ensenyar matemàtiques per resoldre problemes, sinó també ensenyar matemàtiques a partir i a través de la resolució de problemes. Una metodologia centrada en la resolució de problemes dóna l'oportunitat de desvetllar en els alumnes el gust per enfrontar-se a un repte, lluitar-hi de manera tenaç, experimentar, cercar ajut adequat, si cal, assaborir l'èxit i adquirir confiança en les pròpies capacitats.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 1.** Traduir un problema a una representació matemàtica i emprar conceptes, eines i estratègies matemàtiques per resoldre'l.
- **Competència 2.** Donar i comprovar la solució d'un problema d'acord amb les preguntes plantejades.
- **Competència 3.** Fer preguntes i generar problemes de caire matemàtic.

Continguts clau:

- Significat de les operacions, de les propietats i les seves relacions entre elles.
- Càlcul (mental, estimatiu, algorísmic, amb eines TIC).
- Patrons.
- Magnituds mesurables. Unitats estàndards.
- Les figures geomètriques: elements, característiques (2D i 3D) i propietats.
- Obtenció, representació i interpretació de les dades estadístiques.
- Taules i gràfiques.
- Nombres. Relacions entre nombres.
- Relacions espacials.

- Transformacions geomètriques.
- Equivalència.
- Tècniques, instruments de mesura.

Dimensió raonament i prova

El raonament és consubstancial a la construcció del coneixement matemàtic i per tant ha d'estar present en l'aprenentatge de les matemàtiques. Provar, conjuntament amb raonar, justificar, argumentar, permet donar sentit i validar el coneixement matemàtic.

El desenvolupament de la capacitat de raonar que es fa dins de l'educació matemàtica hauria de tenir com a objectiu que l'alumne l'apliqui a tots els àmbits de la seva vida quotidiana amb prou precisió lògica. Quan el raonament fet es pot comprovar augmenta la confiança i seguretat en la resolució de situacions, siguin matemàtiques o no.

L'alumne ha d'entendre que refusar un raonament té un aspecte positiu, el de cercar unes altres vies i, també, que la validació d'una afirmació no és el final sinó l'obertura cap a noves argumentacions.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 4.** Fer conjectures matemàtiques adients en situacions quotidianes i comprovar-les.
- **Competència 5.** Argumentar les afirmacions i els processos matemàtics realitzats en contextos propers.

Continguts clau:

- Significat de les operacions, de les propietats i les seves relacions entre elles.
- Patrons.
- Equivalència.
- Les figures geomètriques: elements, característiques (2D i 3D) i propietats.
- Taules i gràfiques.
- Nombres. Relacions entre nombres.
- Transformacions geomètriques.

Dimensió connexions

Connectar, és a dir, trobar i aplicar relacions, és imprescindible per construir coneixements de forma integrada. Es tracta de connectar matemàtiques i realitat i també continguts de diversos blocs així com conceptes dins d'un mateix bloc.

Encara que els continguts es presentin organitzats per blocs, en el procés d'ensenyament i aprenentatge és convenient establir relacions entre ells sempre que sigui possible. Per exemple, comprendre que els

nombres decimals serveixen per expressar amb més precisió una mesura o, pel que fa al bloc de geometria, la representació geomètrica dels nombres permet utilitzar la visualització per conèixer propietats numèriques, possibilitant la relació entre continguts numèrics i geomètrics.

Els alumnes han de veure que les matemàtiques són quelcom més que un seguit de temes aïllats i que les poden usar en multitud d'ocasions en els contextos més diversos, i arribar a considerar-les útils i rellevants per a la seva vida més enllà de l'escola. Ser capaç de descriure el món real usant les matemàtiques permet comprendre'l millor i preveure resultats i conseqüències.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 6.** Establir relacions entre diferents conceptes, així com entre els diversos significats d'un mateix concepte.
- **Competència 7.** Identificar les matemàtiques implicades en situacions quotidianes i escolars i cercar situacions que es puguin relacionar amb idees matemàtiques concretes.

Continguts clau:

- Nombres. Relacions entre nombres.
- Sistema de numeració decimal.
- Significat de les operacions, de les propietats i les seves relacions entre elles.
- Càlcul (mental, estimatiu, algorísmic, amb eines TIC).
- Patrons.
- Les figures geomètriques: elements, característiques (2D i 3D) i propietats.
- Transformacions geomètriques.
- Magnituds mesurables. Unitats estàndards.
- Relacions espacials.
- Obtenció, representació i interpretació de dades estadístiques.

Dimensió comunicació i representació

Les matemàtiques aporten un llenguatge formal que, a més del mateix coneixement matemàtic, ens procura eines per a la comprensió del nostre entorn. La complexitat del llenguatge matemàtic resideix sobretot en l'abstracció. En aquest sentit és desitjable que aquest llenguatge esdevingui una forma natural d'expressió dins de la classe entre el mestre i els nens i les nenes. Una via per assolir-ho és potenciar la conversa sobre les matemàtiques, primer mitjançant el llenguatge verbal, i de forma progressiva anar-hi introduint els termes i formes pròpies del llenguatge matemàtic. Els nens i les nenes, quan poden donar sentit al llenguatge simbòlic, ben aviat s'adonen de l'estalvi que suposa el seu ús.

La representació és una eina per construir, estructurar i comunicar idees matemàtiques. La comunicació matemàtica, des dels esbossos més simples fins al llenguatge simbòlic més elaborat, sempre implica representació. Les representacions sovint parteixen de models informals (dibuix, construccions amb

materials manipulables) per evolucionar cap a models més formals: igualtats, taules, gràfiques. Alhora també tenen el seu espai de recursos TIC que faciliten la representació matemàtica.

El mestre ha de procurar que els alumnes parlin de matemàtiques, escoltin i llegeixin reflexions i propostes matemàtiques, i escriguin matemàtiques, aprofitant el potencial de les diverses formes de representació de les més informals a les més estructurades fins arribar, de manera progressiva, al llenguatge simbòlic.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 8.** Expressar idees i processos matemàtics de manera comprensible tot emprant el llenguatge verbal (oral i escrit).
- **Competència 9.** Usar les diverses representacions dels conceptes i relacions per expressar matemàticament una situació.
- **Competència 10.** Usar les eines tecnològiques amb criteri, de forma ajustada a la situació, i interpretar les representacions matemàtiques que ofereixen.

Continguts clau:

- Càlcul (mental, estimatiu, algorísmic, amb eines TIC).
- Equivalència.
- Magnituds mesurables. Unitats estàndards.
- Tècniques, instruments de mesura.
- Relacions espacials.
- Les figures geomètriques: elements, característiques (2D i 3D) i propietats.
- Obtenció, representació i interpretació de dades estadístiques.
- Sistema de numeració decimal.
- Taulles i gràfiques.
- Transformacions geomètriques.
- Fenòmens aleatoris.

Continguts i criteris d'avaluació

Els continguts de l'àrea de matemàtiques expressen els aspectes fonamentals pel que fa als conceptes i als processos matemàtics, que s'han d'anar desenvolupant a mesura que es va progressant en l'aprenentatge i ús de la competència matemàtica.

Els continguts de l'àrea de matemàtiques s'organitzen en cinc blocs:

- Numeració i càlcul.
- Relacions i canvi.

- Espai i forma.
- Mesura.
- Estadística i atzar.

Ensenyar i aprendre numeració i càlcul ha de significar potenciar la comprensió dels nombres, dels seus usos diversos, de les seves formes de representació i del sistema de numeració en el qual s'expressen; també la comprensió dels significats de les operacions i de les relacions que hi ha entre unes i altres, i la comprensió de la funcionalitat del càlcul i l'estimació.

Ensenyar i aprendre relacions i canvis significa desenvolupar la comprensió i l'anàlisi de patrons i l'ús de models i expressions matemàtiques per representar les relacions.

Pel que fa a l'espai i forma, cal desenvolupar el coneixement i l'anàlisi de les característiques i propietats de les figures de tres i dues dimensions; localitzar i descriure relacions espacials; identificar i aplicar transformacions geomètriques, i utilitzar la visualització i els models geomètrics per resoldre problemes.

Quant a la mesura, és molt important desenvolupar la comprensió de les magnituds mesurables, de les unitats i del procés de mesurar, així com l'aplicació de tècniques i d'instruments adequats per mesurar cada magnitud.

En relació amb l'estadística i l'atzar, cal potenciar la formulació de preguntes que es puguin respondre a través de l'ús de dades (recollida, organització i representació de dades); la selecció i ús de mètodes estadístics elementals per analitzar dades, per treure conclusions i per fer prediccions basades en dades; i la comprensió i aplicació dels conceptes bàsics d'atzar.

D'altra banda, molts dels continguts de matemàtiques es relacionen amb continguts d'altres àrees i es poden treballar tant en aquestes com en l'àrea de matemàtiques, on podran servir de contextos per donar sentit i desenvolupar determinats continguts.

Convindrà fer ús de la tecnologia digital sempre que aquesta representi un valor afegit per a l'aprenentatge i per a l'assoliment de la competència digital.

Els criteris d'avaluació es plantegen com a referents per a la valoració del grau d'assoliment de les competències per a cadascun dels cicles de l'etapa, sens perjudici del caràcter continu i globalitzador de l'avaluació de l'àmbit matemàtic.

Continguts cicle inicial (1r i 2n)

NUMERACIÓ I CÀLCUL

Comprensió dels nombres, de les seves formes de representació i del sistema de numeració

- Comprensió i ús del comptatge amb significat de quantitats discretes.
- Descripció oral, gràfica i escrita dels processos de comptatge i de càlcul.
- Ús dels llenguatges verbal, gràfic i simbòlic per representar els nombres (aproximadament fins al mil·ler).
- Interpretació i elaboració de gràfics a partir del comptatge.

- Visualització geomètrica de nombres utilitzant materials.
- Reconeixement dels nombres en situacions quotidianes.
- Ús dels nombres naturals per resoldre problemes dins de contextos significatius.
- Ús de diferents models per comparar i ordenar els nombres (aproximadament fins al miler).
- Situació dels nombres sobre la recta numèrica.
- Arrodoniment de quantitats.
- Ús de les fraccions un mig i un quart en contextos significatius.
- Ús del sistema monetari en contextos reals. L'euro.
- Interpretació dels nombres com a identificadors en situacions properes.
- Classificació dels nombres segons diferents criteris (d'una xifra, de dues, de la família del 4, del 10, etc.).
- Cerca de regularitats en els nombres.
- Automatització de les taules de multiplicar del 2, el 5 i el 10.
- Observació de patrons a les taules de multiplicar del 3 i del 4.

Comprensió dels significats de les operacions i de les relacions que hi ha entre unes i altres

- Diferents significats de la suma i la resta amb nombres naturals.
- Relació que hi ha entre la suma i la resta amb nombres naturals.
- Identificació de les situacions d'agrupament com a multiplicació i les accions de repartiment com a divisió.
- Interpretació d'operacions de nombres naturals mitjançant la recta numèrica.

Comprensió de la funcionalitat del càlcul i l'estimació

- Agilitat mental: descomposició additiva dels 20 primers nombres naturals.
- El doble i la meitat d'un nombre.
- Estratègies bàsiques de càlcul mental.
- Explicació verbal de les estratègies pròpies emprades i assaig de les alienes.
- Establiment d'analogies entre càlculs.
- Estimació dels resultats de sumes i restes.
- Realització de la suma i la resta (sense portar) utilitzant algoritmes estàndard i mètodes propis.
- Ús de jocs de taula, de les TAC i calculadores per desenvolupar el càlcul i per explorar els nombres i les operacions.

RELACIONS I CANVI

Comprensió i anàlisi dels patrons, relacions i canvis

- Descripció de canvis qualitatiu i quantitatiu entre dues situacions. Selecció, classificació i ordenació d'objectes segons diferents criteris. Seguiment de sèries (de sons, numèriques, geomètriques).
- Cerca de regularitats en els nombres i les formes.

Ús de models i expressions matemàtiques per representar les relacions

- Representació d'una sèrie de forma material, verbal i gràfica.
- Lectura i escriptura de frases matemàtiques amb significat propi que continguin el signe =.
- Modelització amb objectes o gràficament de situacions relacionades amb la suma i la resta.

ESPAI I FORMA

Anàlisi de les característiques i propietats de les figures geomètriques

- Reconeixement de figures de tres i dues dimensions en objectes de la realitat.
- Construcció i denominació de figures de tres i dues dimensions: esfera, prisma, cilindre, cub; triangle, rectangle, quadrat, cercle.
- Coneixement i ús del vocabulari adequat per descriure les figures, els seus elements i les seves propietats.
- Comparació i classificació de figures de tres i dues dimensions segons les seves semblances i diferències: cares planes, cares corbes, vèrtexs, costats, angles.
- Composició i descomposició de figures tridimensionals i planes amb suports físics i virtuals.

Localització i descripció de relacions espacials

- Descripció, denominació i interpretació de posicions relatives a l'espai, en referència a un mateix i a altres punts.
- Descripció i interpretació de la direcció en els desplaçaments a l'espai.
- Representació i elaboració d'itineraris senzills, laberints o plànols.
- Interpretació d'operacions de nombres naturals mitjançant la recta numèrica.
- Ús del vocabulari bàsic (a prop, lluny, sobre, sota, darrere, davant, entre) i de recursos digitals per orientar-se a través de laberints i plànols.

Identificació i aplicació de transformacions geomètriques

- Reconeixement de moviments (desplaçaments, simetries i girs).
- Exploració de moviments utilitzant materials físics (tessel·les, miralls, plegat de paper) i suports virtuals.
- Reconeixement i creació de figures que tinguin simetries.

Utilització de la visualització i de models geomètrics per resoldre problemes

- Creació d'imatges mentals de figures geomètriques utilitzant la memòria i la visualització espacial.
- Visualització geomètrica de nombres utilitzant materials.
- Utilització de recursos digitals per girar, reduir i deformar figures de dues i tres dimensions.
- Reconeixement i representació de figures des de diferents perspectives.
- Visualització i descripció del camí seguit en un itinerari senzill abans de realitzar-lo.
- Reconeixement de formes i d'estructures geomètriques a l'entorn, i determinació de la seva situació.

MESURA

Comprensió de les magnituds mesurables, de les unitats i del procés de mesurar

- Reconeixement de les magnituds de longitud, capacitat, massa i temps.
- Diferenciació de les magnituds discretes i les magnituds contínues relacionades amb l'ús dels nombres.
- Comparació directa i indirecta i ordenació de mesures de les diferents magnituds.
- Mesura de les diferents magnituds utilitzant unitats no convencionals i convencionals (longitud: m; massa: kg; capacitat: l; temps: dia, setmana, mes, hora).
- Selecció de la unitat i de l'instrument adequats, d'acord amb la magnitud a mesurar.
- Expressió, mitjançant pictogrames i taules, de mesures preses.
- Lectura i escriptura de mesures en contextos reals.

Aplicació de tècniques i d'instruments per mesurar

- Aplicació del procés de mesurar, tot utilitzant una unitat de forma repetida i un instrument adequat: cinta mètrica, regle, rellotge analògic, balança de plats.
- Desenvolupament de referents comuns que facilitin la comparació, la mesura i l'estimació.
- Descripció oral del procés de mesura i d'estimació.

ESTADÍSTICA I ATZAR

Formulació de preguntes abordables amb dades i recollida, organització i presentació de dades rellevants per respondre-les

- Elaboració de preguntes sobre temes propers a la pròpia experiència i recollida de les respostes donades.
- Planificació de recollides de dades amb mostres més petites de 30.
- Lectura de la freqüència absoluta.

- Organització i representació de dades obtingudes a partir d'experiències de comptatge i d'ordenació, mitjançant objectes concrets, dibuixos i gràfics.
- Utilització d'un vocabulari per descriure els atributs i per classificar segons criteris determinats.

Selecció i ús de mètodes estadístics per analitzar dades

- Comparació quantitativa de dades numèriques.
- Elecció del tipus de gràfic o representació més convenient.
- Elaboració de qüestions relatives al comptatge i aplicació a la resolució de problemes.

Treure conclusions i fer prediccions basades en dades

- Reflexió sobre si es poden aplicar o no les conclusions obtingudes de les dades d'una població, a una altra població.

Comprensió i aplicació de conceptes bàsics d'atzar

- Ús d'expressions com possible o impossible en resposta a preguntes relacionades amb les experiències pròpies sobre la probabilitat de successos.
- Reconeixement de l'atzar mitjançant la realització d'experiments amb materials (extracció de fitxes de colors d'una bossa, tirar daus, ruletes...).

Criteris d'avaluació cycle inicial (1r i 2n)

1. Reconèixer i utilitzar nombres (cardinals, ordinals, identificadors) en situacions familiars i en altres àrees.
2. Cercar semblances i diferències entre objectes i situacions (en particular, els canvis que es produeixen en una seqüència), i classificar i ordenar objectes d'acord amb diferents criteris.
3. Comprendre situacions-problema relacionades amb aspectes concrets i vinculats a la pròpia experiència. Emprendre la resolució de forma autònoma i expressar la solució i el procés seguit.
4. Usar l'assaig-error per cercar solucions als problemes i a les exploracions.
5. Formular preguntes en situacions conegudes. Comunicar oralment coneixements i processos matemàtics duts a terme (càlcul, mesura, resolució de problemes).
6. Usar el llenguatge verbal per interpretar gràfics, nombres i signes matemàtics.
7. Interpretar, representar (amb materials diversos) i utilitzar els nombres naturals (inferiors a 1.000) en contextos de la vida quotidiana. Comparar, ordenar i descompondre els nombres utilitzant diferents models.
8. Mostrar agilitat en el càlcul mental (descomposició additiva dels 20 primers nombres, dobles, estratègies personals...). Usar els algorismes de suma i resta (sense portar), la calculadora i altres dispositius digitals per calcular i cercar regularitats dels nombres i operacions.
9. Definir la situació d'un objecte a l'espai i d'un desplaçament en relació amb un mateix, tot utilitzant els conceptes: davant-darrere; prop-lluny; dalt-baix; dreta-esquerra.

10. Identificar, analitzar i descriure objectes i espais amb formes geomètriques tridimensionals i planes. Buscar semblances i diferències entre dues figures.
11. Mesurar objectes, espais i temps familiars amb unitats no convencionals (pams, peus, passes...) i convencionals (kg, m, l, dia i hora) tot utilitzant instruments propers i adequats a cada situació.
12. Interpretar i construir gràfics (pictogrames i diagrames de barres) amb dades sobre fets coneguts relatius a la vida quotidiana i a altres àrees.

Continguts cicle mitjà (3r i 4t)

NUMERACIÓ I CÀLCUL

Comprensió dels nombres, de les seves formes de representació i del sistema de numeració

- Comprensió del valor posicional de les xifres en el sistema de numeració decimal.
- Descripció oral, gràfica i escrita sobre la comprensió del sistema de numeració decimal i del càlcul.
- Ús de diferents llenguatges (verbal, gràfic, simbòlic...) per representar el sistema de numeració decimal. Contrast de diferents representacions.
- Interpretació de nombres d'altres sistemes de numeració. La numeració romana.
- Reconeixement i ús de representacions equivalents d'un nombre.
- Lectura i escriptura dels nombres fins al milió.
- Ús i contrast de diferents models per comparar i ordenar els nombres fins al milió.
- Reconeixement de la fracció com a part d'una unitat i d'una col·lecció.
- Ús de diferents models de representació de les fraccions.
- Situació dels nombres naturals i fraccionaris més comuns ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$) sobre la recta numèrica.
- Arrodoniment de nombres en context.
- Aplicació dels nombres decimals en contextos reals.
- Coneixement i ús del sistema monetari: l'euro i els cèntims.
- Interpretació i ús de les unitats de mesura.
- Ús i relació dels decimals i fraccions com a nombres que aproximen més la mesura.
- Cerca i anàlisi de peculiaritats dels nombres (parells, senars, de la taula del...).
- Interpretació dels nombres naturals i de codis numèrics en taules i gràfics.
- Elaboració de gràfics i taules a partir del comptatge i la mesura.
- Ús de propietats numèriques per recollir, descriure i interpretar dades.

Comprensió dels significats de les operacions i de les relacions que hi ha entre unes i altres

- Diferents significats de la multiplicació i divisió amb nombres naturals.
- Comprensió de la relació que hi ha entre la multiplicació i la divisió.
- Identificació i ús de les operacions inverses: suma i resta; multiplicació i divisió.
- Exploració de les propietats de les operacions.

Comprensió de la funcionalitat del càlcul i l'estimació

- Agilitat mental en la descomposició additiva i factorial dels nombres.
- Doble, meitat, triple i terç d'un nombre.
- Automatització de les taules de multiplicar fins al 10 i construcció de taules amb nombres més grans.
- Representació geomètrica dels nombres i del producte relacionada amb la descomposició factorial.
- Ús de les relacions entre les operacions per agilitzar el càlcul mental. Establiment d'analogies entre càlculs.
- Explicació i contrast de les estratègies de càlcul mental emprades.
- Estimació dels resultats de les operacions amb nombres naturals.
- Realització de restes portant-ne, multiplicacions i divisions amb nombres naturals amb algorismes estàndard.
- Realització de sumes i restes amb fraccions senzilles acompanyades de diferents formes de representació gràfica.
- Ús de models geomètrics per resoldre problemes numèrics.
- Ús de les calculadores i altres recursos digitals per desenvolupar el càlcul i per explorar els nombres i les operacions.
- Selecció adequada del tipus de càlcul segons la situació: càlcul mental, càlcul escrit i amb calculadora i altres dispositius digitals.
- Càlcul amb monedes: euros i cèntims.

RELACIONS I CANVI

Comprensió i anàlisi dels patrons, relacions i canvis

- Anàlisi de les peculiaritats dels nombres i de les operacions.
- Seguiment de sèries numèriques, geomètriques i descoberta del patró.
- Creació de sèries numèriques i geomètriques. Cerca de regularitats.
- Descripció de situacions en què es produeixen canvis o altrament es mantenen constants.

- Interpretació de l'equivalència en l'ús de diferents unitats de mesura.
- Relació perímetre-longitud i àrea-superfície.

Ús de models i expressions matemàtiques per representar les relacions

- Expressió del patró d'una sèrie verbalment o gràficament.
- Modelització de situacions problema mitjançant objectes, gràfics (fletxes), signes matemàtics.
- Lectura i escriptura de frases utilitzant símbols matemàtics (o , $=$, $>$, $<$).

ESPAI I FORMA

Anàlisi de les característiques i propietats de les figures geomètriques

- Identificació i descripció verbal, usant el vocabulari especialitzat, de les propietats de figures geomètriques de dues i tres dimensions: polígons, cercles, poliedres i cossos rodons.
- Utilització de la mesura i els nombres per investigar propietats geomètriques.
- Representació, construcció i comparació de figures de tres i dues dimensions amb materials i recursos digitals.
- Classificació de figures de tres i dues dimensions segons les seves propietats.
- Investigació de la relació entre figures a partir de la seva composició, descomposició i transformació.
- Exploració i reconeixement de figures congruents i figures semblants.

Localització i descripció de relacions espacials

- Descripció de la localització i el moviment d'un objecte utilitzant el vocabulari adequat.
- Utilització d'adreces o punts de referència per moure's en l'entorn proper.
- Creació i ús de sistemes de coordenades per localitzar distàncies entre dos punts i descriure camins.
- Realització, interpretació i ús de plànols d'itineraris coneguts utilitzant diferents suports.

Identificació i aplicació de transformacions geomètriques

- Realització de simetries, desplaçaments i girs en figures de dues dimensions amb materials tradicionals i amb suport de les TAC. Predicció i descripció dels resultats.
- Descripció d'un o diversos moviments que mostrin que dues figures són congruents.
- Identificació de les simetries axial i central en figures de dues dimensions.

Utilització de la visualització i de models geomètrics per resoldre problemes

- Identificació de les vistes parcials d'una figura.
- Construcció i representació sobre paper de poliedres i polígons.

- Creació i descripció d'imatges mentals d'objectes, patrons i camins.
- Identificació i construcció d'una figura de tres dimensions a partir de representacions en dues dimensions d'aquesta figura (i a l'inrevés).
- Ús de regle, escaire i recursos digitals per ampliar la capacitat de raonament espacial.
- Ús de conceptes espacials per recollir, descriure i interpretar dades.
- Ús de models geomètrics per resoldre problemes numèrics i de mesura.

MESURA

Comprensió de les magnituds mesurables, de les unitats i del procés de mesurar

- Magnituds de longitud, massa, capacitat, àrea, temps i amplitud d'angles.
- Comparació directa d'angles i d'àrees.
- Comprensió que la mesura obtinguda sempre és una aproximació.
- Múltiples i submúltiples de la unitat.
- Ús dels decimals i fraccions com a nombres que permeten aproximar una mesura.
- Ús de les unitats més comunes del sistema internacional: longitud (km, m, cm, mm); massa (kg, g); capacitat (l, ml).
- Equivalència entre unitats de mesura més comunes en contextos significatius.
- Utilització de la mesura i dels nombres per investigar propietats geomètriques.
- Ús de les unitats de temps (any, mes, setmana, dia, hora, minut) i de les seves relacions. Coneixement del calendari.
- Lectura i interpretació de taules de mesura d'ús comú.

Aplicació de tècniques i instruments adequats per mesurar

- Desenvolupament d'estratègies d'estimació en les diferents magnituds, tot utilitzant referents comuns.
- Selecció de la unitat més adequada i de l'instrument per realitzar una mesura.
- Ús de regle i cinta mètrica i balances.
- Disseny d'activitats de mesura dins d'un context significatiu.
- Relació perímetre-longitud i àrea-superfície.
- Descripció oral i escrita del procés de mesura.
- Reconeixement i ús de l'estructura multiplicativa en el procés de mesurar.
- Interpretació i expressió d'interval·ls de mesures.
- Ús de models geomètrics per resoldre problemes numèrics i de mesura.

ESTADÍSTICA I ATZAR

Formulació de preguntes abordables amb dades i recollida, organització i presentació de dades rellevants per respondre-les

- Formulació de preguntes basades en fets propers i interessos propis.
- Recollida de dades mitjançant observacions, enquestes i experiments amb mostres més petites de 50. Interpretació de la freqüència absoluta.
- Lectura, interpretació i utilització de diverses representacions de dades, en particular gràfics (com ara pictogrames i diagrames de barres), amb recursos tradicionals i tecnològics.
- Ús de la numeració i de conceptes espacials per recollir, descriure i interpretar dades.
- Reconeixement de les diferències en la representació de dades qualitatives i quantitatives.
- Lectura i interpretació de dades estadístiques i de gràfics extrets de llibres, diaris, Internet i altres mitjans.

Selecció i ús de mètodes estadístics per analitzar dades

- Descripció de la forma i de les característiques importants d'un conjunt de dades.
- Anàlisi de les característiques d'una col·lecció de dades quantitatives ordenades.
- Identificació i comprensió de la mitjana aritmètica, la moda i la mediana. Aplicació a la resolució de problemes.

Treure conclusions i fer prediccions basades en dades

- Comparació entre el que mostren les dades i el que es podria esperar dels resultats.
- Identificació de diversos conjunts de dades com a mostres de poblacions més grans. Aplicació a la resolució de problemes.
- Descripció oral d'una situació a partir de l'anàlisi de les dades.

Comprensió i aplicació de conceptes bàsics d'atzar

- Descripció de successos i discussió del seu grau de probabilitat utilitzant expressions com *ara segur*, *possible*, *impossible*.
- Quantificació de la probabilitat que un succés sigui segur, possible o impossible en casos senzills.
- Predicció de la probabilitat de resultats d'experiments senzills i comprovació d'aquestes prediccions.
- Exploració de la probabilitat mitjançant experiments i jocs que produeixin pocs resultats.
- Resolució de problemes on intervinguin factors d'atzar.
- Relació de l'atzar amb els conceptes numèrics.

Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

1. Reconèixer i utilitzar els conceptes associats a la multiplicació (mesura, repetició de la unitat) i divisió (partició, agrupament, aproximació) en situacions de vida quotidiana i en altres àrees.
2. Cercar amb criteri les regularitats i canvis que es produeixen en una col·lecció o una seqüència, descriure-les i continuar la seqüència. Classificar i establir criteris de classificació.
3. Comprendre situacions-problema de l'entorn proper. Cercar i utilitzar gràfics senzills (fletxes, taules...), xifres i signes adients per representar situacions-problema. Cercar i seleccionar les dades necessàries i estimar una resposta. Desenvolupar estratègies de solució. Expressar el procés de solució i la resposta.
4. Formular preguntes en situacions conegudes i poc conegudes. Comunicar oralment i per escrit, de forma clara, coneixements i processos matemàtics duts a terme (càlcul, mesura, construccions geomètriques, resolució de problemes). Reconèixer la validesa de diferents processos de solució d'una situació-problema.
5. Interpretar el valor posicional del sistema de numeració decimal. Interpretar i utilitzar de forma adequada els nombres naturals (fins a sis xifres) i els fraccionaris i decimals com a expressió concreta de l'aproximació de la mesura.
6. Comprendre i utilitzar el significat de les operacions (suma, resta, multiplicació i divisió) amb els nombres naturals de forma apropiada a cada context. Desenvolupar agilitat en el càlcul exacte i aproximat: càlcul mental (descomposició additiva i factorial dels nombres, producte i divisió per la unitat seguida de zeros); ús dels algorismes de càlcul escrit, i de la calculadora i altres dispositius digitals per calcular i cercar propietats dels nombres i operacions. Seleccionar el càlcul adient a cada situació: mental, escrit, amb mitjans tècnics.
7. Interpretar i realitzar representacions espacials (croquis d'un itinerari, plànol d'una pista...) utilitzant referents concrets de l'entorn proper.
8. Identificar, reconèixer i descriure figures planes (polígons) i cossos geomètrics de l'entorn. Classificar les formes i cossos d'acord amb característiques geomètriques (costats, angles). Utilitzar les TAC i els instruments de dibuix per representar models geomètrics.
9. Seleccionar de forma adequada a cada situació la unitat i instrument de mesura adient de les magnituds de longitud, massa, capacitat, temps. En contextos quotidians i en altres àrees, realitzar l'estimació prèvia, efectuar la mesura, comprovar-la i expressar el resultat amb precisió. Utilitzar l'equivalència d'unitats d'una magnitud.
10. Recollir dades sobre fets coneguts tot utilitzant tècniques de recompte senzilles, ordenar-les i expressar-les mitjançant gràfics (taules de dades, gràfics de barres, pictogrames), usant les TAC si s'escau.
11. Interpretar la informació relativa a fets quotidians o present en altres àrees expressada en forma gràfica.

Continguts cycle superior (5è i 6è)

NUMERACIÓ I CàLCUL

Comprensió dels nombres, de les seves formes de representació i del sistema de numeració

- Ús i comprensió de les fraccions i dels decimals per mesurar quantitats continues en contextos significatius.
- Descripció oral, gràfica i escrita dels processos de comprensió dels diferents conjunts numèrics i del càlcul.
- Reconeixement i ús de les relacions entre fraccions, decimals i percentatges en casos senzills (0,5, 1/2, 50%; 0,25, 1/4, 25%; 0,1, 1/10, 10%).
- Analogia entre el sistema de numeració decimal i el sistema internacional de mesura.
- Ús i contrast de diferents models per representar les relacions entre decimals, fraccions i percentatges.
- Reconeixement i cerca de fraccions equivalents seguint camins diversos.
- Relació dels nombres fraccionaris amb el càlcul de probabilitats.
- Ús de diferents models per comparar i ordenar fraccions i decimals.
- Situació dels nombres decimals, fraccionaris i percentatges sobre la recta numèrica.
- Aproximació en els nombres decimals.
- Ús dels nombres decimals i fraccionaris en l'aproximació de la mesura.
- Cerca de característiques dels nombres (primers, compostos, múltiples, divisors) amb nombres fins a la centena.
- Elaboració de conjectures numèriques a partir de sèries i problemes.
- Interpretació i representació, utilitzant diferents models, dels nombres quadrats i cúbics.
- Representació geomètrica del producte a partir de la superfície del rectangle.
- Relació de les mesures de superfície i de volum amb les potències.
- Anàlisi de les relacions entre la superfície i el volum d'una figura.
- Interpretació dels nombres grans expressats com a producte d'una potència en contextos significatius.
- Interpretació dels nombres negatius en contextos significatius i reals.
- Interpretació dels nombres naturals, decimals i fraccionaris en taules i gràfics.
- Elaboració de gràfics i taules a partir del comptatge i la mesura.

Comprensió dels significats de les operacions i de les relacions que hi ha entre unes i altres

- Comprensió i ús dels diferents significats de les operacions amb nombres decimals.
- Multiplicació i divisió per nombres positius inferiors a 1.
- Comprensió i ús de la suma i la resta de fraccions mitjançant representacions gràfiques i aritmètiques.
- Reconeixement de la relació entre elevar al quadrat i trobar la superfície d'un quadrat.
- Exploració i comprensió de propietats de les operacions i elaboració de conjetures.

Comprensió de la funcionalitat del càlcul i l'estimació

- Desenvolupament d'estratègies de càlcul mental amb nombres naturals, fraccionaris i decimals.
- Establiment d'analogies entre nombres naturals i nombres decimals i observació de les diferències.
- Anàlisi i contrast d'estratègies de càlcul mental.
- Descripció oral o escrita de les estratègies de càlcul mental emprades.
- Ús de les propietats de les operacions i de les relacions entre elles per agilitar el càlcul mental.
- Relació de les taules de doble entrada i els diagrames en arbre amb la multiplicació.
- Estimació raonable dels resultats de les operacions amb nombres naturals, decimals i fraccionaris. Descripció del procés d'estimació.
- Realització d'operacions amb nombres decimals que tinguin sentit (i amb un nombre reduït de xifres) emprant els algorismes de la suma, la resta, la multiplicació i la divisió (amb decimals només al dividend).
- Percentatge d'una quantitat.
- Ús de les TAC i calculadores per al càlcul.
- Selecció adequada del tipus de càlcul segons la situació: càlcul mental, càlcul escrit, calculadora i altres dispositius digitals.

RELACIONS I CANVI

Comprensió i anàlisi dels patrons, relacions i canvis

- Anàlisi de les propietats dels nombres i de les operacions.
- Seguiment de sèries (numèriques, geomètriques...) i descoberta del patró.
- Creació de sèries (numèriques, geomètriques...). Cerca de propietats.
- Exploració de la dependència de variables en contextos significatius.
- Utilització i elaboració de gràfics i de taules per analitzar constants i canvis.

Ús de models i expressions matemàtiques per representar les relacions

- Interpretació i expressió de funcions lineals i de proporcionalitat directa conegudes (creixement, temperatura...). Ús d'estratègies diverses per obtenir el resultat.
- Aplicació de models geomètrics per representar i explicar relacions numèriques i algèbriques.
- Anàlisi dels canvis en el perímetre en figures que mantenen l'àrea constant i viceversa.
- Modelització i contrast de situacions-problema mitjançant gràfics (fletxes, taules de doble entrada, diagrames d'arbre) i frases matemàtiques.
- Utilitzar els operadors "i", "o" aplicats a la cerca per Internet.

ESPAI I FORMA

Anàlisi de les característiques i propietats de les figures geomètriques

- Descripció amb precisió i vocabulari adequat, classificació i comprensió de les relacions entre diferents figures de dues i tres dimensions, utilitzant les propietats que les defineixen.
- Creació de figures tridimensionals utilitzant materials físics i recursos digitals.
- Interpretació i elaboració de definicions basades en les propietats d'algunes figures: angles, cares, costats, superfícies...
- Elaboració de conjectures sobre propietats geomètriques.

Localització i descripció de relacions espacials

- Representació de figures geomètriques sobre eixos de coordenades: polígons regulars, paral·lelograms. Anàlisi i interpretació gràfica de les propietats d'aquestes figures.
- Utilització d'escala sobre mapes per calcular distàncies reals.
- Localització de punts, creació de camins i determinació de la distància entre punts situats en un sistema de coordenades.
- Ús del raonament espacial en la utilització de mapes, la planificació d'itineraris i el disseny de plànols, en suports físics i virtuals.

Identificació i aplicació de transformacions geomètriques

- Descripció de transformacions utilitzant distàncies, angles i direccions.
- Obtenció d'imatges de figures geomètriques utilitzant superfícies reflectores, recursos digitals i altres materials.
- Anàlisi de les característiques de simetries, girs i translacions.
- Reconeixement i construcció d'angles a partir de girs.

Utilització de la visualització i de models geomètrics per resoldre problemes

- Representació geomètrica dels nombres: quadrats, cúbics, compostos, primers.

- Representació geomètrica del producte i superfície del quadrat i rectangle.
- Representació sobre paper de figures geomètriques amb propietats fixades, com les longituds dels costats o les mesures dels angles.
- Ús de representacions planes d'objectes tridimensionals per visualitzar i resoldre problemes d'àrees i volums.
- Ús del compàs, el transportador d'angles i dels recursos digitals per ampliar la capacitat de raonament espacial.
- Aplicació d'idees i conceptes geomètrics a problemes de la vida diària i de l'entorn.
- Representació i resolució de problemes geomètrics que compreguin nocions d'àrea i de mesura.
- Aplicació de models geomètrics per representar i explicar relacions numèriques i algèbriques.

MESURA

Comprensió de les magnituds mesurables, de les unitats i del procés de mesurar

- Reconeixement de les magnituds de capacitat, volum, àrea, amplitud d'angles.
- Comparació i ordenació de mesures de volum, àrea i amplitud d'angles.
- Selecció i ús de les unitats adequades per mesurar-les.
- Comprensió i ús del sistema internacional de mesura i de les unitats de temps.
- Ús dels nombres decimals i fraccionaris en l'aproximació de la mesura.
- Equivalència d'unitats. Ús de l'equivalència tant numèrica com geomètrica en el procés de mesurar.
- Analogia entre el sistema internacional de mesura i el sistema de numeració decimal.
- Lectura d'escales i de taules de mesura en contextos reals.
- Descripció oral, gràfica i escrita de la mesura de les diferents magnituds.
- Contrast i anàlisi de diverses estratègies de mesura.
- Ús de les unitats més comunes de l'entorn digital: bit, byte, pixel...

Aplicació de tècniques i instruments adequats per mesurar

- Desenvolupament d'estratègies d'estimació en les diferents magnituds, tot utilitzant referents comuns.
- Anticipació i interpretació de l'error d'una mesura.
- Selecció amb criteri dels instruments i les tècniques apropiades per trobar la longitud, l'àrea, el volum i l'amplitud dels angles amb la precisió adequades.
- Ús del transportador d'angles.
- Disseny de l'estratègia adequada per realitzar una mesura en un context significatiu. Crear i resoldre problemes.

- Disseny d'escaleres i d'interval·ls de mesura per interpretar dades.
- Realització de mesura directa i contrast amb mesures estimades.
- Descripció acurada, oral i escrita, del procés de mesura realitzat.
- Determinació de les àrees del rectangle, el quadrat i el triangle.
- Determinació del volum del cub.
- Anàlisi de les relacions entre la superfície i el volum d'una figura.
- Interpretació de la fórmula de l'àrea del cercle i del perímetre de la circumferència.

ESTADÍSTICA I ATZAR

Formulació de preguntes abordables amb dades i recollida, organització i presentació de dades rellevants per respondre-les

- Formulació de preguntes i dissenys d'experiments o enquestes per recollir dades i poder comparar característiques en una mateixa població.
- Ús de la numeració i la geometria per recollir, descriure i interpretar dades.
- Utilització de dades recollides per altres o generades a partir de simulacions (Internet, premsa escrita...).
- Obtenció de la freqüència absoluta en un conjunt de dades no superior a 50.
- Utilització, amb recursos digitals i d'altres, de taules de freqüències, diagrames de barres i histogrames per representar les dades obtingudes.
- Relació de les taules de doble entrada i els diagrames en arbre amb la multiplicació.
- Determinació del tipus de representació més apropiada en resoldre problemes.

Selecció i ús de mètodes estadístics per analitzar dades

- Comparació de conjunts de dades que tinguin alguna relació entre si.
- Utilització de la mitjana aritmètica, la mediana i la moda en un conjunt de dades no superior a 50.
- Utilització de la calculadora i d'altres recursos digitals per elaborar taules de valors i calcular la mediana, la mitjana aritmètica i la moda. Aplicació a la resolució de problemes.

Treure conclusions i fer prediccions basades en dades

- Realització d'observacions, formulació de conjectures i proposta de noves preguntes basades en les diferències entre dues mostres.
- Utilització de diagrames de punts per analitzar la relació entre dues característiques en poblacions diferents. Aplicació a la resolució de problemes.
- Comprensió que hi ha maneres de quantificar el grau de certesa dels resultats estadístics.
- Descripció oral i escrita d'una situació a partir de l'anàlisi de les dades.

Comprensió i aplicació de conceptes bàsics d'atzar

- Comprensió i utilització de la terminologia probabilística apropiada per descriure successos complementaris i mútuament excloents.
- Comprensió que la mesura de la probabilitat d'un succés pot representar-se per un nombre comprès entre 0 i 1.
- Relació del càlcul de probabilitats amb els nombres fraccionaris.
- Realització de prediccions i discussió si els resultats obtinguts concorden o no amb les prediccions.
- Ús dels recursos digitals per treballar amb mostres grans. Aplicació a la resolució de problemes.
- Ús de l'estadística i l'atzar per donar suport a la presa de decisions en diferents àrees de la vida quotidiana i per poder raonar estadísticament.

Criteris d'avaluació cycle superior (5è i 6è)

1. Valorar la quantificació en situacions de la vida real com un aspecte que afavoreix la comparació, l'ordenació i la classificació.
2. Cercar amb criteri les regularitats i canvis que es produeixen en una col·lecció o una seqüència. Fer conjectures i comprovar-les. Establir generalitzacions. Establir criteris consistents de classificació i comprovar-los.
3. Reconèixer i comprendre les situacions-problema. Cercar i utilitzar taules i gràfics (taules de doble entrada, fletxes, diagrames d'arbre...), xifres i signes adients per representar tot tipus de situacions-problema. Cercar, seleccionar i organitzar les dades necessàries. Estimar una resposta raonable. Desenvolupar estratègies de resolució (analogia, particularització, identificació d'operacions...). Expressar verbalment el procés de solució i la resposta de forma coherent i clara. Comprovar la validesa de les respostes. Reconèixer la validesa de diferents processos de resolució d'una situació-problema.
4. Formular problemes a partir de situacions conegudes. Comunicar oralment i per escrit, de forma coherent, clara i precisa, coneixements i processos matemàtics realitzats (càlculs, mesures, construccions geomètriques, resolució de problemes).
5. Interpretar el sistema de numeració decimal. Interpretar i utilitzar els nombres naturals, fraccionaris, decimals (fins als centèsims) i nombres negatius d'acord amb contextos de la vida quotidiana. Reconèixer les relacions entre nombres decimals, fraccionaris i percentatges.
6. Utilitzar el significat de les operacions amb els nombres naturals, fraccionaris i decimals de forma apropiada a cada context. Desenvolupar agilitat en el càlcul exacte i aproximat: realitzar les operacions bàsiques mentalment, mitjançant els algorismes de càlcul escrit i usar la calculadora i altres dispositius digitals per calcular i cercar propietats dels nombres i operacions. Seleccionar i justificar el càlcul adient a cada situació: mental, escrit, amb mitjans tècnics.
7. Interpretar i realitzar, amb els instruments de dibuix i els recursos digitals adients, representacions espacials (itineraris, plànols, maquetes, mapes) utilitzant referents concrets i generals, de l'entorn quotidià i d'altres àrees.

8. Identificar, reconèixer i descriure amb precisió figures i cossos geomètrics de l'entorn, utilitzant nocions com: perpendicular, paral·lel, simètric... Classificar les figures i els cossos, d'acord amb característiques geomètriques (vèrtexs, costats, angles, cares, arestes, diagonals...) i expressar els criteris i els resultats.
9. Seleccionar de forma adequada a cada situació la unitat, instrument i estratègia de mesura de les magnituds de longitud, massa, capacitat, temps, superfície i amplitud angular, en entorns quotidians i en altres àrees. Realitzar l'estimació prèvia, la mesura, expressant el resultat amb precisió, i comprovar-la. Utilitzar l'equivalència d'unitats d'una magnitud, en situacions on tingui sentit.
10. Interpretar amb llenguatge precís i seleccionar i realitzar, amb els instruments de dibuix i els recursos TAC adients, els gràfics adequats (taules, histogrames, diagrames de barres, de sectors...) a cada situació sobre un conjunt de dades de fets coneguts de l'entorn i d'altres àrees. Interpretar el valor de la mitjana, la mediana i la moda dins del context.
11. Realitzar estimacions basades en l'experiència sobre els resultats (segur, probable, possible, impossible) de jocs d'atzar. Comprovar-ne els resultats.

Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa

Orientacions metodològiques

Focalitzar l'ensenyament de l'àrea en el desenvolupament de les competències matemàtiques dels alumnes comporta una profunda revisió de les opcions metodològiques per adequar-les a la finalitat de l'ensenyament.

En primer lloc, els continguts curriculars han de ser treballats en contextos significatius i rics que presentin de manera entenedora els conceptes matemàtics, la relació entre ells i la seva aplicació a problemàtiques diverses. Les situacions quotidianes, les culturalment significatives, les principals temàtiques de les diverses disciplines, però també els jocs i les pròpies matemàtiques, i en particular la seva història, han de ser les fonts que ens proporcionin els contextos més rellevants per aprendre matemàtiques.

La gestió pedagògica del currículum per part del centre ha de vetllar per l'equilibri, la connexió entre els continguts i el treball interdisciplinari. L'ordenació dels blocs de continguts no implica una jerarquitza-ció d'aquests. Cal trobar un equilibri entre el desenvolupament dels diferents blocs en el conjunt de cada cicle, i tenir en compte que hi ha diverses seqüenciacions possibles dels continguts: hi ha continguts que es poden treballar de manera transversal, altres que es poden treballar juntament amb continguts d'un bloc diferent, i també en el marc d'un projecte interdisciplinari, la qual cosa possibilita el desenvolupament de les competències matemàtiques.

Generar actituds positives envers les matemàtiques requereix desenvolupar la curiositat, la creativitat, la imaginació, l'interès per fer-se preguntes, per trobar respostes i per resoldre problemes. També és important adquirir confiança en les pròpies possibilitats i trobar el plaer que comporta realitzar un descobriment o superar un repte.

La gestió de la classe ha de combinar el treball en gran grup, en petit grup i el treball individual, tot respectant els estils de cadascú. Plantejar-se preguntes, resoldre problemes, realitzar petites investigacions,

practicar les tècniques apreses, exposar les idees pròpies i discutir sobre elles, utilitzant prioritàriament el llenguatge oral. També és important emprar la manipulació d'objectes i de materials didàctics, per realitzar i fonamentar raonaments matemàtics i desenvolupar els propis sistemes de representació. L'ús d'eines digitals facilita la interacció dels alumnes amb objectes matemàtics i les seves relacions, la construcció de figures geomètriques, ajuden a la resolució de problemes, a aprendre dels errors per mitjà d'una retroalimentació immediata i efectiva, a treballar en contextos diferents, i afavoreixen la presentació, la col·laboració i la comunicació de les experiències.

La utilització d'aquest tipus de recursos i estratègies didàctiques permeten desvetllar l'interès de l'alumne, motivar-lo i involucrar-lo en el seu aprenentatge.

La intervenció educativa ha d'estimular l'autonomia de l'alumne, així com la seguretat en les seves possibilitats d'aprendre i de resoldre les situacions. Plantejar preguntes que acompanyin l'aprenentatge ajuda més a aconseguir aquest objectiu que fer explicacions, també hi contribueix que les respostes no siguin valorades com a correctes o errònies sinó com una aportació sobre la qual es continuarà treballant i ampliant. És determinant, a més, tenir altes expectatives en les possibilitats de cada alumne i establir un ambient en què tothom senti que pot avançar.

El desenvolupament de les competències requereix generar a l'aula un ambient de treball basat en la resolució de problemes a partir de teixir una relació de confiança entre els components del grup i de l'actuació del docent. En aquesta relació de confiança, l'error no és un motiu de penalització sinó una oportunitat de millora de l'aprenentatge.

La resolució de problemes és el context ideal per reconèixer les matemàtiques com a eines útils per resoldre situacions, per traduir situacions quotidianes a llenguatge matemàtic, per dissenyar estratègies de resolució, per raonar i justificar les opcions preses, per treballar en grup, arribar a acords i comprendre les raons dels altres i un espai en què els continguts dels diferents blocs s'usen de manera conjunta. Dins d'aquesta dimensió, la programació i la robòtica educativa proveeixen una sèrie d'estratègies que afavoreixen les habilitats esmentades anteriorment.

El treball competencial afavoreix una visió integrada de les matemàtiques, en què els continguts dels diferents blocs s'utilitzin de manera eficaç per al raonament, la comunicació i la generació de nous coneixements. L'alumne ha d'anar interioritzant la importància de justificar les respostes i argumentar les decisions preses ajudant-se de representacions amb materials, imatges o mitjans digitals i amb llenguatge oral o escrit. El professor ha d'incorporar aquests processos al treball d'aula i conduir-los per garantir que, progressivament, s'utilitzen de forma més complexa i més autònoma.

Orientacions d'avaluació

L'avaluació constitueix el principal element regulador del procés d'ensenyament i aprenentatge, del qual en forma part. Ha de ser coneguda i coordinada per tots els mestres i ha de permetre decidir i adaptar les estratègies pedagògiques a les característiques de l'alumne i constatar el seu progrés a mesura que avança en els aprenentatges.

L'avaluació és una eina bàsica que ha de permetre determinar el grau en què es van aconseguint les finalitats educatives i ha de donar elements per a la reflexió i revisió de la pràctica docent per aconseguir canvis i millores en el procés d'ensenyament i d'aprenentatge. Ha de ser una part fonamental en la programació, en el disseny i la realització de les activitats d'aprenentatge.

Ha de permetre que els alumnes coneguin i contrastin l'assoliment aconseguit de les competències que són l'objectiu central de l'aprenentatge, a través de l'anàlisi de tot el procés d'ensenyament i d'aprenentatge. Alhora ha de fomentar la participació dels alumnes, que han d'implicar-se essent conscients i reflexionant sobre què aprenen, estan aprenent o ja han après, i intervenint en la recerca de solucions a les seves dificultats d'aprenentatge. Ha de tenir en compte tant la participació individual com col·lectiva i preveure la valoració independent d'aquests dos tipus de participació en les activitats de grup.

Els mestres han de preveure la utilització de diversos instruments d'avaluació: discussions en gran i en petit grup, preguntes i respostes orals, treballs individuals i en petit grup, exposició a l'aula dels treballs, problemes o investigacions fetes, realització de proves, etc. El coneixement explícit per part dels alumnes dels criteris de correcció de cada instrument, alhora que facilita l'aprenentatge, dona eines per a nous aprenentatges. Tots aquests instruments es complementen i proporcionen informació als mestres i als alumnes i han de ser utilitzats en tots els moments del procés amb la finalitat de detectar, seguir, regular i retroalimentar el procés d'ensenyament i d'aprenentatge.

L'avaluació serveix per conèixer els resultats de l'aprenentatge (avaluació sumativa), per regular les dificultats i els errors dels alumnes (avaluació formativa) i per afavorir que aquests vagin aprenent a regular-se autònomament (avaluació formadora: autoavaluació i coavaluació). Per fer això cal seleccionar els continguts que resultin més significatius i aplicar una avaluació que sigui útil per a l'activitat docent, gratificant per als alumnes en el seu aprenentatge i orientadora per als mestres i per als alumnes en les seves actuacions.

S'ha de compartir amb els alumnes el procés avaluador, fent-los partícips i protagonistes del seu procés d'aprenentatge. L'avaluació és un procés constant al llarg del procés d'ensenyament i d'aprenentatge que cal planificar en tres moments clau: en l'avaluació inicial o diagnòstica, en l'avaluació mentre s'està aprenent i en l'avaluació final, regulant-ne el procés d'ensenyament i d'aprenentatge i les dificultats i els errors dels alumnes.

L'avaluació no es limita tan sols als continguts conceptuals sinó que també valora l'adquisició i el desenvolupament de les competències. A aquest efecte, es cercaran i valoraran conductes amb les quals l'alumne mobilitzi els continguts que coneix per resoldre problemes de complexitat gradual, i justifiqui i argumenti els resultats i les estratègies emprades. Així mateix, s'haurà de valorar com comunica i representa el seu pensament, el comparteix amb els altres i com relaciona coneixements, tant d'un mateix bloc de continguts com de diversos, per tal d'ampliar conceptes.

La resolució de problemes s'haurà d'avaluar a partir de problemes que combinin diversos blocs de continguts com ara nombres i geometria, patrons i nombres, patrons i figures geomètriques, mesura i estadística, etc. S'hauran de proposar exemples que es puguin resoldre de diverses maneres. Cal demanar explícitament als alumnes que expliquin l'estratègia emprada i els passos seguits en la resolució. Poden ser problemes amb múltiples solucions o bé que impliquin algun grau de generalització. Cal deixar a l'abast de l'alumne recursos manipulatius i eines digitals perquè els usi si li calen. L'alumne haurà de considerar la raonabilitat de les solucions (pel tipus de nombres, per les unitats...) i caldrà demanar-li explícitament la seva comprovació i que aquesta es comenti o s'escrigui.

Les activitats d'avaluació poden utilitzar situacions concretes d'interès per als alumnes i fer emergir qüestions i dubtes que es puguin respondre usant les matemàtiques. També es pot proporcionar taules o gràfics amb dades que els siguin significatives i demanar-los que plantegin preguntes que ajudin a identificar amb claredat la informació que les dades de les taules i dels gràfics aporten.

Un altre tipus d'activitat d'avaluació pot ser donar algun dels elements d'un problema (situació i dades, pregunta, resolució i solucions), i demanar que generin un problema o més que els continguin.

Pel que fa al raonament i la prova es poden plantejar situacions que impliquin patrons o propietats de nombres o de figures i demanar que arribin a escriure la regla. També es pot donar una situació i exposar una conjectura, i demanar als alumnes que trobin contraexemples i que la modifiquin perquè sigui certa. Un altre tipus d'activitat és donar una conjectura i determinar el conjunt en què és vàlida.

Podem partir d'una situació en què l'alumne ha investigat i fet una conjectura, i se li pot demanar que l'argumenti. També és adient donar una situació resolta i argumentada i que l'alumne la valori com a correcta o no; la situació hauria de contenir alguna falsedat o ambigüitat per donar peu a la justificació o argumentació de la incorrecció.

Pel que fa a les connexions caldrà triar situacions dissenyades perquè es puguin fer aquestes connexions. Cal demanar a l'alumne que expliqui i raoni la resolució per poder valorar si és conscient del que ha fet o només fa memòria d'altres situacions resoltes. També es poden donar situacions resoltes explicant les connexions i que les justifiqui.

Es pot proposar un context conegut o d'una altra àrea i demanar quines matemàtiques hi veuen. El context pot simplificar-se quan la realitat sigui massa complexa per l'edat. Una fotografia, una notícia, una narració poden ser-ne el punt de partida. A l'inrevés es pot demanar als alumnes que posin exemples de situacions en què s'usa un determinat concepte, com ara les fraccions, o una operació aritmètica, i el per què.

Per poder valorar la interacció i les aportacions que fan els alumnes a la conversa cal fer-ho en activitats de grup. És especialment adient la posada en comú dels mètodes de resolució d'un problema, o la discussió sobre una recerca, o d'algorismes propis de càlcul mental. També dóna molta informació el fet d'explicar als altres justificacions o aclariments sobre conceptes o relacions matemàtiques. Per avaluar l'expressió escrita, de manera individual es pot demanar a l'alumne que expliqui un procés de resolució, que doni instruccions per fer la construcció o el disseny d'una figura, un procés de mesurament, etc.

El context d'avaluació de la comunicació matemàtica és la conversa entre els alumnes i el mestre a l'aula. D'acord amb això és imprescindible disposar de criteris d'observació del diàleg a la classe. Tanmateix, també es pot completar l'avaluació de la comunicació matemàtica a través dels textos escrits pels alumnes.

La programació de l'avaluació ha de preveure activitats que puguin ser representades de múltiples maneres. Pot ser un problema que impliqui relacions numèriques, fraccions, que impliqui la representació de dades estadístiques o una exploració geomètrica al pla o a l'espai. És important demanar a l'alumne que expliqui com entén la representació o també que se li demani si pot representar-la, a més, d'una altra manera.

També serà important plantejar activitats d'avaluació de resolució de problemes on hi hagi prou dades que justifiquin l'ús de l'eina tecnològica, o la necessitat de dibuixar figures que hagin de verificar condicions donades. Es poden proposar canvis en la manera de representar les dades per emfatitzar certes característiques de la situació, transformacions de figures geomètriques que mantinguin alguna característica, etc.

ÀMBIT DE CONEIXEMENT DEL MEDI

Àrees de coneixement del medi natural i de coneixement del medi social i cultural

Introducció

L'àmbit de coneixement del medi a l'educació primària té com a finalitat proporcionar a l'alumnat els coneixements i les eines per ubicar-se en l'entorn on viu, per aprendre a habitar-lo, a respectar-lo i a millorar-lo.

El concepte de medi que dona nom a l'àmbit de l'àrea fa referència tant al conjunt de situacions, fenòmens, objectes, elements o problemes que integren l'espai natural i humanitzat —l'escenari on conviuen les persones i on interactuen amb la naturalesa— com una manera d'aproximar-se a l'estudi de la realitat natural i social. El coneixement del medi centra la seva intervenció didàctica a facilitar a l'alumnat el pas de la cultura viscuda a la seva reconstrucció intel·lectual.

L'àmbit pretén capacitar l'alumnat per entendre, opinar i prendre decisions sobre els aspectes de l'entorn amb què interacciona. L'aprenentatge ha d'ésser contextualitzat i encaminat a interpretar les experiències, tant directes com indirectes, properes en el temps i en l'espai, i significatives a fi de poder establir relacions cognitives i afectives. El coneixement del medi ha de permetre a l'alumnat incidir en la millora del seu entorn i fer-ne un ús sostenible.

Els diferents aspectes i dimensions que constitueixen l'entorn s'interrelacionen i interactuen. Convé tenir present que els fenòmens naturals i socials, objecte d'estudi de l'àmbit no es presenten en la realitat sota un prisma disciplinar, sinó en forma de problemes, interessos, conflictes o expectatives que es comprenen millor quan s'estudien i s'analitzen relacionant els coneixements propis de les disciplines que integren l'àmbit.

Els objectius de l'àmbit s'han de referir, doncs, als conceptes propis del medi natural, social i cultural, als aspectes metodològics i procedimentals, i als hàbits i valors per a la convivència. Per assolir aquests objectius cal preparar l'alumnat perquè reflexioni sobre el seu propi procés d'aprenentatge.

Tots els infants construeixen representacions del món i aprenen a elaborar explicacions personals sobre allò que els envolta. L'aula és el lloc on s'han d'explicitar aquestes idees prèvies i les diverses concepcions del món que estan a la base dels processos personals d'aprenentatge. Només quan l'alumnat pren consciència del que sap, o pensa que sap, i ho comunica està en disposició de compartir-ho amb els altres i de modificar-ho si escau. Aquest és un procés reflexiu a partir del qual l'alumnat construeix el seu propi aprenentatge i es dota d'eines per trobar respostes vàlides i coherents a les qüestions que es formula. La inclusió de la tecnologia digital en els centres educatius apropa el món actual a l'aula i garanteix l'assoliment de les competències de l'alumnat.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit de coneixement del medi

L'alumne haurà d'assolir en acabar l'etapa les competències de l'àmbit de coneixement del medi que es relacionen a continuació i que es presenten agrupades en quatre dimensions. Al final de cada dimensió s'enumeren uns continguts clau que contribueixen en major mesura al desenvolupament de les competències.

Dimensió món actual

S'entén el món com un sistema dinàmic, resultant de l'acció i la interrelació de factors naturals i humans, que canvia amb el pas del temps. Per analitzar fets i fenòmens del món, cal formular-se preguntes i utilitzar estratègies de cerca que permetin fer previsions, treure conclusions i justificar actuacions.

Les persones han d'ubicar-se en l'espai i en el temps, conèixer i entendre la realitat que les envolta i saber interpretar-la. Han de comprendre situacions i problemes socials rellevants, des d'un plantejament globalitzat on la interacció entre els elements sigui objecte d'estudi i d'anàlisi. Així poden desenvolupar un pensament propi que les predisposa a actuar per millorar el món en què viuen.

Interpretar el món des d'aquest vessant ajuda a desenvolupar una mirada crítica i un compromís personal en la defensa del medi ambient, la conservació del patrimoni natural i cultural i la cerca d'una societat més justa.

Aquesta dimensió està integrada per cinc competències:

- **Competència 1.** Plantejar-se preguntes sobre el medi, utilitzar estratègies de cerca de dades i analitzar resultats per trobar respostes.
- **Competència 2.** Interpretar el present a partir de l'anàlisi dels canvis i continuïtats al llarg del temps, per comprendre la societat en què vivim.
- **Competència 3.** Interpretar l'espai a partir dels elements del territori i de les seves representacions per situar-s'hi i desplaçar-se.
- **Competència 4.** Analitzar paisatges i ecosistemes tenint en compte els factors socials i naturals que els configuren, per valorar les actuacions que els afecten.
- **Competència 5.** Valorar problemes socials rellevants interpretant-ne les causes i les conseqüències per plantejar propostes de futur.

Continguts clau:

- Fases d'una investigació.
- Problemes socials rellevants.
- Biodiversitat i sostenibilitat.
- Canvi i continuïtat.
- Globalització, diferenciació i alteritat.
- Organització social.

- Sistema físic.
- Sistema geològic.
- Comunicació i globalització.
- Educació per a la seguretat.
- Espai geogràfic.
- Organització política.
- Economia i sostenibilitat.
- Ecosistema i paisatge.
- Consum responsable.
- Principis i valors democràtics.

Dimensió salut i equilibri personal

L'OMS defineix la salut com l'estat complet de benestar físic, mental i social i no només com l'absència de malalties i invalideses. Cal ampliar aquesta definició fent referència a una situació d'equilibri físic, mental i social a què qualsevol persona aspira i que li proporciona la capacitat de viure de manera autònoma, feliç i solidària. Per assolir aquest benestar és imprescindible que la persona disposi d'uns recursos i coneixements que li permetin de prendre les decisions oportunes davant de diverses opcions de conducta.

És per tot això, que en aquesta dimensió sobre la salut s'han de tenir presents tres aspectes que corresponen a cada una de les competències que es desenvolupen: el benestar físic, l'equilibri emocional i la prevenció de malalties.

Els alumnes han de ser protagonistes conscients i actius del seu desenvolupament. Cal que coneguin el cos des d'una perspectiva integral i que aprenguin a mantenir l'equilibri entre l'alimentació, l'activitat física i el descans. Amb tot això podran viure de manera cada cop més autònoma.

La salut també incorpora una manera d'afrontar la vida amb una actitud vital, de plenitud amb nosaltres mateixos i amb la gent que ens envolta, acceptant el nostre cos, la nostra manera de ser, les nostres limitacions i mantenint la mateixa actitud vers els altres.

Finalment, cal entendre la salut com un afer individual, però també social, col·lectiu i ambiental. L'alumnat ha d'assumir la seva part de responsabilitat en la prevenció de riscos que poden repercutir tant en la pròpia salut com en la dels altres.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 6.** Adoptar hàbits sobre alimentació, activitat física i descans amb coneixements científics, per aconseguir el benestar físic.
- **Competència 7.** Prendre consciència del propi cos, de les emocions i sentiments propis i aliens, per aconseguir l'equilibri emocional i afavorir la convivència.

• **Competència 8.** Prendre decisions sobre higiene i salut amb coneixements científics per a la prevenció i el guariment de malalties.

Continguts clau:

- Educació per a la salut.
- Organització social.
- Educació emocional.
- Globalització, diferenciació i alteritat.
- Principis i valors democràtics.

Dimensió tecnologia i vida quotidiana

Vivim en un món en què la tecnologia ha assolit un desenvolupament continu i vertiginós. Els avenços científics han introduït nous materials i aparells que utilitzem tant en la vida quotidiana com en els entorns més especialitzats. Aquestes novetats tecnològiques provoquen unes modificacions en els comportaments i en les estructures socials que fan imprescindible que qualsevol persona sigui competent a l'hora d'adaptar-se al seu ús.

L'anàlisi dels materials i el coneixement dels aparells a partir de la seva manipulació així com el disseny de màquines simples o d'elements de robòtica seran les eines amb què els alumnes hauran d'anar construint els coneixements que els permetran respondre al repte d'aquesta societat de la informació.

Comprendre i valorar el paper de la tecnologia en el món actual permetrà tenir criteri per prendre decisions que tenen a veure amb un ús més eficient i segur dels materials i dels aparells i amb la identitat digital pròpia i aliena, de manera que es pugui lluitar de manera eficaç contra les pràctiques que amenacen la salut i la seguretat de les persones i el medi ambient.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

• **Competència 9.** Utilitzar materials de manera eficient amb coneixements científics i criteris tecnològics, per resoldre situacions quotidianes.

• **Competència 10.** Dissenyar màquines simples i utilitzar aparells de la vida quotidiana de forma segura i eficient.

Continguts clau:

- Biodiversitat i sostenibilitat.
- Educació per a la seguretat.
- Fases d'una investigació.
- Sistema físic.
- Sistema material.
- Canvi i continuïtat.

Dimensió ciutadania

La ciutadania és la condició i el dret que ostenten les persones que pertanyen a una comunitat política. En el nostre entorn aquesta condició s'obté en la seva plenitud en arribar a la majoria d'edat, però ja des de la infància l'ésser humà, en la seva vida quotidiana, és subjecte de drets i obligacions.

L'escola contribueix a l'adquisició d'uns hàbits de convivència i a l'aprenentatge dels coneixements que crearan el ciutadà responsable del futur. L'àmbit escolar és un àmbit imprescindible per a l'assoliment d'aquest objectiu pel fet que l'alumne hi conviu amb altres membres de la comunitat, tant els de la seva edat com els adults, perquè hi roman una part importantíssima del seu temps i perquè li ofereix la possibilitat pràctica de participació en la vida col·lectiva més enllà dels aprenentatges teòrics.

Els continguts d'aquesta dimensió han de dur l'alumne a identificar-se amb els valors positius del sistema democràtic, de la llibertat, la igualtat i la justícia, a relacionar-se amb els altres amb respecte i tolerància i a implicar-se progressivament en la cosa pública. Al mateix temps l'alumne s'inicia en la reclamació dels seus drets i l'exercici de les seves obligacions.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 11.** Adoptar hàbits sobre l'adquisició i ús de béns i serveis, amb coneixements científics i socials per esdevenir un consumidor responsable.
- **Competència 12.** Participar en la vida col·lectiva a partir de valors democràtics, per millorar la convivència i per afavorir un entorn més just i solidari.
- **Competència 13.** Valorar el sistema democràtic partint del coneixement dels sistemes polítics per esdevenir futurs ciutadans crítics.

Continguts clau:

- Biodiversitat i sostenibilitat.
- Consum responsable.
- Economia i sostenibilitat.
- Ecosistema i paisatge.
- Organització social.
- Sistema físic.
- Globalització, diferenciació i alteritat.
- Principis i valors democràtics.
- Organització política.
- Problemes socials rellevants.

Continguts i criteris d'avaluació

Els continguts d'aquest àmbit s'estructuren en tres grans apartats, el de continguts comuns i els dos específics que fan referència al coneixement de les ciències socials i al coneixement de les ciències naturals.

Continguts comuns de l'àmbit de coneixement del medi

Aquest apartat integra coneixements, procediments i actituds diversos, comuns per a tot l'àmbit de coneixement del medi.

Per a l'adquisició dels continguts caldrà partir de la curiositat que desperta en l'infant l'observació dels fets i fenòmens que l'envolten i que provoca la formulació de preguntes. Per trobar respostes caldrà fer un treball cooperatiu de cerca rigorosa, a partir de l'experimentació, la investigació en fonts primàries i secundàries, la lectura de textos científics... que donarà arguments i suport a les propostes d'actuació.

El professorat haurà de triar els continguts concrets que, depenent de l'entorn, facilitin que l'alumnat utilitzi eines útils per interpretar els fenòmens i problemes més rellevants i tingui marcs de referència per aproximar-se a la comprensió del món. Aquesta aproximació no es pot restringir al marc espacial de la localitat, comarca o país, sinó que ha de poder abastar la informació a la qual es té accés a través dels recursos digitals i els mitjans de comunicació.

Continguts comuns cicle inicial (1r i 2n)

- Realització d'un treball d'investigació a partir del plantejament de qüestions i problemes rellevants de l'entorn, mitjançant el treball cooperatiu i a partir de l'experimentació i l'ús de diferents fonts d'informació i de les tecnologies digitals (programes específics, simulacions...).
- Plantejament de preguntes a partir d'observacions.
- Ús de taules simples per recollir dades i comparar-les.
- Justificació oral i escrita de les propostes de solució del treball d'investigació.
- Comunicació de les informacions obtingudes utilitzant diferents llenguatges.

Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)

1. Col·laborar en les tasques del treball en grup, contrastant i valorant les explicacions dels altres i les pròpies amb respecte.
2. Plantejar-se interrogants sobre determinats fets i fenòmens, utilitzant estratègies de cerca de dades i comunicar els resultats de la recerca oralment i/o gràficament.

Continguts comuns cicle mitjà (3r i 4t)

- Realització d'un treball d'investigació a partir del plantejament de qüestions i problemes rellevants de l'entorn, mitjançant el treball cooperatiu i a partir de l'experimentació i l'ús de diferents fonts d'informació i de les tecnologies digitals (programes específics, simulacions...).
- Cerca i contrast d'informació en diferents suports (textos científics, imatges, gràfics, mapes, plànols...).
- Argumentació oral i escrita de les propostes de solució del treball d'investigació.
- Comunicació de les informacions obtingudes utilitzant diferents llenguatges.
- Utilització dels mecanismes de la participació activa, la cooperació i el diàleg en la construcció de tasques comunes i en la resolució de conflictes.

Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

1. Plantejar-se interrogants sobre determinats fets i fenòmens, obtenir informació rellevant per mitjà de l'observació sistemàtica directa i indirecta i del recull de dades amb els mitjans i fonts adequats i comunicar els resultats de la recerca oralment, gràficament i per escrit.
2. Mostrar iniciativa i creativitat en la realització d'un treball d'investigació sobre un tema rellevant de l'entorn, utilitzant els recursos digitals de forma eficient.
3. Valorar el treball en grup mostrant actitud de cooperació i participació responsable, acceptant les diferències amb respecte i tolerància envers les idees i aportacions dels altres en els diàlegs i els debats.

Continguts comuns cicle superior (5è i 6è)

- Realització d'un treball d'investigació a partir del plantejament de qüestions i problemes rellevants de l'entorn, mitjançant el treball cooperatiu i a partir de l'experimentació i l'ús de diferents fonts d'informació i de les tecnologies digitals (programes específics, simulacions...).
- Argumentació oral i escrita de les propostes de solució del treball d'investigació.
- Comunicació de les informacions obtingudes utilitzant diferents llenguatges.
- Elaboració d'un informe per comunicar el procés i els resultats.
- Estratègies per al treball en xarxa.

Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)

1. Mostrar iniciativa i creativitat en la realització d'un treball d'investigació.
2. Plantejar-se interrogants sobre determinats problemes socialment rellevants. Valorar la relació de proximitat que proporcionen les tecnologies digitals amb altres llocs del planeta.

3. Obtenir informació i recollir dades a partir de l'observació directa i indirecta utilitzant diferents tipus de fonts documentals (textuals, patrimonials, orals) i experimentals.
4. Interpretar i comunicar els resultats de la recerca oralment, gràficament i per escrit.
5. Trobar estratègies que millorin el treball cooperatiu a partir de l'anàlisi de les actuacions pròpies i la dels altres.

Continguts específics de l'àrea de coneixement del medi natural

Els continguts de l'àrea s'organitzen en cinc blocs:

- Iniciació a l'activitat científica.
- El món dels éssers vius.
- Les persones i la salut.
- Matèria i energia.
- Entorn, tecnologia i societat.

Els continguts del medi natural procedeixen de diverses disciplines científiques, com són la biologia, la física, la geologia i la química, així com de la tecnologia. Aquests coneixements han de permetre a l'alumnat d'educació primària fer-se preguntes sobre fenòmens del món natural i sobre els efectes de l'activitat humana sobre el medi, i elaborar explicacions racionals que tinguin en compte les observacions i orientin la seva actuació.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi natural cicle inicial (1r i 2n)

Iniciació a l'activitat científica

- Exploració d'aspectes de l'entorn a partir d'una qüestió rellevant.
- Utilització de les tecnologies digitals per cercar i seleccionar informació i simular processos científics.
- Comunicació oral de les observacions realitzades utilitzant diferents llenguatges.
- Utilització de material i tècniques específiques de laboratori tenint en compte les normes d'ús i de seguretat.
- Neteja, ordre, manteniment i estalvi dels materials i l'instrumental.

El món dels éssers vius

- Observació, utilitzant mètodes directes i indirectes, d'organismes i d'objectes inerts, per identificar-ne les diferències.
- Caracterització dels éssers vius per la seva capacitat de realitzar les funcions bàsiques: nutrició, reproducció i relació.

- Observació a ull nu d'un organisme en el seu medi natural o reproduint el medi a l'aula.
- Animals i plantes de l'entorn. Classificació segons diferents criteris observables.
- Responsabilitat envers els animals domèstics i plantes.
- Característiques i comportaments d'animals i plantes per adaptar-se al medi.

Les persones i la salut

- Caracterització de l'ésser humà com a ésser viu.
- Identificació de les principals parts del cos.
- Diferències i semblances, canvi i continuïtat entre persones.
- Nutrició: relació amb el creixement, recanvi i manteniment de la vida.
- Parts del cos que permeten la relació amb el medi.
- Malalties principals relacionades amb els òrgans dels sentits.
- Percepció de la llum i el so.
- Diferents tipus d'aliments.
- Valoració d'una alimentació sana i variada.
- Valoració i justificació de la necessitat de la higiene i del descans personal.
- Valoració del bon ús del temps de lleure.
- Expressió raonada de sensacions personals i respecte davant les opinions dels altres.

Matèria i energia

- Observació i descripció d'interaccions que produeixen canvis en un sistema.
- Observació, descripció i classificació de materials en funció d'algunes propietats tot relacionant-les amb els seus usos.
- Distinció entre objectes d'un sol tipus de material o de diferents.
- Reducció, reutilització i reciclatge de residus. Criteris de separació i selecció.
- Experimentació de la transmissió de la llum en els diferents medis.
- Valoració de la contaminació lumínica.

Entorn, tecnologia i societat

- Observació del funcionament d'aparells habituals de casa i de l'escola, de les parts que els componen i reconeixement de l'energia que utilitzen.
- Utilització de peces modulares per a la construcció d'estructures senzilles, com una primera aproximació a la robòtica educativa.
- Cura de les eines i dels materials.

- Muntatge i desmuntatge de joguines i identificació de les parts que componen alguns objectes.
- Elements que poden ocasionar riscs.

Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)

1. Observar l'entorn i identificar relacions senzilles entre els elements que en formen part, distingint els elements humanitzats i els naturals. Valorar la importància de respectar i protegir el medi.
2. Distingir éssers vius i objectes inerts i relacionar característiques (nutrició, relació, reproducció) d'animals i plantes propers amb la seva identificació com a éssers vius.
3. Reconèixer i classificar amb criteris elementals els éssers vius de l'entorn i identificar algunes relacions que estableixen amb el medi, utilitzant els instruments adequats i mostrant una actitud de respecte per la natura i pel material.
4. Reconèixer les principals parts del cos humà i relacionar-les amb la seva funció i amb els canvis físics que es produeixen al llarg de la vida. Identificar semblances i diferències entre les persones i valorar la seva diversitat física.
5. Valorar positivament la relació entre la salut i el benestar de la persona i la pràctica de determinats hàbits associats a la higiene, l'alimentació variada i equilibrada, l'exercici físic i el descans.
6. Observar i identificar les propietats d'alguns materials i relacionar-les amb els seus usos fent-se preguntes que permetin obtenir informacions rellevants. Resoldre situacions quotidianes vers la reducció, reaprofitament i reciclatge dels materials.
7. Desmuntar i tornar a muntar objectes senzills i joguines, diferenciar els diferents components, manipulant-los amb precaució i descriure algunes característiques del seu funcionament.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi natural cicle mitjà (3r i 4t)

Iniciació a l'activitat científica

- Interès per l'observació i la generació de preguntes científiques, així com per la construcció de respostes coherents amb el coneixement científic.
- Disseny i realització de treballs experimentals. Anàlisi i comunicació dels resultats.
- Neteja, ordre, manteniment i estalvi dels materials i l'instrumental.
- Ús de les funcions del maquinari específic de ciències (sensors, càmera estereomicroscòpica).
- Utilització de materials i tècniques específiques del laboratori tenint en compte les normes d'ús i de seguretat.

El món dels éssers vius

- Caracterització de la funció de nutrició en els animals i plantes.
- Caracterització de la funció de reproducció a partir de l'observació d'animals i plantes.

- Caracterització de la funció de relació a partir de l'observació d'animals i plantes i relacionant aquests amb els seus hàbitats.
- Classificació dels diferents grups d'animals i plantes de l'entorn proper. Ús de claus dicotòmiques senzilles.
- Interès per l'observació, cura i protecció d'animals i plantes de l'entorn proper, i prevenció dels possibles riscos.
- Activitats econòmiques relacionades amb la cria d'animals i el cultiu de plantes.

Les persones i la salut

- Morfologia externa del cos.
- Sistemes que participen en la funció de relació: locomotor i nerviós.
- Aparells que intervenen en la funció de nutrició de l'ésser humà (aparells respiratori, digestiu, circulatori i excretor) i relació entre ells.
- Principals malalties relacionades amb la funció de nutrició i de relació.
- Hàbits d'higiene, de descans i d'exercici físic que afavoreixen una vida saludable.
- Caracterització de l'alimentació variada i equilibrada com a bàsica per a una vida saludable.
- Identificació de missatges publicitaris i pràctiques que afavoreixen o no el bon desenvolupament personal i la salut.
- Avenços de la ciència en l'alimentació i la salut.
- Expressió de sensacions i emocions personals.
- Respecte davant de les sensacions i emocions dels altres.
- Formulació de propostes d'activitats creatives per a la gestió dels temps de lleure, individual i col·lectiu.

Matèria i energia

- Mesura, comparació i ordenació de propietats dels materials: longitud, massa, capacitat i temperatura.
- Conservació de la massa i volum amb els canvis de forma.
- Fonts d'energia i cadenes energètiques relacionades amb canvis observats a la vida quotidiana.
- Ús responsable de les fonts d'energia.
- Plantejament de preguntes, observació i experimentació sobre magnetisme.
- Experimentació de la transmissió del so en els diferents medis.
- Valoració del soroll i la contaminació acústica.
- Experimentació dels canvis d'estat en l'aigua i la seva reversibilitat.

- Relació del cicle natural i humà de l'aigua.
- Ús responsable de l'aigua.
- Reducció, reutilització i reciclatge de residus. Criteris de separació i selecció.

Entorn, tecnologia i societat

- Fonts d'energia amb què funcionen algunes màquines.
- Funcionament d'alguns operadors mecànics: eix, roda, politja, pla inclinat, engranatges i altres.
- Utilització d'operadors mecànics per a la construcció d'estructures senzilles com ara elements de robòtica educativa.
- Eines, màquines i fonts d'energia utilitzades en diferents èpoques històriques: relació amb les condicions de vida i de treball.

Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

1. Reconèixer i explicar, recollint dades i utilitzant aparells de mesura, les relacions entre alguns factors del medi físic i les formes de vida i activitats humanes, i mostrar una actitud de respecte pel medi.
2. Classificar animals i plantes de l'entorn proper i reconèixer les característiques bàsiques d'acord amb criteris científics.
3. Identificar les parts del cos que permeten el moviment, relacionar-les amb altres òrgans i comprendre el funcionament del cos humà des d'un sentit global. Relacionar la nutrició amb l'obtenció d'energia i el creixement.
4. Valorar positivament la pràctica de determinats hàbits associats a la higiene, l'alimentació, l'exercici físic i el descans com a hàbits saludables que és recomanable mantenir, tot discernint les activitats que perjudiquen la salut.
5. Saber muntar, desmuntar i utilitzar algunes màquines senzilles, analitzant el seu funcionament, posant atenció especial a l'energia que utilitzen. Valorar la importància de fer un ús responsable de les fonts d'energia.
6. Observar i identificar les propietats d'alguns materials i relacionar-los amb els seus usos fent-se preguntes que permetin obtenir informacions rellevants.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi natural cicle superior (5è i 6è)

Iniciació a l'activitat científica

- Realització d'un treball d'investigació a partir del plantejament de qüestions i problemes rellevants de l'entorn, mitjançant el treball cooperatiu i a partir de l'experimentació i l'ús de diferents fonts d'informació.
- Argumentació oral i escrita de les propostes de solució del treball d'investigació.
- Utilització de material i tècniques específiques de laboratori.

- Cerca i contrast d'informació en diferents suports (lectura de textos científics, d'imatges, gràfics...).
- Planificació d'experiències per comprovar propietats dels materials i el seu comportament.
- Neteja, ordre, manteniment i estalvi dels materials i l'instrumental.
- Utilització de la lupa binocular per a l'observació de petits organismes o part d'ells.
- Ús del microscopi per a l'observació d'alguns microorganismes.
- Instruments i objectes d'ús habitual al laboratori: coneixement i utilització.
- Normes de seguretat en el laboratori: coneixement i aplicació.

El món dels éssers vius

- Relació entre funcions vitals i estructura d'alguns animals, plantes i fongs.
- Criteris per a l'observació científica d'éssers viu.
- Claus i guies per a la classificació d'organismes.
- Reconeixement dels microorganismes com a altres formes de vida.
- Valoració de la intervenció dels microorganismes en alguns processos quotidians.
- Observació i descripció d'alguns éssers vius i de la seva interacció amb el medi.
- Relació entre funcions vitals i estructura d'alguns animals, plantes i fongs.

Les persones i la salut

- Visió integrada dels aparells i sistemes que possibiliten les funcions dels cos humà.
- Canvis que comporta el creixement en el desenvolupament físic, personal i relacional.
- Funcions de reproducció i relació en els éssers humans i òrgans, aparells i sistemes que hi interveuen.
- Reconeixement de la dimensió afectiva de la sexualitat i d'algunes malalties relacionades amb la funció de reproducció.
- Valoració crítica dels comportaments individuals que afecten la salut dels altres i la pròpia.
- Riscos del consum de tabac i alcohol.
- Hàbits d'higiene i estils de vida saludables.
- Actuacions de primers auxilis per ajudar-se i ajudar els altres.
- Coneixement i valoració dels avenços de la ciència en l'alimentació i la salut.
- Expressió raonada de les valoracions pròpies i contrast amb les valoracions dels altres sobre decisions que afavoreixen un comportament responsable i saludable.

Matèria i energia

- Mesura i comparació de masses i volums de materials diversos.

- Observació, experimentació i descripció de materials amb diferents densitats.
- Anàlisi dels efectes d'una força o diferents forces sobre un objecte. Aplicació a l'estudi de màquines simples que s'utilitzen habitualment a l'escola o a casa.
- Fonts d'energia més utilitzades en la societat.
- Diferenciació entre energies renovables i no renovables.
- Planificació i realització d'experiències sobre el comportament de materials davant de la llum, el so, la calor, la humitat i l'electricitat.
- Propietats dels diferents materials d'una mescla relacionant-les amb l'ús de diferents tècniques de separació de substàncies: imantació, filtració, decantació, evaporació i destil·lació.
- Propietats de l'aigua com a dissolvent.
- Canvis químics en relació amb fenòmens quotidians: combustions, oxidacions i fermentacions. Aplicació a la prevenció del foc i obtenció de compost.
- Reducció, reutilització i reciclatge de residus. Criteris de separació i selecció.

Entorn, tecnologia i societat

- Valoració de l'impacte del desenvolupament tecnològic en les condicions de vida i en el treball.
- Components d'un circuit elèctric.
- Disseny i construcció de circuits elèctrics senzills.
- Valoració de la importància d'adoptar comportaments que minimitzin el consum elèctric.
- Avenços, productes i materials que intervenen en el progrés de la societat.

Criteris d'avaluació cycle superior (5è i 6è)

1. Analitzar alguns dels usos que es fan dels recursos naturals i de les fonts d'energia, així com algunes conseqüències dels usos inadequats.
2. Reconèixer i explicar la presència ubiqua dels microorganismes en el medi.
3. Relacionar l'estructura d'un ésser viu amb les funcions que realitza. Identificar els principals òrgans del cos humà i les funcions que realitzen tot relacionant l'adequat funcionament del cos amb determinats hàbits de salut. Conèixer les repercussions dels hàbits incorrectes sobre la salut.
4. Planificar i portar a terme experiències senzilles sobre alguns fenòmens físics i químics de la matèria: plantejar-se hipòtesis, seleccionar el material necessari, registrar els resultats i comunicar les conclusions, amb diferents llenguatges per mitjans convencionals i amb l'ús de les TAC.
5. Planificar i realitzar projectes de construcció d'alguns objectes, maquetes i aparells senzills, seleccionant els materials pertinents, demostrant responsabilitat en les tasques individuals i actitud cooperativa per al treball en grup i vetllant per la pròpia seguretat i la dels altres.

Continguts específics de l'àrea de coneixement del medi social i cultural

Els continguts de l'àrea s'organitzen en tres blocs:

- El món que ens envolta.
- Persones, cultures i societats.
- Canvis i continuïtats en el temps.

Els continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural procedeixen fonamentalment de la geografia, de la història i de l'economia. Aquestes disciplines han de permetre als alumnes de primària situar-se en l'espai i en el temps i adquirir els instruments conceptuals i procedimentals necessaris per comprendre el món on viuen i contribuir a la seva millora.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural cicle inicial (1r i 2n)

El món que ens envolta

- Observació d'elements i fenòmens naturals.
- Comunicació de les observacions utilitzant formes de representació bàsiques.
- Orientació mitjançant l'observació d'elements naturals i humanitzats de l'entorn.

Persones, cultures i societats

- Organització social propera a l'alumnat: família, amics, escola, barri, localitat...
- Participació i coresponsabilitat en les tasques de la vida domèstica, escolar i social. Superació d'estereotips sexistes.
- Elements característics de l'entorn, els serveis i els espais comuns. Valoració de la responsabilitat personal en el seu ús.
- Formes d'organització de l'escola i de l'entorn proper.
- Valoració la importància de la convivència.
- Reconeixement dels drets i deures de les persones del grup, així com la importància del diàleg en la resolució de conflictes.
- Manifestacions culturals de l'entorn. Valoració de la seva diversitat i riquesa.
- Procedència geogràfica i activitat econòmica dels avantpassats propers.
- Mesures que contribueixen a la seguretat personal i digital.

Canvis i continuïtats en el temps

- Observació dels canvis en les persones al llarg del temps. Etapes de la vida.
- Ús de fonts orals, documentals i materials per reconstruir la pròpia història.

- Ús de les nocions bàsiques de temps (abans/després, passat/present/futur, durada).
- Ús de les unitats de mesura bàsiques (dia, setmana, mes i any).
- Canvis i continuïtats en fets quotidians de la pròpia experiència i en elements del patrimoni.

Criteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)

1. Observar l'entorn i identificar relacions senzilles entre els elements que en formen part, distingint els elements humanitzats i els naturals. Valorar la importància de respectar i protegir el medi.
2. Conèixer alguns valors fonamentals de la convivència democràtica, especialment aplicats a l'escola i la necessitat de respectar les normes bàsiques com a ciutadans i ciutadanes.
3. Reconèixer, identificar i posar exemples de les responsabilitats i de les tasques que desenvolupen les persones a l'entorn, superant els estereotips sexistes.
4. Valorar el paper de les famílies i descriure alguns aspectes de la vida personal i familiar. Ordenar temporalment alguns fets rellevants. Descriure altres fets quotidians i elements patrimonials aplicant nocions temporals bàsiques.
5. Utilitzar croquis, així com referents d'orientació espacial per situar-se en l'entorn, localitzar determinats elements i desplaçar-se.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural cicle mitjà (3r i 4t)

El món que ens envolta

- Sistema Sol-Terra-Lluna.
- Relacions entre els moviments de rotació i translació de la Terra, el dia i la nit i les estacions.
- Relació entre la posició del Sol i les ombres.
- Mesura de la temperatura, direcció i velocitat del vent i quantitat de precipitació.
- Registre, representació gràfica i interpretació de dades meteorològiques bàsiques.
- Formes de relleu i accidents geogràfics.
- Localització de les formes de relleu i accidents geogràfics més rellevants de l'entorn.
- Ús i elaboració de plànols i mapes senzills del poble, barri o ciutat.
- Aplicació de tècniques d'orientació.
- Relació de les principals característiques del clima de l'entorn amb les varietats climàtiques de Catalunya. Comparació amb altres climes.
- Observació i descripció de diferents tipus de paisatge de l'entorn proper i llunyà.

- Reconeixement dels elements naturals i humanitzats i de l'impacte de l'activitat humana en el paisatge.
- Identificació i disseny d'actuacions responsables orientades a l'ús sostenible de l'entorn.

Persones, cultures i societats

- Elements bàsics de l'estructura econòmica i de l'organització social, política i administrativa dels municipis i les comarques.
- Valoració de la diversitat social, cultural i de gènere i respecte per les diferències.
- Identificació de les manifestacions culturals com a elements de cohesió social.
- Identificació i descripció d'alguns trets demogràfics i econòmics de l'entorn a partir de l'observació directa de l'entorn proper i de dades i representacions gràfiques.
- Anàlisi i comparació de dades d'entorns rurals i urbans.
- Anàlisi de missatges publicitaris i valoració de la seva incidència en la presa de decisions de la vida quotidiana.
- Desenvolupament d'actituds de consum responsable.
- Reconeixement de situacions relatives a la mobilitat viària que poden comportar risc.
- Mesures que contribueixen a la seguretat personal i digital.
- Nocions bàsiques per a la cura d'un mateix i de les persones de l'entorn.

Canvis i continuïtats en el temps

- Identificació dels canvis en les persones al llarg del temps i de les diferents etapes personals.
- Ús de tècniques de registre i representació de la història pròpia i del passat familiar proper.
- Ús de fonts històriques diverses per obtenir informació i evidenciar els canvis i continuïtats al llarg del temps d'aspectes de la vida quotidiana i de l'entorn proper.
- Ús d'unitats de mesura temporal i aplicació de les nocions de canvi i continuïtat.
- Anàlisi de l'evolució d'alguns aspectes de la vida quotidiana al llarg del temps: ús d'unitats de mesura temporal i aplicació de les nocions de canvi i continuïtat.
- Anàlisi diacrònica i sincrònica de l'evolució d'alguns aspectes de la vida quotidiana (habitatge, vestit, utilitatge...) al llarg del temps i comparant diverses cultures.
- Identificació del paper dels homes i les dones, individualment i col·lectiva, en la història.
- Descoberta i valoració del patrimoni comarcal, social i cultural.
- Aplicació de nocions de canvi i continuïtat en els paisatges.

Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

1. Reconèixer i explicar, recollint dades i utilitzant aparells de mesura, les relacions entre alguns factors del medi físic i les formes de vida i activitats humanes i mostrar una actitud de respecte pel medi.
2. Analitzar i descriure elements naturals i humanitzats del paisatge de l'entorn proper i establir comparacions amb altres tipus de paisatges.
3. Utilitzar plànols i mapes, així com mecanismes d'orientació espacial per situar-se en l'entorn, localitzar determinats elements i desplaçar-se.
4. Conèixer i valorar el funcionament bàsic de les institucions municipals i comarcals i els mecanismes democràtics de participació, utilitzant-los per participar activament al centre escolar.
5. Descriure alguns trets demogràfics i econòmics de l'entorn, identificar algunes manifestacions culturals, valorar la seva diversitat i riquesa, i localitzar elements del patrimoni comarcal natural i cultural.
6. Analitzar les situacions que poden comportar risc a nivell viari i proposar mesures de prevenció.
7. Aplicar nocions de canvi i continuïtat a alguns aspectes de la vida quotidiana de les societats humanes i situar alguns fets històrics rellevants, d'acord amb els criteris de successió i duració temporals. Utilitzar fonts documentals i patrimonials per justificar aquests canvis i continuïtats.
8. Identificar alguns dels usos que es fan dels recursos naturals i algunes de les conseqüències que se'n deriven. Analitzar l'impacte d'algunes activitats humanes sobre els recursos i en particular sobre l'aigua.

Continguts de l'àrea de coneixement del medi social i cultural cicle superior (5è i 6è)

El món que ens envolta

- La Terra, planeta del sistema solar.
- Lectura i interpretació de dades del temps atmosfèric en diferents representacions.
- Identificació de la relació entre clima, vegetació i relleu.
- Principals riscos mediambientals relacionats amb el clima.
- Identificació i localització de les principals unitats de relleu i la hidrografia de Catalunya, d'Espanya i del món.
- Utilització i interpretació de diferents representacions cartogràfiques (plànols, fotos aèries, croquis...), en diferents suports, per localitzar elements importants del medi físic.
- Reconeixement dels usos socials d'algunes roques i minerals.
- Anàlisi dels elements naturals i antròpics que influeixen en la configuració del paisatge.
- Identificació d'alguns fenòmens naturals: els terratrèmols i les avingudes d'aigua.
- Valoració d'actuacions que contribueixen a la protecció del medi.

Persones, cultures i societats

- Participació activa a l'escola com a aprenentatge per a la vida en democràcia.
- Reconeixement de la diversitat d'opinions.
- Ús de diferents canals per a l'intercanvi d'opinions i difusió d'informacions.
- Organització territorial de Catalunya, Espanya i Europa.
- Principals institucions democràtiques i organitzacions polítiques.
- Valoració del paper de les administracions en la garantia dels serveis públics.
- Reconeixement i valoració de la diversitat cultural i lingüística de Catalunya i d'Espanya.
- Coneixement dels símbols que identifiquen Catalunya en el marc europeu.
- Valoració dels drets i deures ciutadans i del paper individual i col·lectiu en la construcció d'un món més just i equitatiu.
- Valoració de la necessitat d'un compromís per a la resolució de problemàtiques socials.
- Rebuig dels estereotips i prejudicis, així com de les situacions d'injustícia i discriminació, per raons de gènere, orientació afectiva, origen i creences, desenvolupant sentiments d'empatia i respecte amb els altres.
- Observació, identificació i descripció d'alguns trets demogràfics, econòmics i culturals i religiosos de la societat catalana i espanyola.
- Trets principals de l'espai geogràfic mundial relatius als moviments migratoris i la globalització. El diàleg entre cultures i religions.
- Activitats econòmiques del territori i sectors de producció. Tipus d'empresa i la seva organització.
- Valoració de la influència de les vies de comunicació i transport en el desenvolupament de l'economia del territori.
- Valoració de la viabilitat d'una idea emprenedora per mitjà del treball cooperatiu i utilitzant diferents fonts d'informació.
- Interpretació de la realitat a través dels mitjans de comunicació.
- Anàlisi crítica de la influència de la publicitat sobre els hàbits de consum.
- Consum responsable i valoració de l'ús del diner.
- Identitat digital. Gestió de la privacitat de les dades.
- Mesures que contribueixen a la seguretat personal i digital.
- Nocions bàsiques per a la cura d'un mateix i de les persones de l'entorn.
- Prevenció de la violència masclista i de qualsevol fanatisme.

Canvis i continuïtats en el temps

- Comprensió del temps cronològic: identificació de la durada, simultaneïtat i successió d'esdeveniments històrics.
- Ús de representacions gràfiques per situar fets i etapes de l'evolució històrica.
- Ús de diferents fonts històriques (orals, documentals, materials) per contrastar informacions sobre un mateix esdeveniment i obtenir elements per explicar les accions humanes.
- Valoració de la pròpia història personal i col·lectiva per a la comprensió del passat i del present i la construcció del futur.
- Valoració de l'intercanvi intergeneracional d'experiències.
- Anàlisi del paper de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història al llarg del temps i valoració de la seva aportació al patrimoni i a la cultura.
- Anàlisi de l'evolució d'algun element patrimonial de l'entorn proper mostrant-hi respecte.
- Caracterització de les formes de vida prehistòriques.
- Romanització a la península Ibèrica. Fets bàsics de l'edat antiga al territori actual de Catalunya.
- Trets bàsics de l'estructura social, política i econòmica de l'edat mitjana a la península Ibèrica en el marc de l'Europa feudal. Naixement i expansió de la Catalunya medieval.
- Trets bàsics de l'estructura social, política i econòmica de l'edat moderna a la península Ibèrica. L'època dels descobriments. Catalunya dins la monarquia hispànica.
- L'època de les revolucions polítiques i econòmiques a Espanya i Europa (segles XVIII i XIX). La revolució industrial a Catalunya.
- El món contemporani. Anàlisi dels fets bàsics de la història de Catalunya, Espanya i el món al llarg dels segles XX i XXI per comprendre la societat actual.
- Estudi de diferents avenços tecnològics i científics. La seva repercussió en el món contemporani.

Criteris d'avaluació cycle superior (5è i 6è)

1. Analitzar els elements físics i humanitzats dels paisatges i dels principals factors de canvi produïts per processos naturals i per l'activitat humana al llarg del temps. Reconèixer la diversitat de paisatges de Catalunya i Espanya i la necessitat de preservar la riquesa paisatgística i patrimonial.
2. Valorar, entre d'altres recursos, l'aigua com un bé escàs, i conèixer maneres diferents de prevenir o reduir l'impacte de les activitats humanes sobre el medi.
3. Utilitzar plànols i mapes a diferents escales interpretant els diferents signes convencionals, així com fotografies aèries. Elaborar croquis i plànols senzills com a mitjà per analitzar elements del territori i comunicar els resultats de les observacions i interpretacions.
4. Conèixer, analitzar i valorar els mecanismes de funcionament i de participació de les societats demo-

cràtiques, aplicats als òrgans de govern de diferents institucions, assumint responsabilitats en el si del marc escolar.

5. Reconèixer i respectar la diversitat de manifestacions culturals de l'entorn, de Catalunya i Espanya. Identificar les normes de convivència dels grups i respectar els drets i deures fonamentals de les persones.
6. Identificar, descriure i analitzar processos de canvi i transformació socials, culturals, econòmics i tecnològics en l'entorn, en especial, els canvis provocats per la globalització, identificant i valorant algunes de les causes de les desigualtats en el món actual.
7. Utilitzar diferents tipus de fonts documentals (textuals, patrimonials, orals) i arqueològiques per obtenir informació sobre els trets significatius de la societat d'èpoques passades, situant els fets en línies de temps.
8. Valorar la viabilitat d'un projecte empenedor relacionat amb un tema rellevant de l'entorn, utilitzant els recursos digitals de forma eficient.

Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa

Orientacions metodològiques

A l'educació primària els nens estan habitualment interessats per molts fets que succeeixen al seu entorn i la metodologia per ajudar-los en l'aprenentatge dels continguts de l'àmbit de coneixement del medi hauria de partir de l'anàlisi d'aquest tipus de situacions que els motiven, per tal d'estimular-los inicialment a plantejar-se preguntes rellevants i a expressar els seus punts de vista.

La transformació d'aquestes idees inicials en d'altres que estiguin més fonamentades en els coneixements actuals de les diferents disciplines de l'àmbit requereix un treball que afavoreixi la seva evolució al llarg dels cursos. Els models interpretatius generats per les ciències implicades tenen un elevat nivell d'abstracció i el seu aprenentatge requereix un ensenyament que parteixi de l'anàlisi de diverses situacions contextualitzades en base al treball en diferents cursos i en una seqüència en espiral.

Per a la selecció d'aquestes situacions s'ha de buscar l'equilibri entre les realitats locals, catalana i espanyola i global i entre els temps més allunyats i els més propers tant en el passat com en el futur i, a partir d'aquestes, promoure l'observació i la cerca de dades. S'ha de potenciar el coneixement directe de la realitat a l'hora d'estudiar els fenòmens, els objectes tecnològics, el propi territori o el passat que tenim present i privilegiar la identificació d'evidències que confirmen o posin en dubte les idees expressades, així com la lectura de textos i imatges que es troben en diferents suports i formats, que permetin accedir a informacions i coneixements distants en el temps i en l'espai.

En el procés d'aprendre també serà important el temps dedicat a ensenyar l'alumnat a prendre consciència dels propis aprenentatges, a estructurar-los i a sintetitzar-los de manera que els puguin recordar quan els necessitin i, finalment, el dedicat al treball de les actituds i les habilitats que capacitin els nens per actuar, tenint en compte el seu nivell i els coneixements apresos, en la promoció d'una forma de vida saludable i d'un ús sostenible del medi i, en general, en situacions de participació ciutadana i de defensa dels drets humans.

Tot això comporta, a més, un treball de tipus cooperatiu en petits grups que doni ocasió al desenvolupament d'actituds i habilitats relacionades amb l'expressió i l'escolta, el consens, l'autoavaluació i la coavaluació. L'elaboració d'escrits, gràfics, maquetes, mapes conceptuals, dibuixos, esquemes, exposicions orals... que recullin les diferents idees, observacions o resums possibilita introduir rigor i precisió en les reflexions i facilita la seva millora a partir d'activitats d'avaluació mútua. Convindrà sovint realitzar aquests escrits utilitzant recursos digitals.

Les TAC esdevenen un instrument rellevant en l'ensenyament i aprenentatge de les ciències, des de l'observació inicial fins a la realització i valoració final de la tasca. A partir de visualitzadors i sensors es poden observar i mesurar fenòmens reals, transferir les dades a l'ordinador per organitzar-les, fer-ne els gràfics corresponents i analitzar-les sense haver de fer els càlculs manualment. Amb la modelització de fenòmens i amb els simuladors, i a partir de la interacció amb els objectes, es poden fer proves virtuals.

A Internet, s'hi troben recursos d'informació, mapes virtuals, bases de dades i aplicacions per als projectes que s'han de dur a terme amb l'alumnat. Cal treballar estratègies per a la localització de la informació, l'obtenció i tractament de les dades i les habilitats d'anàlisi i de comunicació (col·laborativa, de presentació i publicació dels resultats).

Orientacions d'avaluació

L'avaluació ha d'estar dirigida fonamentalment a millorar l'aprenentatge de l'alumnat, és a dir, a subministrar informació de diferents procedències, per comprendre els punts forts i els punts febles de l'aprenentatge de l'alumnat en relació amb les competències, els objectius establerts i els continguts. D'aquesta manera, els mestres podran adaptar el programa a les necessitats reals de l'alumnat, per ajudar-los a superar els obstacles i assolir els objectius establerts.

Amb aquesta finalitat, i per estimular que els alumnes aprenguin a autoavaluar-se i a autoregular-se, s'ha de promoure una avaluació inicial de les idees prèvies i de les representacions sobre el que ells pensen que aprendran i una avaluació en el procés d'aprenentatge que incideixi especialment en la regulació de les formes d'anticipació i planificació del pensament i de l'acció.

Finalment caldrà planificar una avaluació final o sumativa, d'acord amb els criteris d'avaluació, en la qual l'alumnat haurà de demostrar haver assolit les competències, a partir de la proposta de situacions o problemes en resposta als quals hagi d'aplicar els coneixements apresos.

Caldrà deixar espais per a l'autoavaluació i la coavaluació i en el treball en equip l'avaluació haurà d'incloure tant el treball col·lectiu com les aportacions individuals.

Per a l'avaluació de les competències i els continguts d'aquesta àrea caldrà en molts casos observar l'actuació dels alumnes en entorns reals o que el simulen: caldrà aprofitar les sortides del centre o reproduir a l'escola determinats ambients (horts, aquaris...) i utilitzar en aquest sentit els recursos digitals apropiats (simuladors informàtics, mapes en format digital...).

Les pautes d'observació del mestre, les rúbriques d'autoavaluació, els qüestionaris, els dossiers personals d'aprenentatge, els mapes conceptuals, les maquetes, els dibuixos, les exposicions orals, els KPSI són, entre d'altres, eines útils d'avaluació que es poden plantejar a l'inici, durant o al final del procés de l'aprenentatge.

ÀMBIT ARTÍSTIC

Àrea d'educació artística: visual i plàstica, música i dansa

Introducció

Les manifestacions artístiques formen part del nostre entorn, incideixen en la vida de les persones i permeten espais de relació en els quals flueixen experiències, significats, emocions, idees i pensaments. L'educació artística a l'educació primària té per objectiu desenvolupar les competències perceptives i d'expressió que permetin als alumnes comprendre el seu entorn i els mons artístics i culturals i adquirir eines per comunicar-se amb els llenguatges de les arts.

L'educació artística afavoreix l'estructuració del pensament de l'alumnat en tant que contribueix a l'anàlisi de la realitat i ajuda a comprendre i a respondre, a sentir i a distingir, a pensar i a construir. L'aprenentatge de l'art, i a través de l'art, genera coneixement i transferència a altres situacions i contextos tot desenvolupant un pensament crític, obert i flexible.

L'educació artística també té una gran rellevància des d'una perspectiva social i cultural, ja que les manifestacions artístiques no són generadores només d'espais de coneixement, sinó també d'espais d'experiència i de transferència a l'entorn social que ens acull (centre escolar, barri, poble, ciutat...). L'art, per les seves característiques, permet un diàleg obert amb les altres manifestacions culturals del món.

Els objectius i els continguts de l'educació artística contribueixen al desenvolupament de les competències que permeten interpretar i representar el món: l'alumne aprèn a percebre, però també a produir a partir del coneixement i de la comprensió de si mateix i del seu entorn.

L'educació artística manté uns enllaços evidents amb l'educació física, en tant que totes dues treballen el sentit estètic i creatiu de l'expressió i comunicació corporal, de manera especial per mitjà de la dansa. La dansa ajuda l'alumnat a conèixer les seves possibilitats corporals, a respectar-se i respectar els altres i a compartir una experiència corporal transmesa per mitjà dels sentits i enriquida amb la música.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit artístic

L'alumne haurà d'assolir en acabar l'etapa les competències de l'àmbit de l'educació artística que es relacionen a continuació. Les competències es presenten agrupades en tres dimensions. Al final de cada dimensió s'enumeren uns continguts clau que contribueixen en major mesura al desenvolupament de les competències.

Dimensió percepció, comprensió i valoració

Aquesta dimensió inclou les competències que fan que una persona adopti una actitud activa i conscient davant de les realitats visuals i sonores existents a l'entorn natural i cultural. Gràcies a aquestes l'alumne comprèn i experimenta el món que l'envolta i és capaç de valorar i gaudir dels aspectes estètics que en formen part. La persona competent pot participar, així, de manera activa i creativa del patrimoni artístic i pot submergir-se en els diversos vessants de la contemporaneïtat artística.

Aquesta dimensió està integrada per quatre competències:

- **Competència 1.** Mostrar hàbits de percepció conscient de la realitat visual i sonora de l'entorn natural i cultural.
- **Competència 2.** Utilitzar elements bàsics dels llenguatges visual, corporal i musical i estratègies per comprendre i apreciar les produccions artístiques.
- **Competència 3.** Comprendre i valorar elements significatius del patrimoni artístic proper, de Catalunya i d'arreu.
- **Competència 4.** Comprendre i valorar elements significatius de la contemporaneïtat artística.

Continguts clau:

- Percepció i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic.
- Expressió de les idees, les emocions i les experiències que desvetllen les manifestacions artístiques.
- Interès pel patrimoni i les manifestacions artístiques.
- Relació entre l'art, la societat, la cultura i la religió.
- Satisfacció i emoció estètica.
- Recerca sobre qüestions relacionades amb l'art.
- Propietats dels elements que trobem presents en l'entorn i en les obres artístiques.
- Recursos, formes i possibilitats comunicatives dels diferents elements i llenguatges artístics.
- Funció i influència de les manifestacions artístiques i dels seus elements.
- Codis i terminologia utilitzats en la lectura, producció i interpretació de les obres d'art.

Dimensió interpretació i producció

Aquesta dimensió inclou les competències que permeten que una persona s'expressi, interpreti, es comuniqui i gaudeixi utilitzant els llenguatges de les arts. Amb el seu domini, l'alumne podrà compartir sentiments, idees i experiències estètiques mitjançant la realització de produccions artístiques i la interpretació d'obres musicals o escèniques.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 5.** Emprar elements bàsics del llenguatge visual amb tècniques i eines artístiques per expressar-se i comunicar-se.
- **Competència 6.** Interpretar música vocal i instrumental amb els elements i recursos bàsics del llenguatge musical.
- **Competència 7.** Emprar els elements i recursos bàsics del llenguatge escènic, per expressar-se, interpretar i comunicar-se.

Continguts clau:

- Interès, valoració i respecte pel fet artístic i per les produccions artístiques pròpies i alienes.
- Satisfacció i emoció estètica.
- Propietats dels elements que trobem presents en l'entorn i en les obres artístiques.
- Recursos, formes, possibilitats comunicatives dels diferents elements i llenguatges artístics.
- Funció i influència de les manifestacions artístiques i dels seus elements.
- Tècniques pròpies dels diferents llenguatges artístics.
- Codis i terminologia utilitzats en la lectura, producció i interpretació de les obres d'art.
- Produccions artístiques: plàstiques, musicals i corporals.
- Expressió artística d'emocions, experiències, desitjos i valoracions crítiques.
- Interpretació individual i col·lectiva musical i corporal.
- Ús de recursos digitals en l'expressió artística.
- Planificació dels processos de producció artística.

Dimensió imaginació i creativitat

Aquesta dimensió inclou les competències que es relacionen amb la imaginació i la creativitat, que són qualitats inherents al gènere humà i que es poden desenvolupar i aprendre. Per les seves característiques, les arts permeten accions d'aprenentatge i reptes artístics sense solucions preestablertes i úniques, que són una bona base per preparar individus flexibles i tolerants, qualitats fonamentals per a la vida en la societat actual.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 8.** Improvisar i crear amb els elements i recursos bàsics dels diferents llenguatges artístics.
- **Competència 9.** Dissenyar i realitzar projectes i produccions artístiques multidisciplinàries.

Continguts clau:

- Imaginació i creativitat en l'expressió i comunicació artística.
- Interès, valoració i respecte pel fet artístic i per les produccions artístiques pròpies i alienes.
- Satisfacció i emoció estètica.
- Recursos, formes, possibilitats comunicatives dels diferents elements i llenguatges artístics.
- Funció i influència de les manifestacions artístiques i dels seus elements.
- Tècniques pròpies dels diferents llenguatges artístics.

- Codis i terminologia utilitzats en la lectura, producció i interpretació de les obres d'art.
- Produccions artístiques: plàstiques, musicals i escèniques.
- Interpretació individual i col·lectiva musical i escènica.
- Expressió artística d'emocions, experiències, desitjos i valoracions crítiques.
- Ús de recursos digitals en l'expressió artística.
- Combinació de diferents llenguatges (visual, musical, escènic) en les creacions artístiques.
- Planificació dels processos de producció artística.

Continguts i criteris d'avaluació

L'experiència estètica incideix tant en el diàleg que s'experimenta amb les manifestacions artístiques i culturals, com també en la creació.

El llenguatge plàstic i el musical comparteixen aspectes relatius a la producció i la comprensió. S'inclouen en una sola àrea per permetre un enfocament globalitzat que inclogui les estretes connexions entre ambdós i per facilitar la incorporació de continguts de dansa i teatre.

Els continguts de l'àrea d'educació artística s'organitzen en dos blocs:

- Percebre i explorar.
- Interpretar i crear.

Cada un d'aquests blocs agrupen els continguts en tres apartats:

- Continguts comuns.
- Continguts d'educació visual i plàstica.
- Continguts de música i dansa.

El bloc Percebre i explorar inclou els aspectes relacionats amb el desenvolupament de capacitats de reconeixement visual, auditiu i corporal, que ajuden a entendre les diferents manifestacions artístiques, així com el coneixement i gaudi de produccions plàstiques i musicals diverses. El bloc Interpretar i crear es refereix a l'expressió d'idees i sentiments per mitjà del coneixement i l'ús de diferents codis i tècniques artístics.

Continguts cicle inicial (1r i 2n)

PERCEBRE I EXPLORAR

Continguts comuns

- Percepció i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic: els objectes, els materials, els sons...

- Expressió en diferents llenguatges de les idees, emocions i experiències que desvetllen les manifestacions artístiques i culturals.
- Interès pel coneixement del patrimoni artístic de Catalunya i el d'altres cultures.
- Interès i curiositat per descobrir, gaudir i participar de les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn: exposicions, espectacles, actuacions...
- Apreciació de les habilitats i la imaginació dels creadors.
- Valoració i respecte de les produccions d'un mateix i dels altres.
- Satisfacció i emoció per l'experiència artística.

Continguts d'educació visual i plàstica

- Característiques de les imatges fixes i seriades del món visual proper (historietes, còmics, il·lustracions, fotografies, cartells, publicitat) que provenen del camp de les arts i la cultura visual.
- Propietats dels materials, els colors, i les formes... en les imatges, els objectes i les obres artístiques.

Continguts de música i dansa

- Discriminació del so i del silenci, de les diferents qualitats del so i de la seva combinació.
- Possibilitats sonores i expressives de la veu.
- Característiques sonores de materials i objectes.
- El moviment del cos i les seves possibilitats. Adequació al so i a l'espai.
- Escolta de peces instrumentals i vocals catalanes i d'arreu de diferents autors i estils.
- Lectura d'elements musicals gràfics i corporals.

INTERPRETAR I CREAR

Continguts comuns

- Terminologia bàsica que s'empra en la pràctica i la vivència de l'expressió artística, visual, sonora i corporal.
- Interès, valoració i respecte pel fet artístic i per les produccions artístiques pròpies i alienes.
- Valoració de l'avenç en el propi aprenentatge.
- Produccions artístiques (plàstiques, musicals i corporals) amb diverses tècniques i procediments a partir de la percepció sensorial, les experiències, la realitat, les idees i les emocions.
- Creativitat i imaginació en l'expressió i comunicació artística.

Continguts d'educació visual i plàstica

- Qualitats visuals i plàstiques dels materials dels elements presents en l'entorn.
- Composició individual i col·lectiva d'imatges i objectes a partir de materials i tècniques.

- Ús de materials, d'imatges i d'objectes diversos de l'entorn en les produccions pròpies i col·lectives.
- Ordre i atenció en els processos de producció i cura dels materials i estris emprats.

Continguts de música i dansa

- Possibilitats de comunicació del cos, dels sons, de les músiques, dels instruments i dels recursos digitals.
- Interpretació de cançons i de danses.
- Interpretació col·lectiva: coordinació amb els acompanyants en el cant i la dansa col·lectius i atenció al director.
- Elements bàsics de la tècnica vocal i corporal.
- Imitació, interpretació i improvisació i creació de motius melòdics i rítmics amb la veu, el cos i els instruments.
- Utilització de grafies no convencionals (imatges, paraules, símbols) i grafies musicals. convencionals en la lectura, la interpretació i la creació de partitures senzilles.

Criteris d'avaluació cycle inicial (1r i 2n)

1. Reconèixer algunes de les característiques i de les possibilitats d'utilització plàstica, sonora i corporal dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic.
2. Expressar de forma senzilla i compartir amb els companys el que suggereix una experiència artística, individual o col·lectiva.
3. Crear composicions visuals (imatges i objectes,) sonores i corporals senzilles, que representin el món imaginari, afectiu i social i participar en produccions col·lectives.
4. Mostrar respecte en el treball cooperatiu a l'hora de participar en projectes artístics col·lectius.
5. Interpretar de memòria cançons i danses.
6. Realitzar breus patrons de moviment, jocs motrius, esquemes rítmics i melòdics amb la veu, el cos i instruments.
7. Llegir i interpretar petits patrons melòdics i rítmics amb els elements apresos.

Continguts cycle mitjà (3r i 4t)

PERCEBRE I EXPLORAR

Continguts comuns

- Percepció i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic: els objectes, els materials, els sons...

- Expressió en diferents llenguatges de les idees, emocions i experiències que desvetllen les manifestacions artístiques i culturals.
- Interès pel coneixement del patrimoni artístic de Catalunya i el d'altres cultures.
- Interès i curiositat per descobrir, gaudir i participar de les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn: exposicions, espectacles, actuacions...
- Paper social i cultural del patrimoni i les manifestacions artístiques. Incidència en la vida quotidiana de les persones i en la forma de pensar.
- Apreciació de les habilitats i la imaginació dels creadors.
- Valoració i respecte per les produccions d'un mateix i dels altres.
- Satisfacció i emoció per l'experiència artística.
- Percepció que a través de la implicació, de la resolució de problemes i de la constància s'arriba a la satisfacció en la comprensió, interpretació i creació artístiques.

Continguts d'educació visual i plàstica

- Propietats dels materials, els colors, les formes (volums, línies, contorns, textures, grandàries, perspectives...) en les imatges, els objectes i en les obres artístiques.
- Recursos formals del llenguatge (enquadrament, planificació i punt de vista).
- Relació entre les qualitats perceptibles de les produccions artístiques i el que commou o provoca.
- Posicionaments, judicis i arguments que desvetllen els objectes i les imatges.
- Funció de les produccions audiovisuals i els objectes com a explicatives del món i de nosaltres mateixos.
- Materials i tecnologies emprats pels artistes en el present i en el passat.

Continguts de música i dansa

- Sons, músiques, moviments corporals i tecnologies que utilitzen els artistes en l'expressió musical i corporal.
- Famílies instrumentals.
- Escolta de peces instrumentals i vocals catalanes i d'arreu de diferents autors i estils.
- Estructures de simultaneïtat sonora en produccions musicals i artístiques.
- Reconeixement bàsic de formes musicals, de qualitats del so, d'instruments i formacions instrumentals i vocals.
- Reconeixement i representació d'elements musicals i plàstics a través del moviment corporal.

INTERPRETAR I CREAR

Continguts comuns

- Terminologia bàsica que s'emptra en la pràctica i la vivència de l'expressió artística, visual, sonora i corporal.
- Interès, valoració i respecte pel fet artístic i per les produccions artístiques pròpies i alienes.
- Valoració de l'avenç en el propi aprenentatge.
- Produccions artístiques (plàstiques, musicals i corporals) amb diverses tècniques i procediments a partir de la percepció sensorial, les experiències, la realitat, les idees i les emocions.
- Creativitat i imaginació en l'expressió i comunicació artística.

Continguts d'educació visual i plàstica

- Possibilitats expressives i plàstiques i de transformació dels materials (possibilitats espacials en la intervenció bidimensional i tridimensional); accions que permeten els materials i tècniques artístiques del passat i del present (fotografia, imatge digital, animació).
- Disseny i composició individual i col·lectiva d'imatges i objectes utilitzant materials, tècniques i procediments diversos (materials naturals, industrials i de rebuig, recursos plàstics, fotografia, recursos digitals...).
- Equilibri/tensió, ritmes visuals, plans (figura-fons) i punts de vista diversos.
- Ús d'imatges i objectes de l'entorn proper (imatgeria popular i mediàtica).
- Caracterització de personatges, producció d'imatges i objectes, recreació d'espais imaginaris, creació d'estructures, decorats i exposicions.

Continguts de música i dansa

- Possibilitats de comunicació del cos, dels sons, de les músiques, dels instruments i dels recursos digitals.
- Interpretació, improvisació i creació de cançons, danses i jocs motrius.
- Interpretació col·lectiva: coordinació amb els acompanyants en el cant i la dansa col·lectius i atenció al director.
- Afnació, dicció, tècnica vocal, instrumental i corporal.
- Tècniques bàsiques de moviment acompanyades o no de seqüències sonores, cançons i obres musicals.
- Composició individual i col·lectiva de cançons, músiques i coreografies senzilles utilitzant materials i instruments de percussió diversos, inclosos els recursos digitals i audiovisuals.
- Terminologia pròpia del llenguatge musical: grafia musical convencional en la lectura, interpretació i creació de partitures senzilles.
- Terminologia pròpia de la dansa.

Criteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

1. Identificar i verbalitzar amb la terminologia adequada les possibilitats plàstiques, sonores i corporals que utilitzen els artistes i els mitjans de comunicació.
2. Expressar i compartir amb els companys el que suggereix una experiència artística, individual o col·lectiva.
3. Cercar informacions i respostes a partir de dubtes i qüestions plantejades al voltant de les manifestacions artístiques.
4. Crear composicions visuals (imatges i objectes), sonores i corporals senzilles que representin idees, emocions i experiències utilitzant materials i instruments diversos, inclosos els recursos digitals.
5. Mostrar respecte i responsabilitat en el treball cooperatiu a l'hora de participar en projectes artístics col·lectius.
6. Interpretar cançons i danses apreses utilitzant les tècniques bàsiques de la veu, dels instruments i del moviment corporal.
7. Llegir i interpretar petites partitures amb els elements musicals apresos.

Continguts cicle superior (5è i 6è)

PERCEBRE I EXPLORAR

Continguts comuns

- Percepció i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, cultural i artístic: els objectes, els materials, els sons...
- Expressió en diferents llenguatges de les idees, emocions i experiències que desvetllen les manifestacions artístiques i culturals.
- Interès pel coneixement del patrimoni artístic de Catalunya i el d'altres cultures.
- Interès i curiositat per descobrir, gaudir i participar de les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn: exposicions, espectacles, actuacions...
- Paper social, cultural i religiós del patrimoni i les manifestacions artístiques. Incidència en la vida quotidiana de les persones i en la forma de pensar.
- Influència de l'experiència cultural de l'entorn en la comprensió, interpretació i creació visuals, musicals i escèniques.
- Apreciació de les habilitats i la imaginació dels creadors.
- Valoració i respecte de les produccions d'un mateix i dels altres.
- Satisfacció i emoció per l'experiència artística.
- Percepció que a través de la implicació, de la resolució de problemes i de la constància s'arriba a la satisfacció en la comprensió, interpretació i creació artístiques.

- Utilització dels mitjans de comunicació i d'Internet per obtenir informació sobre qüestions relacionades amb l'art i els contextos de producció i exposició artística.
- Percepció que a través de la implicació, de la resolució de problemes i de la constància s'arriba a la satisfacció en la comprensió, interpretació i creació artístiques.

Continguts d'educació visual i plàstica

- Propietats dels materials, els colors, les formes (volums, línies, contorns, textures, grandàries i perspectives...) en les imatges, els objectes i en les obres artístiques.
- Recursos formals del llenguatge audiovisual i de la seva funció expressiva i estètica (enquadrament, planificació, punt de vista, il·luminació).
- Relació entre les qualitats perceptibles i el que pretenen les imatges i els objectes (informar, fer pensar, convèncer, persuadir).
- Reconeixement de maneres de viure, de formes d'organització social i d'atribucions de temps i lloc en les imatges i els objectes.
- Característiques (formals, materials i tecnològiques) en la creació d'objectes i d'imatges que han canviat o es mantenen al llarg del temps.

Continguts de música i dansa

- Possibilitats sonores dels recursos digitals, de la interacció de diferents mitjans i llenguatges artístics i de les famílies i les agrupacions instrumentals.
- Reconeixement bàsic de formes musicals, d'instruments i de formacions instrumentals i vocals.
- Possibilitats corporals comunicatives.
- Escolta de peces instrumentals i vocals catalanes i d'arreu de diferents autors i estils.
- Estructures de simultaneïtat en produccions musicals i artístiques de complexitat creixent.
- Grafia musical convencional en la lectura, interpretació i creació de partitures.
- Presència de la música en els mitjans de comunicació i en les produccions audiovisuals.
- Reconeixement i escriptura de ritmes i melodies, emprant la grafia musical convencional.

INTERPRETAR I CREAR

Continguts comuns

- Terminologia que s'empra en la pràctica i la vivència de l'expressió artística visual, sonora i corporal.
- Interès, valoració i respecte pel fet artístic i per les produccions artístiques pròpies i alienes.
- Valoració de l'avenç en el propi aprenentatge.
- Produccions artístiques (plàstiques, musicals i corporals) amb diverses tècniques i procediments a partir de la percepció sensorial, les experiències, la realitat, les idees i les emocions.
- Creativitat i imaginació en l'expressió i comunicació artística.

Continguts d'educació visual i plàstica

- Possibilitats comunicatives d'imatges, objectes, elements naturals, estructures geomètriques, materials i recursos digitals; possibilitats espacials en la intervenció bidimensional i tridimensional; accions que permeten els materials; possibilitats de la llum i dels mitjans artístics del passat i del present (imatge digital, vídeo, fotografia, instal·lació).
- Construcció i caracterització de personatges, recreació d'espais imaginats, creació d'estructures, maquetes, decorats i exposicions.
- Creació de missatges visuals mitjançant materials plàstics i tecnologies de la comunicació (imatge digital, vídeo, fotografia, instal·lació).
- Equilibri, moviment, punts de vista, pla (general, mitjà, de detall), format (vertical, horitzontal, rodó).
- Reutilització d'objectes i imatges de l'entorn amb la finalitat d'explicar visualment experiències, desitjos i valoracions crítiques.
- Ús de representacions culturals (imatgeria popular i mediàtica, fotografies, objectes) en projectes artístics.
- Terminologies pròpies dels llenguatges visuals: pintura, dibuix, escultura, espectacle visual, instal·lació, còmic, cartellisme, arquitectura, publicitat, gravat, collage, modelatge, construcció, fotografia, imatge digital, cinema-vídeo.

Continguts de música i dansa

- Possibilitats de comunicació del cos, dels sons, de les músiques, dels instruments i dels recursos digitals.
- Interpretació, improvisació i creació de cançons, danses i jocs motrius.
- Interpretació col·lectiva: coordinació amb els acompanyants en el cant i la dansa col·lectius i atenció al director.
- Afinació, dicció, tècnica vocal, instrumental i corporal.
- Tècniques bàsiques de moviment i utilització d'estructures sonores en la improvisació i composició coreogràfiques.
- Sincronitzacions de música i moviment.
- Creació de missatges sonors i corporals amb l'ús de recursos digitals a partir de la combinació de diversos mitjans i tecnologies de la comunicació.
- Elaboració de produccions a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions.
- Terminologia pròpia del llenguatge musical: grafia musical convencional en la lectura, interpretació i creació de partitures.
- Terminologia pròpia de la pràctica i de la vivència de la dansa.

Criteris d'avaluació cycle superior (5è i 6è)

1. Identificar i reconèixer en les diverses formes d'expressió artística alguns trets socials, culturals, religiosos, formals, estructurals, ideològics, psicològics, semiòtics i de gènere.
2. Formular opinions i argumentacions i cercar creences i idees al voltant de les manifestacions artístiques i culturals.
3. Comunicar de forma visual, sonora i corporal coneixement, pensament, emocions i experiències, tot aplicant i combinant les possibilitats de comunicació del cos, dels sons, de les músiques, de les imatges, dels objectes, de les figures geomètriques i dels recursos digitals.
4. Elaborar produccions artístiques que promoguin la valoració crítica del nostre entorn.
5. Planificar els processos de producció pel que fa a la previsió de recursos, materials, moments de revisió i a l'assumpció de responsabilitats en el treball cooperatiu.
6. Interpretar cançons i danses apreses utilitzant les tècniques bàsiques de la veu i del moviment.
7. Crear cançons i participar en creacions individuals i col·lectives emprant degudament la terminologia i grafia corresponents.
8. Llegir i interpretar petites partitures amb els elements musicals apresos.

Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa

Orientacions metodològiques

L'ensenyament i aprenentatge per a la comprensió dels mons artístics i culturals ha de partir de les pròpies experiències dels alumnes i dels interrogants que es plantegen entorn de les imatges, els objectes, la música i els espectacles visuals. Aquesta aproximació permet examinar els propòsits de la cultura i de les arts visuals, musicals i corporals i la seva incidència en la nostra manera de pensar i actuar.

Per adquirir la competència artística cal posar l'alumnat en contacte amb les manifestacions artístiques i culturals, i promoure la seva implicació com a subjectes actius en projectes on puguin establir vinculacions amb les convencions culturals i estètiques del passat i contemporànies, amb la tradició, amb la pluralitat de l'entorn, amb l'experiència i amb altres coneixements.

Els recursos digitals són eines poderoses per comunicar idees. La seva utilització permet generar música i combinar sons, textos, imatges, fotografies i animacions, els quals obren moltes possibilitats per a l'experiència estètica.

L'experiència cultural i emocional que s'adquireix a través de les manifestacions artístiques i culturals, la llibertat en l'experimentació de tècniques i procediments comunicacionals i l'anàlisi del paper dels mitjans de comunicació, afavoreixen la comprensió, la interpretació i la creació.

Orientacions d'avaluació

Per a l'avaluació d'aquesta àrea caldrà tenir en compte no només el resultat final, la producció artística, sinó que caldrà valorar el procés que l'alumne ha seguit per arribar-hi. S'hauran d'observar aspectes com la sensibilitat que l'alumne mostra, la creativitat que aplica, la cura que té en la realització i interpretació de l'obra i l'ús que fa dels elements, dels instruments o dels materials.

L'avaluació ha d'ajudar l'alumne a prendre consciència d'allò que no li surt prou bé i li ha de donar elements per millorar-ho. Cal, en aquest sentit, explicitar clarament els objectius i els criteris amb què es valorarà cada tasca i animar a partir d'aquests a la reflexió pròpia i al diàleg, sigui amb el mestre o amb els mateixos companys.

S'observaran els exercicis d'aprenentatge i d'altres específics d'avaluació que permetin l'aplicació autònoma de les estratègies i els coneixements apresos. Seran útils els reculls de produccions tipus portafolis que faciliten l'autoavaluació. Els recursos digitals són una eina que facilita l'arxiu ordenat de les produccions així com l'observació de la seva progressió i que afavoreixen, per tant, la implicació de l'alumne en el seu aprenentatge.

ÀMBIT D'EDUCACIÓ FÍSICA

Àrea d'educació física

Introducció

L'ensenyament i l'aprenentatge de l'educació física en l'etapa de l'educació primària ha de fonamentar-se en l'adquisició dels coneixements, habilitats, valors i competències relacionats amb el cos i la seva activitat motriu que contribueixen al desenvolupament integral de la persona i a la millora de la qualitat de vida. En l'àrea d'educació física, la reflexió sobre el sentit i els efectes de l'activitat motriu, el desenvolupament d'hàbits saludables, regulars i continuats i el fet de sentir-se bé amb el propi cos constitueixen principis valuosos de l'acció educativa i contribueixen a la millora de l'autoestima.

L'escola ha d'oferir als alumnes mitjans i recursos per integrar l'activitat física a la vida quotidiana, i establir així una tendència que potenciï el seu desenvolupament motriu, la seva capacitat de socialització, la seva salut i la seva integritat com a persona.

L'àmbit de l'educació física té un caràcter transversal i, per tant, estableix relacions amb les altres àrees donada la seva potencialitat educativa.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit d'educació física

L'alumne haurà d'assolir en acabar l'etapa les competències de l'àmbit d'educació física que es relacionen a continuació. Les competències es presenten agrupades en quatre dimensions. Al final de cada dimensió s'enumeren uns continguts clau que contribueixen en major mesura al desenvolupament de les competències.

Dimensió activitat física

Entenem com a activitat física tot tipus de moviment corporal que realitza l'ésser humà que contribueix a conèixer, desenvolupar i enfortir el cos, fer més àgils i eficaços els moviments, millorar el funcionament del sistema cardiorespiratori i de l'aparell locomotor, equilibrar el sistema nerviós i proporcionar beneficis per a la salut i el benestar.

La majoria dels nois i noies fan activitat física gairebé sense proposar-s'ho, mitjançant el joc i les activitats quotidianes d'un estil de vida actiu: jugant al pati l'estona d'esbarjo o al parc amb els amics, utilitzant els patinets o la bicicleta com a mitjà per desplaçar-se, etc. N'hi ha que també desenvolupen altres activitats físiques planificades i estructurades fora de l'horari escolar, com ara natació, bàsquet, atletisme, excursionisme, etc.

No hi ha un tipus d'activitat física idoni per a tothom, cadascú pot i ha de trobar el que més s'adapti a les seves necessitats i interessos. És important la constància i la regularitat en la pràctica per garantir una bona forma física, entesa com la capacitat de donar resposta a les necessitats motrius habituals d'una persona.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 1.** Resoldre situacions motrius de forma eficaç en la pràctica d'activitats físiques.
- **Competència 2.** Prendre consciència dels límits i les possibilitats del propi cos en la realització d'activitats físiques.

Continguts clau:

- Consciència i control del cos.
- Lateralitat.
- Equilibri.
- Orientació espaciotemporal.
- Resolució de situacions motrius.
- Habilitats motrius bàsiques.
- Coordinació motriu.
- Hàbits higiènics, posturals, corporals i alimentaris saludables.
- Mesures bàsiques de seguretat en la pràctica de l'activitat física.
- Joc motor.
- Esforç i superació.
- Cooperació i respecte.

Dimensió hàbits saludables

La salut és un afer individual però també social, col·lectiu i ambiental. L'OMS defineix la salut com l'estat complet de benestar físic, mental i social i no només com l'absència de malalties. Aquest concepte de salut també incorpora una manera d'afrontar la vida amb una actitud vital, de plenitud amb nosaltres mateixos i amb la gent que ens envolta, acceptant el nostre cos, la nostra manera de ser, les nostres limitacions i mantenint la mateixa actitud vers els altres. Els alumnes han de ser protagonistes conscients i actius del seu desenvolupament.

Conèixer i cuidar el cos des d'una perspectiva integral i incorporar hàbits que combinin equilibradament l'alimentació, l'activitat física i el descans facilitarà als alumnes poder viure de manera cada cop més saludable. En aquest sentit, cal aconseguir que els alumnes incorporin la pràctica regular d'activitats físiques de manera autònoma com a hàbit saludable al llarg de la vida i també que adoptin actituds crítiques davant de pràctiques i estereotips socials no saludables.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 3.** Mostrar hàbits saludables en la pràctica d'activitats físiques i en la vida quotidiana.
- **Competència 4.** Valorar la pràctica habitual de l'activitat física com a factor beneficiós per a la salut.

Continguts clau:

- Consciència i control del cos.
- Lateralitat.
- Equilibri.
- Orientació espaciotemporal.
- Hàbits higiènics, posturals, corporals i alimentaris saludables.
- Mesures bàsiques de seguretat en la pràctica de l'activitat física.
- Joc motor.
- Esforç i superació.
- Cooperació i respecte.

Dimensió expressió i comunicació corporal

El moviment i l'expressió corporal són una altra manera de comunicar-se. Els nens i les nenes s'expressen, mostren emocions i es relacionen amb els altres de manera espontània amb el seu cos. Potenciar la creativitat, ampliar el repertori motriu i donar valor a la varietat de recursos expressius de què disposen els alumnes, utilitzant diferents tècniques, ha de ser també una tasca de l'educació física.

A través de l'expressió i la comunicació corporal afavorim que l'alumne accepti les diferències i respecti el seu cos i el dels altres.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

• **Competència 5.** Comunicar vivències, emocions i idees utilitzant els recursos expressius del propi cos.

• **Competència 6.** Prendre part en activitats col·lectives d'expressió i comunicació corporal per afavorir la relació amb els altres.

Continguts clau:

- Consciència i control del cos.
- Lateralitat.
- Equilibri.
- Orientació espaciotemporal.
- Resolució de situacions motrius.
- Habilitats motrius bàsiques.
- Coordinació motriu.
- Elements i tècniques de l'expressió i la comunicació corporal.
- Joc motor.
- Esforç i superació.
- Cooperació i respecte.

Dimensió joc motor i temps de lleure

El joc acompanya l'infant al llarg dels anys, desenvolupa la seva imaginació i creativitat i permet explorar, conèixer i entendre el seu entorn i relacionar-se amb els altres. També és un instrument per donar a conèixer i fer respectar les diverses cultures i tradicions. Facilita l'expressió de diferents sentiments i la gestió i l'autocontrol de les emocions que se'n generen.

El joc, a la vegada, facilita el desenvolupament de certes habilitats socials com la negociació i el pacte, l'autogestió de les normes, la comunicació i l'expressió assertiva, la presa de decisions, l'agraïment i la disculpa...

Avui en dia l'educació va més enllà de l'àmbit escolar. El lleure és un temps que dediquem a fer activitats que ens produeixen satisfacció tant a nivell individual com familiar o en grup. Des de l'escola podem introduir i promocionar activitats físiques que es poden practicar a l'entorn proper i a la natura durant el temps de lleure.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

• **Competència 7.** Participar en el joc col·lectiu de manera activa mostrant-se respectuós amb les normes i els companys.

• **Competència 8.** Practicar activitat física vinculada a l'entorn com una forma d'ocupació del temps de lleure.

Continguts clau:

- Consciència i control del cos.
- Lateralitat.
- Equilibri.
- Orientació espaciotemporal.
- Resolució de situacions motrius.
- Habilitats motrius bàsiques.
- Coordinació motriu.
- Hàbits higiènics, posturals, corporals i alimentaris saludables.
- Mesures bàsiques de seguretat en la pràctica de l'activitat física.
- Joc motor.
- Esforç i superació.
- Cooperació i respecte.

Continguts i criteris d'avaluació

Els continguts de l'àrea plantegen educar mitjançant el moviment, afavorint el desenvolupament de capacitats físiques i habilitats motrius que permetin resoldre de forma creativa i segura els diferents reptes de la vida quotidiana. També potencien la millora de la qualitat de vida, amb l'adopció d'hàbits de salut i d'higiene personal, i l'adquisició d'una major consciència de les possibilitats del propi cos.

L'estructuració dels continguts reflecteix cada un dels eixos que donen sentit a l'educació física en l'educació primària: el desenvolupament de les capacitats cognitives, físiques, emocionals i relacionals vinculades a la motricitat, l'adquisició de formes socials i culturals de la motricitat, l'educació en valors i l'educació per a la salut.

La realitat perceptiva dels nens i nenes d'educació primària és d'una complexitat específica. Cal, per tant, que facin un descobriment del món a través del cos i del seu entorn immediat per tal de desenvolupar una correcta autopercepció i autoconeixement.

Els continguts s'organitzen en cinc blocs:

- El cos: imatge i percepció.
- Habilitats motrius.
- Activitat física i salut.
- Expressió corporal.
- El joc.

Continguts cicle inicial (1r i 2n)

El cos: imatge i percepció

- Principals parts del cos.
- Consciència de la tensió, la relaxació i la respiració.
- Experimentació del cos en postures corporals diferents.
- Exploració i discriminació de diferents sensacions.
- Afirmació de la lateralitat.
- Experimentació de situacions d'equilibri i desequilibri.
- Experimentació de situacions que provoquin la coordinació de moviments.
- Percepció i interacció del propi cos amb l'espai i el temps.

Habilitats motrius

- Experimentació de diferents formes i possibilitats del moviment.
- Execució i control d'habilitats motrius bàsiques.
- Resolució de situacions motrius senzilles.
- Disposició a participar en activitats diverses amb acceptació de les diferències en el nivell d'habilitat.

Activitat física i salut

- Acceptació de la pròpia realitat corporal i elaboració de l'autoimatge.
- Hàbits higiènics, posturals, corporals i alimentaris, relacionats amb l'activitat física.
- Relació de l'activitat física amb la salut i el benestar.
- Utilització dels materials i els espais d'acord amb unes normes.

Expressió corporal

- Exploració i descobriment de les possibilitats expressives del cos i del moviment.
- Sincronització del moviment amb pulsacions i estructures rítmiques senzilles.
- Desinhibició en l'exteriorització d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment.
- Exploració de les possibilitats expressives amb objectes i materials.
- Exploració de situacions que suposin comunicació corporal.
- Reproducció de balls, danses i coreografies senzilles.
- Identificació de les diferències en la manera d'expressar-se.

El joc

- Els jocs tradicionals i populars com a element de la realitat social i cultural.
- Respecte de les normes i les persones que participen en el joc.
- Valoració del joc com a mitjà de relació amb els altres i de divertiment.

Críteris d'avaluació cicle inicial (1r i 2n)

1. Orientar-se en l'espai amb relació a un mateix i als altres utilitzant les nocions topològiques bàsiques.
2. Equilibrar el cos adoptant diferents postures, amb control de la tensió, la relaxació i la respiració.
3. Desplaçar-se, saltar, girar, llançar, rebre i manejar objectes de forma diversa, variant les posicions corporals.
4. Identificar com a accions saludables els hàbits d'higiene personal associats a la realització d'activitats físiques.
5. Sincronitzar els moviments corporals davant d'estímuls auditius o visuals mitjançant estructures rítmiques senzilles.
6. Representar personatges i situacions mitjançant el cos i el moviment amb desinhibició.
7. Participar i gaudir en els jocs ajustant la pròpia actuació, pel que fa a aspectes motrius i de relació amb els companys.
8. Col·laborar activament en el desenvolupament dels jocs col·lectius, mostrant respecte i responsabilitat.

Continguts cicle mitjà (3r i 4t)

El cos: imatge i percepció

- Representació del propi cos i el dels altres.
- Adequació de la consciència i control del cos en relació amb la tensió, la relaxació i la respiració.
- Adequació de la postura a les diferents necessitats expressives i motrius.
- Utilització de la lateralitat referida al propi cos, al dels altres i als objectes.
- Utilització de l'equilibri estàtic i l'equilibri dinàmic en diferents situacions.
- Resolució de l'estructura de l'espai i del temps en accions i situacions motrius.
- Descobriment dels elements orgànics i funcionals relacionats amb el moviment.
- Valoració de la pròpia realitat corporal i la dels altres.

Habilitats motrius

- Utilització eficaç de les habilitats motrius bàsiques en entorns i situacions variades conegudes i estables.
- Elaboració d'un control motriu i domini corporal.
- Disposició a participar en activitats diverses, acceptant les diferències en el nivell de l'habilitat.
- Utilització de les TAC per reflexionar sobre la pràctica motriu.
- Apreciació de l'esforç en les activitats físiques, tant individual com col·lectiu.

Activitat física i salut

- Aplicació d'hàbits higiènics, posturals, corporals i alimentaris relacionats amb la pràctica de l'activitat física.

- Valoració de l'activitat física en relació amb la salut i el benestar.
- Respecte pels materials i els espais d'acord amb les normes elaborades.
- Mesures bàsiques de seguretat en la pràctica de l'activitat física.
- Varietat d'activitats d'escalfament prèvies a la realització de l'activitat física.
- Percepció de l'esforç durant la realització de l'activitat física.
- Apreciació de l'esforç individual i dels companys.

Expressió corporal

- Experimentació del cos i del moviment com a instruments d'expressió i comunicació.
- Adequació del moviment a estructures espaciotemporals.
- Expressió d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment.
- Utilització d'objectes i materials com a instruments d'expressió i comunicació.
- Interpretació de situacions que suposin comunicació corporal.
- Elaboració de balls, danses i coreografies senzilles.
- Reconeixement de les diferències en la manera d'expressar-se.

El joc

- Els jocs del món com a activitat comuna a les diferents cultures.
- Comprensió i respecte de les normes i valoració de les persones que participen en el joc.
- Valoració del joc com a mitjà de relació, de divertiment i d'ús del temps de lleure.

Críteris d'avaluació cicle mitjà (3r i 4t)

1. Orientar-se a l'espai en relació amb la posició de persones i d'objectes utilitzant les nocions topològiques.
2. Participar en les activitats físiques ajustant la pròpia actuació a les possibilitats i limitacions corporals i de moviment.
3. Desplaçar-se, saltar, girar, llançar, rebre i manejar objectes de forma diversa mitjançant un moviment corporal coordinat.
4. Incorporar conductes actives d'acord amb el valor de l'exercici físic per a la salut, mostrant interès per la cura del propi cos.
5. Proposar estructures rítmiques senzilles i reproduir-les corporalment.
6. Representar emocions i històries reals o imaginàries utilitzant els recursos expressius del cos.
7. Participar i gaudir dels jocs i les activitats físiques amb coneixement i respecte de les normes.
8. Participar de forma activa i amb esforç en activitats diverses, individuals i en grup, mostrant una actitud d'acceptació vers els companys.

Continguts cicle superior (5è i 6è)

El cos: imatge i percepció

- Principals músculs, ossos i articulacions del cos que intervenen en els diferents moviments.
- Domini i control del cos en repòs i en moviment.
- Aplicació del control tònic i de la respiració al control motriu.
- Adequació de la postura a les necessitats expressives i motrius de forma eficaç i equilibrada.
- Execució de la lateralitat amb els segments corporals no dominants.
- Equilibri estàtic i dinàmic en situacions complexes.
- Resolució de l'estructura de l'espai i del temps en accions i situacions motrius complexes.
- Reconeixement dels elements orgànics i funcionals relacionats amb el moviment.
- Acceptació de la pròpia realitat corporal i la dels altres.

Habilitats motrius

- Execució de les habilitats motrius bàsiques i específiques en entorns diversos amb eficiència i creativitat.
- Adquisició d'un control motriu i corporal previ a l'acció.
- Disposició a participar en activitats diverses, amb acceptació de les diferències en el nivell de l'habilitat.

- Utilització de les capacitats físiques de forma genèrica i jugada, i orientada a l'execució motriu en múltiples situacions.
- Utilització de les TAC per a la realització i la reflexió de la pràctica motriu.
- Valoració individual i col·lectiva del treball des del punt de vista motriu.

Activitat física i salut

- Aplicació de manera autònoma d'hàbits higiènics, posturals, corporals i alimentaris relacionats amb la pràctica de l'activitat física.
- Valoració de l'activitat física per al manteniment i la millora de la salut i el benestar reconeixent els principals hàbits perjudicials per a la nostra salut.
- Utilització de materials i espais amb cura i respectant les normes.
- Adopció de mesures bàsiques de seguretat en la pràctica de l'activitat física.
- Prevenció de lesions en l'activitat física amb valoració de la importància de l'escalfament, la dosificació de l'esforç i la recuperació.
- Apreciació de l'esforç individual i col·lectiu.

Expressió corporal

- Elaboració, participació i conscienciació de les possibilitats i recursos que ofereix el llenguatge corporal.
- Composició individual i col·lectiva de moviments a partir d'estímuls rítmics i musicals.
- Expressió i comunicació de sentiments i emocions individuals i compartides a través del cos, el gest i el moviment.
- Utilització d'objectes i materials per expressar-se i en la realització de representacions i dramatitzacions.
- Interpretació i creació de situacions que suposin comunicació corporal.
- Elaboració i creació de balls, danses i coreografies senzilles.
- Respecte per les diferents formes d'expressar-se.
- Valoració dels recursos expressius i comunicatius del cos.

El joc

- Jocs alternatius i cooperatius.
- El joc i l'esport com a fenomen social i cultural.
- Acceptació i respecte per les normes i les persones que participen en el joc amb independència del resultat.
- Utilització del joc com a mitjà de relació, de divertiment i d'ús del temps de lleure.

- Descobriment i execució de les estratègies bàsiques dels jocs col·lectius relacionades amb la cooperació i l'oposició.
- Utilització d'habilitats bàsiques d'iniciació esportiva en situacions variades de joc.
- Codis i conductes de joc net.

Criteris d'avaluació cicle superior (5è i 6è)

1. Ajustar els moviments corporals a diferents canvis de les condicions d'una activitat utilitzant les nocions topològiques.
2. Desenvolupar conductes actives per estimular la condició física i el benestar, ajustant la pròpia actuació a les pròpies possibilitats i limitacions corporals.
3. Desplaçar-se, saltar, girar, llançar, rebre i manejar objectes de forma coordinada adaptant-se a diferents entorns i situacions de joc.
4. Identificar algunes de les relacions que s'estableixen entre la pràctica d'exercici físic correcta i habitual i la millora de la salut.
5. Construir composicions col·lectives en interacció amb els companys i companyes utilitzant els recursos expressius del cos i partint d'estímul musicals, visuals o verbals.
6. Comunicar-se i representar personatges i situacions complexos utilitzant els recursos expressius del cos.
7. Participar i gaudir dels jocs i les activitats físiques amb coneixement i respecte de les normes mostrant capacitat de modificar-les i crear-ne de noves.
8. Actuar d'acord amb valors com l'esforç personal i la cooperació en els jocs col·lectius i les pràctiques d'activitats físiques mostrant-se respectuós amb les normes i els companys.
9. Opinar de forma crítica en relació amb situacions sorgides en la pràctica de l'activitat física.

Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa

Orientacions metodològiques

Les competències són l'eix del procés educatiu que els alumnes necessitaran per desenvolupar les seves funcions en la societat, així com per resoldre situacions i problemes amb què es trobaran al llarg de la seva vida. Atès que ser competent suposa aplicar tots els aprenentatges adquirits és molt important prendre com a punt de partida els coneixements previs dels alumnes i plantejar problemes en situacions que tinguin, personalment i socialment, sentit per a qui aprèn.

La pràctica de l'activitat física comporta la relació entre els alumnes i n'afavoreix la integració a la dinàmica del centre i de l'aula.

El joc és, en si mateix, una font educativa rica en situacions i vivències. La seva observació és una eina per al docent per conèixer facetes diverses dels alumnes: com es relaciona, quin tipus de joc li agrada,

com es comporta, quins rols ocupa... El joc motriu afavoreix aquestes situacions de forma privilegiada.

Els alumnes han de construir el seu coneixement motriu a partir d'activitats d'aprenentatge variades i de creixent dificultat: individuals, col·lectives, cooperatives, expressives, a l'aire lliure, en el medi natural, etc. Aquest coneixement permetrà descobrir les possibilitats de practicar activitats físiques en el seu entorn proper i prevenir situacions de risc associades.

S'han de promoure activitats que ajudin els alumnes a tenir una mirada crítica vers les imatges corporals difoses pels mitjans de comunicació, identificar els comportaments negatius com ara la violència o el dopatge, que a vegades s'observen en determinats esports, i mostrar-se sensible davant les diferències culturals. Les metodologies i les pràctiques han de ser neutres i democràtiques, sense encasellaments per motius de gènere i rol social.

Cal donar prioritat a la varietat d'experiències per tal d'enriquir quantitativament la motricitat de l'infant, deixant que busqui diverses solucions motrius davant de les situacions proposades i que experimenti amb materials diversos. S'han d'evitar situacions d'espera i passivitat innecessàries i utilitzar diferents sistemes d'agrupament que propiciïn la cooperació i la col·laboració. També hem de facilitar la màxima participació dels alumnes a partir de normes flexibles i no excloents que impliquin a tothom, sempre que sigui possible.

La dinàmica de les sessions ha d'incloure una primera fase d'activació, de posada en marxa a nivell motriu i de predisposició general per començar l'activitat. Una segona fase més extensa dedicada a desenvolupar els continguts de la sessió. I una tercera fase de tornada a la calma i de recapitulació en relació amb les tasques fetes que faciliti la reflexió sobre què i com s'ha après.

La intervenció del docent no ha de consistir a donar respostes tancades ni a proposar moviments estereotipats que cal imitar, sinó a fer que l'alumne experimenti, analitzi i trobi les respostes motrius més adequades en cada cas participant de manera activa. Preguntes nombroses, en relació amb els moviments realitzats, ajudaran a fer que els nens i les nenes prenguin consciència del seu cos i dels seus moviments i integrin el seu punt de vista en la lògica de les explicacions del mestre.

En les diferents activitats cal fugir de l'estricta competitivitat i cercar fórmules diverses d'actuació, que, si bé inclouen la competició, ho fan de manera que es donin les condicions adequades de respecte entre els companys. La cooperació, el treball en equip, la negociació i el respecte a les normes han de ser eixos vertebradors habituals de les sessions d'educació física.

Orientacions d'avaluació

Una visió competencial de l'aprenentatge comporta un canvi en el què, el com, el quan i el per què s'avalua. L'avaluació ha de ser útil als alumnes perquè siguin conscients i reflexionin sobre el seu aprenentatge, i perquè intervinguin en la recerca de solucions a les seves dificultats. L'objectiu d'aquesta avaluació és promoure la implicació de l'aprenent en el seu procés d'aprenentatge i ajudar-lo a ser més autònom.

Per aconseguir-ho primer caldrà planificar com es compartiran els objectius amb els alumnes. Alguns instruments per fer-ho poden ser els anomenats KPSI (Knowledge and Prior Study Inventory) o la realització d'activitats per identificar els coneixements previs.

Després caldrà compartir els criteris d'avaluació amb l'aprenent i comprovar que se'ls ha fet seus. En algunes ocasions poden ser els propis alumnes els que, de manera consensuada amb el mestre, concretin aquests criteris i escullin o dissenyin els instruments per avaluar-los.

Els alumnes perceben el que és important d'aprendre a partir del que els mestres valoren, no tant amb paraules, sinó quan proposen activitats concretes per avaluar aprenentatges i quan apliquen uns determinats criteris d'avaluació.

Caldrà utilitzar diferents instruments d'avaluació: rúbriques (matriu que explicita els criteris de realització i els criteris de resultats concretats en indicadors), llistes de control, registres d'observació, preguntes i respostes orals, treballs individuals i en grup, exposicions orals, investigacions, diaris individuals i d'aula (a través d'ells els alumnes expressen el que creuen que han après i també les seves dificultats), proves escrites, etc., així com variar els agents que hi intervenen a través de l'autoavaluació, la coavaluació i l'heteroavaluació.

És important fer conscients els alumnes de la importància d'aprendre de l'error. Només pot corregir els errors qui els ha comès a partir, això sí, de l'ajuda que proporcionen els que ensenyen i els companys. D'aquesta manera l'avaluació té un efecte important en l'augment de la motivació i autoestima dels alumnes, ja que els ajuda a entendre millor les pròpies dificultats i a trobar camins per millorar.

En definitiva, l'avaluació ha de servir als mestres i als alumnes per detectar què es pot millorar, així com per regular i retroalimentar tot el procés d'ensenyament i d'aprenentatge.

ÀMBIT D'EDUCACIÓ EN VALORS

Àrea d'educació en valors socials i cívics

Introducció

L'objectiu de l'àrea és donar elements als alumnes perquè siguin capaços de viure plenament de manera responsable i feliç i perquè puguin contribuir al benestar dels qui els envolten, tant dels qui els són més propers com dels qui, desconeguts, els són més llunyans.

En el món complex d'avui és imprescindible treballar actituds i valors que contribueixin a la convivència, al respecte dels drets de les persones i a l'adquisició d'unes condicions de vida dignes per a tothom. Els alumnes, en el marc d'una escola inclusiva, han d'aprendre a ser competents per viure i coniar d'acord amb els valors propis d'una societat democràtica: la llibertat i la responsabilitat personal, la solidaritat, el respecte, la igualtat i l'equitat.

Aquesta àrea ha de promoure en els alumnes les habilitats de pensament i de raonament que són a la base del sistema de judicis i valors que orienta la nostra actuació com a membres de la societat i que conforma, en definitiva, una determinada actitud ètica. Aquestes habilitats han de promoure un pensament independent i autònom que pugui contrastar de manera crítica les opinions dels altres, tant les directes com les transmeses pels mitjans tecnològics i de la informació, per tal d'acceptar-les o descartar-les. Un pensament que ha de ser lògic, raonable, ordenat, clar i creatiu, perquè contribueixi a la comprensió adequada de la realitat i a la formació d'un judici propi. Els nois i noies es dotaran així d'un sistema de valors i de creences adaptables a les circumstàncies dinàmiques de la vida.

L'enfocament de l'àrea ha de posar un èmfasi especial en l'assoliment d'actituds i d'hàbits de conducta al llarg de tota l'etapa i en l'adquisició d'habilitats mentals, d'autoconeixement, d'autocontrol, d'empatia i d'assertivitat.

Tota l'activitat escolar ha de ser coherent amb l'esperit de respecte, justícia i col·laboració que es desprèn dels continguts que aquí es presenten i que no només són responsabilitat d'aquesta àrea, sinó que són una finalitat transversal de tota l'escola. Els documents del centre han de recollir aquest enfocament.

Serà tasca de l'equip de mestres d'anar concretant els aspectes que es treballaran en cada curs, adaptats als processos madurats dels infants.

Aquesta és una àrea que, com les altres, s'ha d'avaluar per tal de comprovar l'assoliment dels objectius per part dels alumnes.

Competències bàsiques pròpies de l'àmbit de l'educació en valors socials i cívics

L'alumne haurà d'assolir en acabar l'etapa les competències de l'àmbit de l'educació en valors socials i cívics que es relacionen a continuació:

Dimensió personal

Aquesta dimensió inclou les competències que preveuen el reconeixement de les emocions i els sentiments propis, i les habilitats de pensament i de raonament que han d'orientar l'actitud ètica personal i la capacitat d'actuar de manera autònoma i crítica. Integra les tres competències següents:

- **Competència 1.** Actuar amb autonomia en la presa de decisions i assumir la responsabilitat dels propis actes.
- **Competència 2.** Desenvolupar habilitats per fer front als canvis i a les dificultats i per assolir un benestar personal.
- **Competència 3.** Qüestionar-se i usar l'argumentació per superar prejudicis i consolidar el pensament propi.

Continguts clau

- Autoconeixement i autoestima.
- Identificació de les emocions i els sentiments propis.
- Sentiments i principis morals; actituds ètiques.
- Autonomia i resiliència.
- Responsabilitat i coresponsabilitat.
- Coherència.
- Autoregulació de la conducta.

- Gestió de normes i límits.
- Valoració de l'esforç i la motivació.
- Habilitats de pensament.
- Estratègies per al diàleg.
- Identificació dels propis prejudicis i estereotips.
- Sensibilitat, respecte i tolerància envers els altres i la seva diversitat.
- Actitud crítica en l'observació i la interpretació de la realitat.

Dimensió interpersonal

Aquesta dimensió inclou les competències que preparen l'alumne per a una relació harmònica i respectuosa amb els altres i per a la resolució de les situacions de conflicte a través del diàleg. Integra les tres competències següents:

- **Competència 4.** Mostrar actituds de respecte actiu envers les persones, les seves idees, opcions, creences i les cultures que les conformen.
- **Competència 5.** Aplicar el diàleg com a eina d'entesa i participació en les relacions entre les persones.
- **Competència 6.** Adoptar hàbits d'aprenentatge cooperatiu que promoguin el compromís personal i les actituds de convivència.

Continguts clau

- Identificació de les emocions i els sentiments dels altres; empatia.
- Identificació dels propis prejudicis i estereotips.
- Sentiments i principis morals; actituds ètiques.
- Responsabilitat i coresponsabilitat.
- Cooperació, solidaritat i altruisme.
- Autoregulació de la conducta.
- Gestió de normes i límits.
- Habilitats socials.
- Estratègies de mediació i gestió positiva de conflictes.
- Sensibilitat, respecte i tolerància envers els altres i la seva diversitat.
- Drets i deures dels infants i dels adults.
- Actituds que contribueixen al benestar emocional del grup.

- Participació en el funcionament de l'aula i de l'escola i en activitats de l'entorn més proper.
- Hàbits cívics i convivència en els diferents àmbits.

Dimensió social

Aquesta dimensió inclou les competències que ofereixen als alumnes una perspectiva ètica per a la comprensió del món en què viuen i que promouen el compromís envers la resolució dels problemes de l'entorn. Integra les dues competències següents:

- **Competència 7.** Analitzar l'entorn amb criteris ètics per cercar solucions alternatives als problemes.
- **Competència 8.** Mostrar actituds de servei i de compromís social, especialment davant de les situacions d'injustícia.

Continguts clau

- Sentiments i principis morals; actituds ètiques.
- Drets i deures dels infants i dels adults.
- Sensibilitat, respecte i tolerància envers els altres i la seva diversitat.
- Cooperació, solidaritat i altruisme.
- Actituds que contribueixen al benestar emocional del grup.
- Participació en el funcionament de l'aula i de l'escola i en activitats de l'entorn més proper.
- Hàbits cívics i convivència en els diferents àmbits.
- Actitud crítica en l'observació i la interpretació de la realitat.
- Causes que provoquen situacions de marginació, discriminació i injustícia social en l'entorn local i en el món.
- Funcionament democràtic; béns comuns i serveis públics.
- Consum responsable i cura del medi.
- Valoració de les informacions dels mitjans de comunicació i les xarxes socials.

Continguts i criteris d'avaluació d'etapa

L'àrea s'estructura en quatre blocs que agrupen els continguts i els ordenen des d'una dimensió més individual fins a una de més col·lectiva.

El primer bloc, Aprendre a ser i a pensar de manera autònoma, inclou el treball de les estratègies de raonament i de reconeixement de les emocions i els sentiments. El domini d'aquestes estratègies ha de permetre a l'alumne la capacitat de gaudi personal en la vida quotidiana, de sorpresa davant de la realitat i el desig de conèixer-la i entendre-la, i ha d'encaminar-lo cap a l'exercici de la llibertat de pensament, pas necessari per a la pràctica d'una visió crítica.

Els continguts del segon bloc, *Aprendre a actuar de manera autònoma i coherent*, han de contribuir a l'adquisició d'actituds personals de motivació i esforç que ajudin a superar obstacles i a actuar d'una manera resilient. També han de contribuir a la coherència entre les accions realitzades i el sistema propi de valors, així com al desenvolupament d'hàbits de conducta responsable a partir dels quals l'alumne sigui conscient de les conseqüències dels seus actes i les tingui en compte a l'hora de prendre decisions.

El tercer bloc, *Aprendre a conviure*, prepara l'alumne per a una relació harmònica amb els altres, en la qual els desacords i discrepàncies siguin resolts amb el mínim perjudici per a tots; per a això cal donar eines o estratègies per al control dels impulsos i desenvolupar les habilitats prosocials que faciliten la gestió positiva dels conflictes. El món globalitzat i divers en què vivim ens obliga, a més, a donar la màxima importància a una acció educativa que promogui que les diferències no esdevinguin desigualtats. Cal formar per al diàleg i la col·laboració entre les diverses ideologies culturals i religioses presents en la nostra societat. D'altra banda, la complexitat del món actual, social, científic i tecnològic ha comportat l'especialització i la parcel·lació dels sabers i ha fet més necessària que mai la capacitat per al treball en equip. Així mateix, es fa necessari un ús responsable de les TAC que suposi el respecte per als drets i la intimitat d'un mateix i dels altres. L'aula i l'escola, en tant que espais de treball i convivència, són espais ideals perquè l'alumne comenci l'entrenament en aquestes habilitats.

El darrer bloc, *Aprendre a ser ciutadans responsables en un món global*, aporta els elements necessaris per a la relació amb la societat més àmplia en què el ciutadà es troba immers. Cal conèixer els mecanismes de funcionament democràtic de què la societat s'ha dotat perquè la veu de tots sigui tinguda en compte; s'hi consideren les diferents dimensions de la societat, des dels àmbits més propers a l'alumne i al ciutadà (la localitat, la nació i l'Estat) fins a l'àmbit europeu i el món global. S'hi emmarquen també els valors i les actituds que han de portar l'alumne a comprometre's en la millora de les condicions de vida dels més desfavorits i en la solució dels reptes que l'època actual presenta, entre els quals pren importància especial la defensa del medi ambient.

Continguts

Aprendre a ser i a pensar de manera autònoma

- Identificació de les emocions i els sentiments propis.
- Estratègies per a l'autoconeixement i l'autoestima.
- Identificació dels trets personals d'identitat.
- Habilitats de pensament relacionades amb l'ètica: causa-efecte, mitjà-finalitat, relació part-tot...
- Estratègies per al diàleg: l'argumentació, la contraargumentació i les proves.
- Expressió d'opinions i judicis de forma assertiva mitjançant la conversa, la discussió i el debat.
- Actitud crítica en l'observació i la interpretació de la realitat.
- Identificació dels propis prejudicis i estereotips.
- Rebuig de comportaments i actituds discriminatòries.

Aprendre a actuar de manera autònoma i coherent

- Habilitats personals: autonomia, autenticitat i resiliència.
- Actituds de responsabilitat i coresponsabilitat: compliment dels deures propis i acceptació de les conseqüències dels actes realitzats intencionadament o no.
- Anàlisi de les situacions de l'entorn i de les alternatives que s'hi plantegen.
- Autogestió de les emocions i els sentiments propis.
- Autoregulació de la conducta.
- Valoració de l'esforç i la motivació.
- Actituds de coherència.
- Sentiments i principis morals.
- Actituds ètiques.

Aprendre a conviure

- Identificació de les emocions i els sentiments dels altres; empatia.
- Gestió de normes i límits.
- Habilitats socials: agraïment, disculpa, elogi, empatia i assertivitat.
- Actituds de cooperació, solidaritat i altruisme.
- Valoració de l'amistat: estimació, confiança, lleialtat i manteniment del compromís.
- Estratègies de mediació i gestió positiva de conflictes: diàleg i actituds pacífiques.
- Actitud de sensibilitat, respecte i tolerància envers els altres i la seva diversitat.
- Reconeixement de les diferències per raó de naixement, raça, sexe, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social com un element enriquidor de les relacions interpersonals.
- Respecte pels drets i deures dels infants i dels adults.
- Participació democràtica en el funcionament de l'aula i de l'escola.
- Assumpció de responsabilitats i compromisos en activitats de l'entorn més proper.
- Valoració i pràctica de les normes de convivència en l'entorn més proper.
- Actituds que contribueixen al benestar emocional del grup.
- Convivència en els diferents àmbits propers: la família, l'aula, el grup d'amics...

Aprendre a ser ciutadans responsables en un món global

- Drets i deures individuals i col·lectius recollits en les declaracions universals dels drets humans i dels infants.

- Drets i deures individuals i col·lectius recollits en l'Estatut d'autonomia de Catalunya i la Constitució espanyola.
- Identificació i valoració de la divisió de poders en la democràcia.
- Mecanismes de participació democràtica.
- Valoració de la participació com un dret i un deure.
- Hàbits cívics en els diversos àmbits relacionals (intergeneracionals, veïnals...).
- Rebuig de comportaments i actituds discriminatòries.
- Valoració de la igualtat de drets d'homes i dones en qualsevol àmbit.
- Identificació i rebuig de les causes que provoquen situacions de marginació, discriminació i injustícia social en l'entorn local i en el món.
- Compromís ètic i social.
- Actituds i estratègies personals i col·lectives de consum responsable i cura del medi.
- Interpretació crítica de la realitat que ens presenten els mitjans de comunicació, inclòs el llenguatge publicitari i les xarxes socials.
- Drets i deures que regulen l'ús dels béns comuns i dels serveis públics i responsabilitat en la seva utilització.
- Convivència entre els diversos grups ideològics, culturals i religiosos en els diferents àmbits globals: el poble, el barri, la ciutat, el país, el món...

Criteris d'avaluació

1. Conèixer les capacitats i els interessos propis mostrant un nivell adequat d'autoestima.
2. Mostrar motivació per la millora personal i respondre als reptes i les dificultats amb esforç i motivació.
3. Mostrar un nivell de gestió emocional adequat en la relació amb els altres en les activitats quotidianes.
4. Argumentar i defensar les pròpies opinions.
5. Expressar-se i actuar d'acord amb un pensament ordenat, clar i objectiu.
6. Actuar amb creativitat i capacitat crítica.
7. Respectar les característiques dels altres i escoltar i respectar les seves opinions.
8. Acceptar i practicar les normes de convivència i els hàbits cívics.
9. Intervenir en situacions de conflicte amb estratègies de mediació, amb actitud col·laborativa i comprensiva.

10. Participar amb responsabilitat en la presa de decisions del grup.
11. Identificar els valors cívics de la societat democràtica i establir un paral·lelisme amb els mecanismes de participació a l'aula i a l'escola.
12. Identificar els drets i els deures més importants que es deriven de les declaracions universals, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i de la Constitució espanyola, i les situacions en què es vulneren.
13. Descriure els mecanismes bàsics del funcionament democràtic.
14. Comprendre i valorar de manera crítica la informació dels mitjans de comunicació i les xarxes socials.
15. Emprar la tecnologia desenvolupant valors socials i cívics en entorns segurs.
16. Identificar i rebutjar les causes que provoquen situacions de marginació, discriminació, injustícia social i violació dels drets humans.
17. Mostrar empatia, valorar i respectar la diversitat social, cultural, religiosa i de gènere.
18. Identificar i col·laborar en les bones pràctiques relacionades amb el medi ambient i el consum responsable.

Orientacions metodològiques i d'avaluació per a l'etapa

Orientacions metodològiques

El treball de l'àrea d'educació en valors socials i cívics es complementa amb el de les altres àrees, ja que és un àmbit transversal que requereix una base àmplia de coneixements, i amb els principis generals que conformen la vida quotidiana de l'escola. No pot entendre's aïllat ni, encara menys, en contradicció amb aquests. Les actituds i els valors s'adquireixen sobretot a partir de les vivències i l'observació dels models socials.

Les competències de la dimensió de Ciutadania que es desenvolupen en l'àmbit de Medi fan una referència especial a la necessitat que els alumnes construeixin un sistema de valors i actituds positiu i convivencial. També el treball de l'àmbit lingüístic té molts lligams amb aquesta àrea: ha d'afavorir l'expressió dels sentiments i les emocions i ajudar a la simulació de conductes, pràctica que serà a la base de moltes de les activitats desenvolupades; d'altra banda, ha de potenciar l'ús d'un registre i d'un to adequats en la relació amb els altres.

La metodologia de l'àrea ha de promoure la interiorització dels hàbits més que no la memorització de coneixements; s'ha de basar en activitats de simulació, de reflexió, de joc, de lectura, i ha d'utilitzar els recursos audiovisuals i digitals com a elements de debat i contrast d'opinions. La mateixa dinàmica de l'aula i de l'escola dona molt sovint motius per a l'anàlisi de les situacions que s'hi produeixen. El treball en equip i cooperatiu és una metodologia que en si mateixa ja promou valors de col·laboració i unes relacions personals d'empatia.

El docent haurà de crear un clima de tranquil·litat, de diàleg i de confiança que faciliti la comunicació i l'expressió de sentiments. Haurà de posar en valor les conductes i actituds positives que es produeixen en el marc de l'aula o de l'escola i que serveixen de model i d'exemple.

Al llarg de l'educació primària els nens i les nenes passen per diversos moments en la seva evolució madurativa. Cal adaptar els objectius i les activitats de l'àrea per tal que s'adeqüin a les seves necessitats i capacitats.

Orientacions d'avaluació

Per a l'avaluació d'aquesta àrea convindrà observar la capacitat d'anàlisi, judici i valoració de l'alumne i de quina manera la seva conducta és inspirada per un sistema de valors afavoridor del creixement personal i de la convivència. És evident que una part dels objectius no es podran avaluar només amb la informació de què disposa l'escola, per a la qual cosa serà imprescindible compartir objectius i coordinar-se amb les famílies.

Com a instruments d'avaluació seran útils pautes d'observació, que pot omplir el mateix docent o pensades per ser utilitzades com a elements d'autoavaluació o coavaluació, o qüestionaris que valorin tant els coneixements com la conducta i les actuacions de l'alumne.

També es podrà posar l'alumne en situació d'analitzar i comentar fets i casos, reals o ficticis, trets dels mitjans de comunicació, dels relats literaris, d'obres de teatre, de pel·lícules... Es podrà avaluar la competència, encara, a partir de creacions dels alumnes, de textos, de produccions plàstiques, entre d'altres, en les quals mostrin actituds, reflexions, judicis, coneixements...

Annex 3

ÀMBIT DIGITAL

El desplegament de les competències digitals és indispensable per a tota persona que vulgui interactuar amb normalitat en la societat actual. Es tracta d'un conjunt d'habilitats, coneixements i també d'actituds que els alumnes han d'anar assolint durant la seva estada a l'educació bàsica i obligatòria.

Les competències digitals són d'àmbit transversal. Poden ser utilitzades per tractar problemes i situacions que afecten qualsevol de les àrees curriculars i són susceptibles d'evolució constant pels canvis de què són objecte els dispositius i les aplicacions en els quals se sustenten.

Es tracta de competències metodològiques que fan referència a desenvolupar mètodes de treball eficaços i adequats en l'ús de les tecnologies digitals per a la resolució de problemes que es plantegin en situacions i entorns diferents.

Per facilitar el desplegament de les competències, s'han agrupat en quatre dimensions:

Dimensió instruments i aplicacions

Aquesta dimensió inclou tres competències i fa referència a la capacitat d'utilitzar els diversos dispositius digitals i les seves aplicacions, de manera eficient i eficaç, per tractar dades (textuals, numèriques i audiovisuals) i produir documents de text i multimèdia, imatges, dibuixos, gràfics, sons i vídeo.

Tots els dispositius digitals requereixen d'un cert grau de coneixement i destresa en el seu maneig. Aquesta competència incorpora aspectes de caràcter més tècnic relacionats amb l'ús adequat de cada dispositiu i les seves aplicacions i programari.

La pluralitat de dispositius i aplicacions existents i les constants innovacions tecnològiques fan prendre consciència dels escenaris canviants que al llarg del temps ens anirem trobant. Es tracta de ser competent en la utilització dels instruments habituals en cada moment i context i no només en tots els models existents. És la mateixa societat, els centres educatius i les administracions qui decidiran els dispositius i aplicacions adients en cada ocasió i circumstància.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 1.** Seleccionar, utilitzar i programar dispositius digitals i les seves funcionalitats d'acord amb les tasques a realitzar.
- **Competència 2.** Utilitzar les funcions bàsiques de les aplicacions d'edició de textos, tractament de dades numèriques i presentacions multimèdia.
- **Competència 3.** Utilitzar programes i aplicacions de creació de dibuix i edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment.

Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns digitals de treball

Aquesta dimensió inclou tres competències i fa referència a les capacitats relacionades amb la cerca i la selecció d'informació (a Internet i a les xarxes locals), el seu processament cognitiu per transformar-les en coneixement i l'organització dels entorns personals, digitals, de treball i aprenentatge on emmagatzemem la informació que utilitzem o produïm.

Considera l'ús de tècniques i estratègies diverses en funció de les fonts i suports digitals que s'utilitzin, així com la sistematització i planificació d'aquestes estratègies dins l'entorn educatiu. El més rellevant de la dimensió no és només adquirir habilitats instrumentals per a l'organització dels entorns de treball i la cerca i processament de la informació, sinó també, i sobretot, assolir-ne un ús crític i responsable adreçat a la resolució de qüestions i problemes de la vida quotidiana.

Vivim una època que es caracteritza per una ràpida circulació i abundància de dades de tipus digital i on els suports i formats en què les dades es manifesten es multiplica de forma constant, de manera que l'accés a la informació s'ha diversificat tant, que requereix de noves destreses i recursos. En conseqüència, tot i que les capacitats d'obtenir i tractar informació no són exclusives de l'àmbit digital, és molt necessari dedicar-hi una atenció especial.

Aquesta dimensió està integrada per tres competències:

- **Competència 4.** Cercar, contrastar i seleccionar informació digital tot considerant diverses fonts i entorns digitals.
- **Competència 5.** Construir nou coneixement personal mitjançant estratègies de tractament de la informació amb el suport d'aplicacions digitals.
- **Competència 6.** Organitzar i emprar els propis entorns personals digitals de treball i d'aprenentatge.

Dimensió comunicació interpersonal i col·laboració

Aquesta dimensió inclou dues competències i fa referència a les capacitats de comunicar i treballar de forma col·laborativa, a través de les xarxes locals i Internet, amb la utilització de les eines de comunicació interpersonal i les que faciliten la realització de treballs col·laboratius, presencials i a distància.

Es considera l'ús de les eines digitals per a l'expressió, producció, comunicació i/o publicació d'informació i idees dels alumnes en relació amb la intenció comunicativa i els seus destinataris, i també abraça l'ús de les eines que permeten la realització de treballs de manera conjunta amb altres persones, donant suport al treball individual i contribuint a l'aprenentatge dels altres a través de l'ús de documents compartits, wikis, plataformes de formació i xarxes virtuals.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 7.** Realitzar comunicacions virtuals interpersonals i publicacions digitals.
- **Competència 8.** Realitzar activitats en grup utilitzant eines i entorns virtuals de treball col·laboratiu.

Dimensió hàbits, civisme i identitat digital

Aquesta dimensió es concreta en dues competències que tenen un caràcter actitudinal i transversal, relacionades amb les altres tres dimensions de la competència digital.

La necessària participació i desenvolupament personal en la societat de la informació i els seus entorns digitals comporta que l'alumnat hagi de distingir entre una gran diversitat de continguts i hagi d'aprendre a analitzar-los i prendre consciència de la necessitat de fer un ús crític, segur, legal, saludable, responsable i sostenible de les eines digitals.

També cal que l'alumnat estableixi la distinció entre la bondat que suposa el bon ús de la tecnologia i Internet i els perjudicis que li pot suposar adquirir conductes addictives. Per això, la informació sobre els bons usos en prevenció de la salut física i mental en mitjans tecnològics han d'aplicar-se en cadascuna de les concrecions de les competències digitals.

Aquesta dimensió està integrada per dues competències:

- **Competència 9.** Desenvolupar hàbits d'ús saludable de la tecnologia.
- **Competència 10.** Actuar de forma crítica, prudent i responsable en l'ús de les TIC.

Orientacions metodològiques

L'adquisició d'aquestes competències digitals precisen maneres de treballar que facilitin la seva adquisició, entre les quals es poden destacar:

- Que el docent en faci un plantejament natural dins l'aula, que s'integrin en el treball habitual de forma que l'alumne percebi que l'important no és la tecnologia, sinó els aprenentatges que hi pot adquirir.
- Es fa necessari acollir les experiències i els coneixements que els alumnes tenen en l'àmbit digital i que han adquirit en contextos no escolars, per complementar-los amb continguts més acadèmics.
- Cal mantenir una actitud oberta al diàleg, que sigui flexible davant les diferents expressions de l'alumnat i acompanyar-lo durant tot el procés de descoberta.
- Tenir en compte que les característiques tècniques de la majoria de productes digitals faciliten que l'estudiant pugui anar modificant les seves produccions en la mesura que ho consideri necessari i aprofitar els avantatges que aquest fet li aporta.
- El professorat ha de provocar curiositat, proposar reptes i donar prou temps per investigar i reflexionar. Ha d'encoratjar l'alumne a construir els seus aprenentatges i ajudar-lo a prendre consciència del seu progrés, tot això en un ambient on l'alumne s'atreveixi a fer propostes i manifestar la seva manera de pensar. Tanmateix, el docent podrà oferir, quan sigui necessari, guies i pautes per tal d'ajudar l'alumnat a dur a terme les tasques proposades quan encara li falti autonomia per fer-ho sense suport.

L'assoliment d'aquestes competències no acaba a l'educació primària, sinó que es perllonga durant tota l'educació bàsica i obligatòria.

Annex 4

HORARIS MÍNIMS I GLOBALS D'ETAPA

L'etapa de l'educació primària disposa de 5.250 hores lectives, de les quals, 4.725 són destinades al desenvolupament del currículum dels àmbits i àrees de coneixement, i les 525 hores restants són destinades a l'esbarjo, què té la consideració d'activitat educativa. La distribució de les hores lectives curriculars entre les diferents àrees és competència dels centres i ha de garantir la distribució mínima següent al llarg de l'etapa:

Àmbit lingüístic	
Àrea de llengua i literatura catalana	1.050 hores*
Àrea de llengua i literatura castellana	
Àrea de primera llengua estrangera	420 hores
Àmbit matemàtic	
Àrea de matemàtiques	840 hores
Àmbit del medi	
Àrea de coneixement del medi natural	630 hores*
Àrea de coneixement del medi social i cultural	
Àmbit artístic	
Àrea d'educació artística: visual i plàstica, música i dansa	525 hores
Àmbit d'educació física	
Àrea d'educació física	385 hores
Àmbit d'educació en valors	
Valors socials i cívics o religió	315 hores
Lliure disposició	560 hores
Es destinaran a completar l'organització del currículum i ampliar la dedicació horària de les àrees d'acord amb el projecte educatiu de centre o el projecte educatiu de ZER. També per a la introducció d'una segona llengua estrangera que serà computada com a oferta de centre.	
Total horari lectiu curricular	4.725 hores
Esbarjo	525 hores
Total horari lectiu de l'etapa	5.250 hores

(*) En el cas d'àmbits amb més d'una àrea de coneixement, la distribució de les hores curriculars assignades ha de garantir el tractament dels continguts curriculars de manera equitativa i l'assoliment de les competències bàsiques associades a cadascuna de les àrees.

Documents d'identificació i desplegament de les competències bàsiques a l'educació primària

Dins del marc de referència del Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, i de l'Ordre ENS/164, de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària, el Departament d'Ensenyament ha impulsat l'elaboració de diversos documents per desplegar i concretar les competències associades a les diferents matèries del currículum.

Aquests documents han estat elaborats amb la participació de professionals de l'àmbit universitari i de professors de centres públics i privats de Catalunya.

El treball dut a terme contribueix a continuar avançant en la millora de la qualitat del sistema educatiu del nostre país, en l'actualització professional dels nostres docents i, en definitiva, en la millora de l'èxit educatiu del nostre alumnat.

DOCUMENTS D'IDENTIFICACIÓ I DESPLEGAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES A L'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

<http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/>

Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic (llengua catalana i llengua castellana)

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-linguistic-ca-es.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic (llengües estrangeres)

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-linguistic-estrangeres.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit matemàtic

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-matematic.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit de coneixement del medi

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-coneixement-medi.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit artístic

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-artistic.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit de l'educació física

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-educacio-fisica.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit digital

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-ambit-digital.pdf>

Competències bàsiques de l'àmbit d'educació en valors

<http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/competencies-basiques/primaria/prim-educacio-valors.pdf>

Ordre ENS/164/2016, de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària

L'article 2 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació concreta els principis específics que regeixen el sistema educatiu, entre els quals hi ha l'aplicació general de criteris i procediments d'avaluació, i l'article 79, concreta els criteris d'organització pedagògica, que inclouen que cal realitzar una avaluació objectiva del rendiment escolar per tal d'avaluar el progrés assolit individualment per cada alumne.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, en l'article 20, estableix el marc d'avaluació dels aprenentatges dels alumnes de l'educació primària.

El Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, en els articles 15 i 16, determina els principis i les característiques de l'avaluació i la promoció dels alumnes d'aquesta etapa educativa i en els articles 17 i 18 defineix l'avaluació diagnòstica i la prova d'avaluació de sisè d'educació primària.

D'acord amb les disposicions esmentades, l'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes en l'educació primària ha de ser contínua i global, amb una observació sistemàtica de l'assoliment dels objectius educatius, integradora de les valoracions de totes les àrees, amb una visió globalitzada del procés d'aprenentatge al llarg de l'etapa i centrada en el desenvolupament i la consolidació de les competències bàsiques. Les competències bàsiques pròpies de cada àmbit agrupades en dimensions, segons la seva afinitat i el seu caràcter complementari, contribueixen a l'assoliment de les competències bàsiques.

La finalitat de l'avaluació és permetre identificar els continguts i les competències assolides pels alumnes en el marc de les seves diferències de ritmes i capacitats. L'avaluació també ha de permetre als alumnes i als mestres la identificació de les dificultats del procés d'aprenentatge, i trobar estratègies per superar-les.

Cal posar una cura especial en el caràcter formatiu de l'avaluació. Per això és necessari que els alumnes coneguin prèviament els objectius i els criteris d'avaluació de les activitats que realitzen i que rebin un retorn qualitatiu dels resultats obtinguts que afavoreixi l'autoregulació de l'aprenentatge. Amb aquest objectiu s'han de diversificar les activitats i els instruments d'avaluació incorporant-hi mecanismes d'a-toavaluació, coavaluació i heteroavaluació.

L'avaluació serveix als mestres i als centres per analitzar, valorar i reorientar, si cal, la seva acció educativa i per prendre les mesures oportunes per garantir que tots els alumnes assoleixin les competències bàsiques previstes.

Aquesta Ordre desenvolupa les normes d'avaluació, d'acord amb els objectius proposats per la normativa esmentada; estableix el procediment, els documents i requisits formals necessaris que assegurin la coherència del procés d'avaluació, de manera que informa de l'evolució de l'aprenentatge dels alumnes, i orienta la presa de decisions en el desenvolupament del procés educatiu. La certificació acadèmica de cada alumne, a efectes administratius, es formalitza en finalitzar cada curs escolar.

Aquesta Ordre s'ha tramitat segons el que disposen l'article 59 i següents de la Llei 26/2010, del 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya, i amb el dictamen previ del Consell Escolar de Catalunya.

Per tot això, d'acord amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora,

Ordeno:

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

Es determina el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació dels alumnes dels centres docents públics i privats que imparteixen educació primària, inclosos els dels centres d'educació especial o de les unitats de suport a l'educació especial o altres agrupaments singulars en centres ordinaris.

Article 2

Criteris generals per a l'avaluació dels alumnes

- 2.1 En el projecte educatiu de centre o en el projecte educatiu de la zona escolar rural (ZER), i en el marc de la seva autonomia, els centres docents han de poder desenvolupar i concretar els criteris d'avaluació d'acord amb la normativa vigent i fixar les mesures necessàries per atendre les necessitats educatives de tots i cadascun dels alumnes.
- 2.2 L'avaluació dels processos d'aprenentatge dels alumnes en l'educació primària és un component essencial de la programació didàctica. Ha de ser contínua i global. Té per objecte constatar els avenços dels alumnes, detectar les dificultats tan bon punt es produeixin, esbrinar-ne les causes i adoptar les mesures necessàries perquè els alumnes puguin continuar amb èxit el seu procés d'aprenentatge.
- 2.3 L'avaluació ha de permetre que tant els mestres —avaluació formativa— com els alumnes —avaluació formadora—, puguin identificar les dificultats i els errors que sorgeixen al llarg del procés educatiu i prendre les decisions oportunes per assolir els objectius. Amb aquesta finalitat, els alumnes han de conèixer els objectius d'aprenentatge i els criteris i procediments amb els quals se'ls avaluarà.
- 2.4 L'avaluació també serveix per comprovar els resultats de l'aprenentatge de l'alumne, és a dir, el seu nivell en el procés d'assoliment de les competències.
- 2.5 Els diferents elements que integren el currículum són els referents per a l'avaluació. Els criteris d'avaluació de les àrees mostren el grau d'assoliment de les competències bàsiques pròpies de cada àmbit, establerts a l'article 15 del Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.
- 2.6 En cas que es detectin dificultats en el procés d'aprenentatge dels alumnes, cal adoptar les mesures organitzatives i metodològiques que corresponguin. Si les dificultats de l'alumne persisteixen, cal la planificació de mesures més intensives amb la intervenció dels especialistes del centre i l'EAP, si escau.

- 2.7** Els centres docents, per fer efectiu el compromís de l'alumne i de la família en el procés d'aprenentatge, han d'informar de quins són els criteris d'avaluació que s'aplicaran en l'avaluació dels aprenentatges i per a la promoció dels alumnes, atenent els principis establerts en el projecte educatiu.

Article 3

Prova d'avaluació diagnòstica durant l'etapa

- 3.1** Durant el tercer curs d'educació primària, s'ha de fer una prova d'avaluació diagnòstica elaborada pel Departament d'Ensenyament. La prova té un caràcter orientador i formatiu per a l'alumne, la família i el centre i no determina l'expedient acadèmic dels alumnes. L'avaluació diagnòstica mesura el nivell d'assoliment de les competències bàsiques.
- 3.2** El Departament d'Ensenyament ha de definir els criteris d'aplicació i de correcció d'aquesta prova. L'aplicació, la correcció de les proves i l'anàlisi dels resultats són a càrrec dels equips docents dels centres.
- 3.3** Els resultats de la prova i l'informe corresponent de què ha de disposar cada centre, conjuntament amb altres indicadors, ajuden els centres a analitzar, valorar i reorientar, si cal, la pràctica docent per tal que els alumnes assoleixin les competències i els aprenentatges que estableix el currículum.

Article 4

Prova d'avaluació de sisè d'educació primària

- 4.1** Al final del sisè curs d'educació primària s'ha de fer una prova d'avaluació externa de caràcter formatiu i orientador.
- 4.2** Aquesta prova es basa en competències bàsiques que cal haver assolit en acabar aquesta etapa educativa.
- 4.3** Aquesta prova esdevé un instrument homogeni de mesura, elaborat pel Departament d'Ensenyament, que dissenya les proves i defineix els criteris d'aplicació i de correcció amb l'objectiu de disposar d'informació del sistema educatiu amb dades acurades de tots els alumnes. Cada alumne ha de fer la prova en el centre on està escolaritzat, i l'han de corregir professors externs. Les dades concretes de cada centre i de cada alumne estan subjectes al tractament confidencial que estableixi la llei.
- 4.4** La prova permet que cada centre educatiu disposi d'informació complementària per identificar el grau d'assoliment de les competències bàsiques de cada alumne en un moment clau de la seva escolaritat, i que esdevingui una eina útil per analitzar, valorar i reorientar, si cal, la pràctica docent.
- 4.5** Els pares o tutors legals de l'alumne han de rebre informació sobre els resultats de la prova. Aquests resultats no tenen efecte directe ni en l'avaluació final de l'alumne ni en la decisió de passar a l'ESO, qüestions que corresponen al centre educatiu.

Article 5

Coordinació i traspàs d'informació

- 5.1** Cada curs escolar, i abans de l'inici de les activitats lectives, els centres docents han d'establir mecanismes de coordinació entre els diferents cursos de l'educació primària i amb el segon cicle d'educació infantil a fi de garantir la continuïtat del procés educatiu. Correspon als tutors conèixer i analitzar la informació personal de l'alumne recollida al llarg de la seva escolarització.
- 5.2** En la programació d'activitats, els centres han de preveure la realització d'entrevistes entre el tutor del darrer curs d'educació primària i el tutor del primer curs d'educació secundària obligatòria per tal de valorar i completar la informació sobre els alumnes en relació amb els seus aprenentatges i el procés maduratiu.

Article 6

Avaluació dels alumnes amb pla individualitzat

- 6.1** En el cas dels alumnes que es consideri que per a l'assoliment de les competències bàsiques de l'etapa són insuficients les adaptacions incorporades en la programació ordinària i les mesures de reforç o ampliació previstes, es pot prendre la decisió d'utilitzar criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell que li correspon, com a referent per avaluar-los.
- 6.2** En aquest cas s'ha d'elaborar un pla individualitzat (PI) que ha d'identificar, com a mínim, els àmbits o les àrees per als quals s'utilitzaran aquests criteris d'avaluació inferiors o superiors als del nivell corresponent com a referents per a l'avaluació de l'alumne, i aquests s'han d'especificar.
- 6.3** Correspon al director del centre, amb el vistiplau de la comissió d'atenció a la diversitat, aprovar el pla individualitzat i facilitar i vetllar per la coordinació i col·laboració dels professionals que intervenen en l'atenció educativa de l'alumne.
- 6.4** El responsable de l'elaboració d'aquest pla individualitzat és el tutor de l'alumne, amb la col·laboració dels altres docents o professionals que la comissió d'atenció a la diversitat consideri oportú.
- 6.5** El tutor en fa el seguiment i la coordinació amb els altres mestres i professionals que hi intervenen, i actua com a principal interlocutor amb els pares o tutors legals de l'alumne.
- 6.6** Si l'evolució de l'alumne ho aconsella, es pot finalitzar un pla individualitzat en qualsevol moment i abans del temps inicialment previst, a proposta del tutor de l'alumne, i amb l'acord de l'equip que el porta a terme. La decisió motivada de finalitzar anticipadament un pla individualitzat l'ha de prendre i signar el director.
- 6.7** Els pares o tutors legals de l'alumne han d'estar informats de l'elaboració del pla individualitzat, del seu contingut, de les decisions que afecten l'avaluació de l'alumne i, si escau, de la seva finalització.

Article 7

Comissió d'avaluació

- 7.1** A cada cicle s'ha de constituir una comissió d'avaluació que s'ha de reunir, com a mínim, un cop per trimestre. La comissió d'avaluació, formada per l'equip docent de cicle, tutors i especialistes, està presidida pel cap d'estudis o per qui designi la direcció. Un membre de la comissió ha d'actuar com a secretari de la sessió i estendre'n una acta.
- 7.2** L'equip docent de cicle, d'acord amb l'equip directiu, pot decidir d'incorporar a les sessions d'avaluació els altres professionals que també hagin intervingut en el procés educatiu dels alumnes.
- 7.3** En aquestes sessions d'avaluació s'ha d'analitzar l'evolució del grup i la dels aprenentatges, i el procés maduratiu de cadascun dels alumnes. S'han d'establir les modificacions d'estratègies organitzatives, metodològiques o curriculars necessàries per al grup i individualment. La comissió ha de prendre les decisions per consens i ha de tenir en compte, fonamentalment, l'opinió del tutor. En cada sessió d'avaluació s'ha de fer el seguiment de les decisions preses en la sessió anterior i s'han d'avaluar les estratègies metodològiques i organitzatives acordades.
- 7.4** Després de cada sessió trimestral de la comissió d'avaluació, el tutor ha d'informar per escrit els pares o els tutors legals de l'alumne.
- 7.5** Cada centre ha d'elaborar un model propi d'informe que ha de reflectir els resultats obtinguts en l'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumne, els aspectes personals i evolutius que es consideri oportú esmentar i les mesures complementàries o de reforç adoptades o previstes. A final de curs s'ha d'informar també dels resultats que consten a l'acta d'avaluació de final del nivell corresponent.

Article 8

Avaluació final de curs

- 8.1** Al final de cada un dels sis cursos de l'etapa s'ha d'avaluar el procés d'assoliment de les competències bàsiques dels alumnes.
- 8.2** En la darrera sessió d'avaluació de cada curs s'ha d'avaluar el grau d'assoliment de les competències pròpies de cada àmbit agrupades en dimensions i el resultat global de l'àrea de cada alumne. Els resultats d'aquesta avaluació s'han d'expressar en els documents oficials d'avaluació.
- 8.3** En la darrera sessió d'avaluació dels cursos de 2n, 4t i 6è, que corresponen als finals de cicle inicial, mitjà i superior, també cal avaluar el grau d'assoliment de les competències bàsiques de l'àmbit digital, d'aprendre a aprendre i d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria. Els resultats d'aquesta avaluació s'han d'expressar en els documents oficials d'avaluació.
- 8.4** Els resultats d'aquesta avaluació s'han d'expressar en els termes següents: Assoliment excel·lent (AE), Assoliment notable (AN), Assoliment satisfactori (AS) o No-assoliment (NA), sens perjudici del que s'estableix l'article 19 quan correspongui la seva aplicació.
- 8.5** En els documents oficials d'avaluació dels alumnes amb pla individualitzat els resultats de l'avaluació fan referència als criteris d'avaluació establerts en el seu pla individualitzat.

- 8.6** En els casos d'alumnes de procedència estrangera que s'incorporen al sistema educatiu a Catalunya per primera vegada durant el segon o el tercer trimestre del curs escolar i que no tenen com a llengua familiar cap de les llengües oficials a Catalunya, es pot prendre la decisió temporal de no avaluar algunes de les àrees, a proposta de la Direcció del centre i amb l'autorització de la direcció dels serveis territorials.

Article 9

Promoció

- 9.1** En finalitzar el curs escolar, els alumnes passen al curs següent, i a l'etapa d'educació secundària obligatòria en finalitzar el sisè curs de l'educació primària sempre que, l'alumne, hagi assolit els aprenentatges corresponents o l'equip docent consideri que podrà seguir el curs següent amb aprofitament i amb les mesures i suports corresponents.
- 9.2** La comissió d'avaluació també pot decidir que un alumne amb dificultats en el procés d'assoliment de les competències pròpies de cada àmbit passi al curs següent. En aquest cas, cal explicitar les actuacions pertinents que s'han d'establir per afavorir l'assoliment de les competències esmentades.
- 9.3** La comissió d'avaluació pot decidir que un alumne romangui en el mateix curs si els aprenentatges adquirits o el grau de maduresa no li permeten seguir amb profit els aprenentatges del curs superior. La comissió ha de tenir en compte, fonamentalment, l'opinió del tutor. Aquesta decisió només es pot adoptar una vegada al llarg de l'etapa. S'ha de valorar el procés d'assoliment de les competències bàsiques i les repercussions positives i negatives previsibles que pugui tenir aquesta decisió per a l'alumne, així com l'opinió dels pares o tutors legals.
- 9.4** Els alumnes amb necessitats educatives específiques poden ampliar un curs més del que preveu l'apartat 9.3 d'aquest article la permanència en l'etapa d'educació primària, sempre que això n'afavoreixi l'evolució personal i social i el progrés en els aprenentatges. En aquest cas, i si no el té, se li ha de fer un pla individualitzat. Cal comunicar la decisió al director dels serveis territorials corresponents.
- 9.5** Per als alumnes amb altes capacitats intel·lectuals es pot flexibilitzar la permanència en un curs en tota l'etapa quan el seu ritme personal d'aprenentatge i el grau de maduresa adequat així ho aconselli. En aquest cas s'ha d'elaborar un pla individualitzat basat en la valoració psicopedagògica de l'alumne. Cal comunicar la decisió al director dels serveis territorials corresponents.

Article 10

Participació de les famílies

- 10.1** Per tal de facilitar l'exercici del dret i el deure de les famílies a participar en el procés educatiu dels seus fills, el centre ha d'informar els pares o tutors legals de l'alumne de la seva evolució escolar per mitjà d'informes escrits, entrevistes individuals, reunions col·lectives i altres mitjans que consideri oportuns.
- 10.2** Quant als informes escrits, se n'han de fer, com a mínim, un al final de cada trimestre del curs

escolar. Al final de curs cal informar també per escrit els pares o tutors legals de l'alumne dels resultats de l'avaluació que consten a l'acta d'avaluació de final del nivell corresponent.

- 10.3** La periodicitat i l'organització de les entrevistes individuals i reunions col·lectives amb els pares o tutors legals dels alumnes les ha de fixar cada centre en la programació general anual. S'ha de garantir, com a mínim, una entrevista individual a l'inici de l'escolaritat, una altra al llarg de cada curs, i una reunió col·lectiva a l'inici de cadascun dels cursos.

Article 11

Documents oficials d'avaluació

- 11.1** Els documents oficials del procés d'avaluació en l'educació primària són l'expedient acadèmic, l'acta d'avaluació de final de curs, l'historial acadèmic de l'educació primària, l'informe individualitzat de final d'etapa de l'educació primària i l'informe personal per trasllat.
- 11.2** Aquests documents s'han d'ajustar als models i a les característiques que estableixin els annexos d'aquesta Ordre i han d'estar sota custòdia del centre.
- 11.3** El director, com a responsable de totes les activitats del centre, ho és també de les d'avaluació, per aquest motiu visa amb la seva signatura tots els documents oficials d'avaluació.
- 11.4** Els documents esmentats han de romandre en el centre, i la persona que exerceixi les funcions de secretari és la responsable de custodiar-los, tant en format imprès com en suport electrònic, i d'elaborar les certificacions que se sol·licitin. En cas que se suprimeixi algun centre públic o cessin les activitats d'un centre privat, els serveis territorials d'Ensenyament o el Consorci d'Educació de Barcelona, han d'adoptar les mesures corresponents per conservar-los o traslladar-los.
- 11.5** A mesura que s'implementi la signatura electrònica, aquests documents es poden substituir pels seus equivalents en format electrònic.
- 11.6** En tots els documents elaborats s'ha d'incorporar un ús no sexista ni androcèntric del llenguatge.

Article 12

Expedient acadèmic

- 12.1** L'expedient acadèmic és el document oficial que té la funció de recollir de manera acumulativa els resultats de l'avaluació obtinguts per l'alumne en cadascun dels cursos al llarg de l'educació primària, així com qualsevol altra informació rellevant. S'obre en el moment de la incorporació de l'alumne al centre.
- 12.2** L'expedient acadèmic conté les dades d'identificació del centre, les dades personals de l'alumne, els resultats de l'avaluació de cada curs que consten a les actes d'avaluació i les decisions de promoció o permanència i, si és pertinent, les mesures d'atenció a la diversitat adoptades. A més, pot incloure totes les observacions que la comissió d'avaluació consideri oportunes i rellevants.
- 12.3** El contingut de l'expedient acadèmic s'ha d'ajustar al model que consta en l'annex 1.

Article 13

Acta d'avaluació de final de curs

- 13.1** L'acta d'avaluació de final de curs és el document oficial en què es fan constar els resultats de l'avaluació de tots els alumnes del grup.
- 13.2** L'acta ha d'incloure també la decisió sobre la promoció al curs o l'etapa següents o la permanència d'un any més de tots els alumnes del grup.
- 13.3** L'acta s'ha de formalitzar abans de l'1 de juliol, per a cada un dels cursos, i s'hi han de detallar tots els alumnes que finalitzen un curs juntament amb els resultats de l'avaluació.
- 13.4** El contingut de l'acta d'avaluació s'ha d'ajustar al model que consta en l'annex 2.

Article 14

Historial acadèmic de l'educació primària

- 14.1** L'historial acadèmic de l'educació primària és el document oficial que reflecteix els resultats de l'avaluació de final de curs i les decisions relatives al progrés acadèmic de l'alumne al llarg de l'etapa, i té valor acreditatiu dels estudis cursats.
- 14.2** En l'historial acadèmic de l'educació primària s'han de recollir les dades personals de l'alumne, els resultats de l'avaluació de cada curs que consten a les actes d'avaluació i les decisions de promoció o permanència, i la informació relativa als canvis de centre.
- 14.3** En finalitzar l'etapa, l'historial acadèmic s'ha de lliurar als pares o tutors legals de l'alumne i al centre d'educació secundària en què l'alumne continuï els estudis, a petició del centre de secundària, juntament amb l'informe individualitzat de final d'etapa de l'educació primària. També s'ha d'expedir i trametre en cas de trasllat a un altre centre docent durant l'etapa, a petició d'aquest. Aquestes circumstàncies s'han de reflectir en l'expedient acadèmic corresponent.
- 14.4** El contingut de l'historial acadèmic de l'educació primària s'ha d'ajustar al model que consta en l'annex 3.

Article 15

Informe individualitzat de final d'etapa de l'educació primària

- 15.1** L'informe individualitzat de final d'etapa de l'educació primària és el document oficial que complementa l'historial acadèmic de l'educació primària. Recull la informació sobre aspectes personals de l'alumne, necessària per a la continuïtat del procés d'aprenentatge, i altres aspectes que es considerin rellevants per garantir una atenció personalitzada en el pas a l'educació secundària obligatòria.
- 15.2** La formalització de l'informe individualitzat de final d'etapa és responsabilitat del tutor.
- 15.3** El centre emissor i el centre receptor de l'informe han de garantir la confidencialitat de les dades que conté aquest document.

- 15.4** El contingut de l'informe individualitzat de final d'etapa s'ha d'ajustar al model que consta en l'annex 4.

Article 16

Informe personal per trasllat

- 16.1** L'informe personal per trasllat és el document oficial que s'emet en cas de trasllat de l'alumne a un altre centre sense haver completat un curs sencer. S'hi fa constar la informació recollida de l'equip docent necessària per a l'adequada continuïtat del procés d'aprenentatge. Com a mínim, s'hi han de consignar els elements següents:
- a)** Resultats trimestrals de l'avaluació, en cas que s'hagin emès en aquest període.
 - b)** Descripció, si escau, de les mesures de suport educatiu.
 - c)** Totes les observacions que es considerin oportunes i siguin rellevants sobre el progrés general de l'alumne.
- 16.2** La formalització de l'informe personal per trasllat és responsabilitat del tutor.
- 16.3** El contingut de l'informe personal per trasllat s'ha d'ajustar al model que consta en l'annex 5.

Article 17

Altres documents d'avaluació

- 17.1** Cada mestre ha de disposar d'un registre o full de seguiment per recollir sistemàticament les observacions del procés d'aprenentatge de cada alumne.
- 17.2** Cada centre ha d'adoptar els models d'actes de les reunions de la comissió d'avaluació.
- 17.3** En el marc del projecte educatiu, correspon a cada centre adoptar els models més adequats per a aquest registre o full de seguiment i d'acta de les reunions de la comissió d'avaluació.

Article 18

Trasllat de centre

- 18.1** Quan un alumne es traslladi a un altre centre per continuar els estudis, el centre d'origen ha de trametre al centre de destinació, i a petició d'aquest, l'historial acadèmic de l'educació primària i, si escau, l'informe personal per trasllat, al qual es refereix l'article 16 d'aquesta Ordre.
- 18.2** El centre receptor ha d'obrir l'expedient acadèmic corresponent.
- 18.3** En el cas de l'alumne que es traslladi a centres d'altres comunitats autònomes en què el català no sigui llengua oficial, cal redactar l'informe personal per trasllat i l'historial acadèmic en català i castellà.

Article 19

Trasllats d'alumnes fora de Catalunya

En cas que per trasllat de l'alumne els documents oficials d'avaluació hagin de tenir efecte fora de Catalunya, o si altres circumstàncies ho fan necessari, les qualificacions de les àrees tenen les equivalències següents:

Assoliment excel·lent:	Excel·lent / Sobresaliente - 9 o 10
Assoliment notable:	Notable - 7 o 8
Assoliment satisfactori:	Suficient / Suficiente - 5
	Bé / Bien - 6
No-assoliment:	Insuficient / Insuficiente - 1, 2, 3 o 4

Article 20

Supervisió de la Inspecció d'Educació

Correspon a la Inspecció d'Educació supervisar el procediment d'avaluació de cada centre, vetllar per la seva adequada integració en el procés educatiu dels alumnes i la seva correcció formal, i proposar les mesures que contribueixin a millorar-lo, així com supervisar les mesures adoptades d'atenció a la diversitat.

Article 21

Custòdia de la documentació

Tots els documents oficials de l'avaluació s'han de conservar en el centre a disposició de la Inspecció per a possibles comprovacions.

Article 22

Dades personals dels alumnes

Pel que fa a l'obtenció de les dades personals dels alumnes, a la seva cessió d'uns centres a uns altres, i a la seguretat i confidencialitat d'aquestes dades, cal ajustar-se al que disposa la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, a la disposició addicional catorzena de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, i a la disposició addicional 23 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA ÚNICA

Queda derogada l'Ordre EDU/296/2008, de 13 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària, sens perjudici del que s'estableix a la disposició final.

DISPOSICIÓ FINAL

El règim d'avaluació que s'estableix en aquesta Ordre és aplicable des de l'inici de curs 2016-2017.

Barcelona, 14 de juny de 2016

Meritxell Ruiz Isern
Consellera d'Ensenyament

Annex 1

Expedient acadèmic

[Annex 1_A211_Vo1_16_2.pdf](#)

Annex 2

Acta d'avaluació de final de nivell

[Annex 2.1_A209_Vo1_16_2.pdf](#)

[Annex 2.2_A210_Vo1_16_2.pdf](#)

Annex 3

Historial acadèmic de l'educació primària

[Annex 1_A211_Vo1_16_2.pdf](#)

Annex 4

Informe individualitzat de final d'etapa de l'educació primària

[Annex 4_A213_Vo1_16_2.pdf](#)

Annex 5

Informe personal per trasllat

[Annex 5_A214_Vo1_16_2.pdf](#)